

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja vsak dan popoldne, izvenredne nedelje in praznike.
Inserati: do 30 petih vrst 4 D, do 100 vrst 4 D 50 p, večji inserati
petih vrst 4 D; notice, poslano, izjave, reklame, preklic beseda 1 D;
Popust po dogovoru. — Inzeratni davek posebej.

Vprašanjem glede inseratov naj se priloži znamka za odgovor

Uredništvo „Slov. Naroda“ in „Narodna tiskarna“ Knafljeva
ulica št. 5, prtilčno. — Telefon št. 304.

Uredništvo „Slov. Naroda“ Knafljeva ulica št. 5, I. nadstropje
Telefon št. 34.
Dopise sprejema le podpisano in zaščiteno frankovano.
Rokopisov se ne vrača.

Posamezne številke:
v Jugoslaviji od 4—6 str. po D. 1-50, 8 in več
2 D. V inozemstvu 4—6 str. 2 D., 8 in več po 3 D.
Poština plačana v gotovini.

„Slovenski Narod“ velja:		V Jugoslaviji		V inozemstvu	
		po pošti	po pošti	po pošti	po pošti
12 mesecev	...	Din 240.—	Din 240.—	Din 360.—	Din 360.—
6	...	120.—	120.—	180.—	180.—
3	...	60.—	60.—	90.—	90.—
1	...	20.—	20.—	30.—	30.—

Pri morebitnem povišanju se ima daljša naročnina doplačati.
Novi naročniki naj pošljejo v prvi naročnino vedno po nakazni.
Na samo pisarna naročila brez poslatve denarja se ne moremo ozirati.

Zakulisje notranje politike.

Nočemo pisati o zakulisnih borbah, ki se bjuje za ustanovitev opozicijskega bloka. Kdor sodi samo po časopisnih vesteh, mora misliti, da je blok že perfekten. Po teh vesteh imata dr. Korošec ali Ljuba Davidović v rokah že paragrafirane odstavke velike politične pogodbe, ki bo zrušila sedanji kabinet in pripravila popolnoma novo politično situacijo v naši državi. Časopisne vesti blokaških in drugih listov pa so v resnici še samo malo prikriti poskusi z nedokončanimi govori in impresijami nasprotnike ter varati javnost o dalekosežnosti pripravljajočega se soglasja.

Zato treba o opozicijskem bloku izpregovoriti jasno in odkrito. V novem parlamentarnem snovanju moramo najti tiste točke, ki utegnejo razmotiti sedanjo situacijo in približati našo državo boljši bodočnosti. Z grenkimi čustvi si pa moramo priznati, da je zašla jugoslovenska notranja politika na polzaka pota ravno v trenutku, ko so se začele gospodarske in finančne prilike konsolidirati. Danes izkazuje naš državni proračun efektivno ravnanje, trgovinska bilanca je aktivna in na mednarodnem tržišču se dinar prav močno dviga. Na notranjem tržišču pa bodo vsaki hip nastopile reakcije. Državnemu uradništvu se odpira pozitivni in zdravi gnetni izhodi. V tej gospodarsko aktivni dobi torej moramo konstatirati, da se je notranja politika polastila gesel in poti, ki so opasne in ki še danes ne kažejo prave smeri.

Nikdar ne smemo pozabiti, da federalistom in avtonomistom ni do trenutnega ozdravljenja države. Njim gre samo za ustavni ideal in njemu na ljubo pripravljajo kombinacijo opozicijskega bloka. Kaj jim mar, da se vlada izboljša, da se uprava specializira in izpopolni in da se predvsem oživijo vidovdanska samouprava. Dr. Korošec, dr. Spah in Radić hočejo volitve! In sicer volitve pod vlado, ki (1.) garantira v prečanskih krajih volilno svobodo in ki se (2.) v teh krajih več ali manj desinteresira. Tem politikom gre za plebiscitarni učinek novih volitev in za moralni uspeh, ki bi ga imela složna in enotna deklaracija prečanskih krajev v korist federalizirane ali avtonomizirane Jugoslavije na Srbe in na inozemstvo. Tudi mi smo mnenja, da bi take volitve pomenile definitivni konec enotne in centralizirane Jugoslavije.

Take bližnje volitve so dr. Korošec, dr. Spah in Radić tudi zaradi tega na srcu, ker postajajo mase sila nestrpnne in se že deloma odvrčajo od

brezuspšne in negativne politike gospodov revizionistov.

Povsem druge vrste je nezadovoljnost oziroma smernost demokratične stranke. Po pravici se pritožuje, da jo radikalna stranka odrija od državne uprave in da se mora v narodni skupščini omejit na parlamentarno kritiko, dočim bi lahko pozitivno sodelovala na državni upravi ter zlasti pomagala razvozlati številne upravne težkoče, ki se pojavljajo pri sedanjem sprovajanju vidovdanske ustave in pri ustanavljanju prečanskih oblastnih samouprav. Kritika demokratične stranke je v parlamentu semintja ostra, vendar vsikdar stvarna in strokovna, tako da je vladi ob marsikateri priliki lahko žal, da se je spustila na težko zakonodajno polje popolnoma osamljena in brez demokratičnega sodelovanja. Demokratiški stranki je torej po pravici do tega, da se ustvari nova situacija tako v parlamentu kakor tudi v notranji politiki, njeno približevanje federalističnemu bloku pa je doslej ostalo taktično in notranjepolitično in se v nobenem oziru ni eksponiralo za kake revizionistične ali še dalekosežnejše cilje gg. dr. Korošca ali Radića.

Dr. Korošec, Radić in Davidović so uvideli, da s pasivnostjo ne pridejo daleč. In sicer vsi trije so to resnico uvideli z ozirom na njihove separirane cilje in namene. Da se torej predvzga situacija, da se omogoči nova koalicijska pol, strank in torej enkratna ali dvostranska skupščinska perijoda mirnega samoupravnega življenja, ali pa da se približamo tili željenim plebiscitarnim volitvam, je potrebno, da se izpremeni skupščinska situacija in da se ustvari normalni pogoji novih vladnih grupacij, to je, redni padeč sedanje vlade. Vsi trije, vsak po svoje in za svoje posebne namene, so uvideli, da radikalna stranka ne izpremeni svojega vladnega pravca dotlej, dokler v parlamentu ne najde izpremenjene ali nove situacije. Zato je logičen sklep vseh treh, da se približujejo in da iščejo platformo, na kateri bi mogli nastopiti v narodni skupščini proti radikalni vladi.

S tega vidika je zadeva opozicijskega bloka sila enostavna. Toda gg. dr. Korošec in Radić se nečesa boji. Bojita se eventualnosti, ki jima lahko prepreči bližnje volitve, to je začetek konca vse njihove sedanje politike. Zaradi tega hočejo od demokratične stranke dalekosežne in ustavne in revizionistične obljube in pakte. Odtod zavlačevanja, ki onemogočajo, da se ustvari opozicijski blok kot enostavna taktična in parlamentarna zajednica.

Ta situacija ostane neizpremenjena dotlej, dokler obdržita radikalna in demokratska stranka državno edinstvo in vidovdansko ustavo kot noli me tangere. Posledno vsaj za neko prehodno dobo. V tem slučaju ostane ideja opozicijskega bloka to, kar je danes in kar tvori njegovo pametno jedro, namreč taktična parlamentarna zajednica s parlamentarnimi cilji. Pri enih s ciljem izboljšanja državne uprave, pri

M. S.-č:

Naš dinar gre kvišku.

Ko smo včeraj zaključili svoj list, je bil tečaj dinarja javljen iz Curiha s 7.10. Proti večeru so prišla včeraj že nova poročila, ki so javljala novo krepko dvigovanje dinarja. Javljen je bil tečaj 7.40 cts za 100 dinarjev ali za 100 jk 185 cts. To je bil veliki dogodek včerajšnjega večera. Živahno komentiran v razgovorih. Veliko radosti in obetov pri večini, pa tudi nevestnosti, slabe volje in strahu pri drugih. Razpoloženje je pa glasom poročil na vnanjih trgih, osobito v Italiji in na Dunaju tako, da je ugodno za nadaljnje dvigovanje dinarja. Na jeziki sili vprašanje, ali bo to trajno? Razumljiva je nezaupnost prebivalstva sprito mnogih razočaranj v preteklih letih. Prevrat na boljši se spremelja naravno z nezaupnostjo, potem ko je vrednost denarja devet let šla stalno rakovo pot. Dolgo dobo je bil denar zaničevan in roba blagovanja. Preobrat na boljši, če je trajen, mora seveda izzvati velike gospodarske izpremembe. Vseposvoda so imeli svoje krize za čas gospodarske lečitve. Ogniti se jim tudi pri nas ne bo. Težki so sedaj časi za produkcijo in trgovino, ki ima svoj zastoj itak že doli časa. To in ono bi moglo zapasti gospodarski smrti. Gospodarski poberovci težko ubeže svoji usodi. Izpodrsne tudi temu in onemu spekulantu. Kar pa je zdravega, in to je v Sloveniji hvala Bogu, v močni večini, bo ostalo, čeprav bo tuintam malo škripalo. Mi nismo vročokrvni optimisti. V gospodarstvu je proročanje opasno in nehalno. Mislimo pa, da smemo reči, če celoten položaj v državi vpoštevamo takole: Celotno leto, zlasti drugo polovico smo v konsolidaciji napredovali počasi in trajno. Finančni minister je modro krmaril in ni gledal na popularnost. Naše prilike so se v gospodarstvu izboljšale odločno. Promet se je popravil. Letina je bila vobče dobra. Štedljivost jako napreduje. Ob padajoči gospodarski konjunkturi je padel uvoz, to tembolji, ker je glavno delo za obnovitev že opravljeno. Obrt, industrija, kmetištvo je že popustilo v svojih investicijah. Eksport, dobro izkalkuliran

drugih z namenom bližnjih volitev. Čim pa ti dve stranki zapustita gornje načelno stališče in se okleneta izključno strankarskih interesov, potem ni daleč doba, ko dvigne glavo federalizem in postane med obema državotvornima strankama licitator državnega in narodnega edinstva.

Tako je dejno zakulisje sedanje notranje politike.

koncem avgusta 1923 v Beogradu, se je dvignil. Naša vnana trgovina postaja aktivna. Prišel je sedaj še odločilni korak, velikanske vrednosti za nas v mednarodnem prometu — sporazum z Italijo. Tokosini so nehali. Vse je za ugodno prognozo. Evo glas »Trgovinskega lista« v Zagrebu o tem vprašanju. »Dvig dinarja je popolnoma upravičen. Naše prilike se očividno urejajo. Budžet je uravnotežen, naša trgovska bilanca je nehala biti pasivna. Celotno trditvijo, da je njena jaka aktivnost samo vprašanje kratkega časa, ker pada uvoz, a raste izvoz. To so pozitivni razlogi, ki ženejo dinar kvišku. Ako še bodoča letina uspe, smemo v svoji mednarodni trgovini že to leto računati z jakim plusom. S temi okolnostmi se mora že danes računati. To so pozitivne činjenice, ki morajo dati pravec vsakemu gospodarskemu delu. Orientacija našega gospodarstva se mora v temelju izpremeniti napram oni pred letom dnij. Dočim je še nedavno naše gospodarstvo računalo s stalnim padom našega denarja, se mora že danes računati s stalnim dvigom. Vse kupčije treba voditi na račun dviga dinarja, to mora postati aksiom gospodarskega dela. Radi verujemo, da pridejo v težke neprilike, ki so vršili svoje delo na nasprotni bazi. Vsi oni, ki so zadolženi v dinarjih preko svojih sil, bodo komaj preboleli to »krizo ozdravljenja«. Manj zadeti bodo oni, ki imajo večje obveze v tuji valuti, ker bo padla padla z dvigom dinarja padala njihova zadolženost ter ostane kot breme samo preobilna roba, ki danes ni več garancija za oživanje imovine. Danes je še težko govoriti o ukrepih, ki so potrebni ob času dvigovanja dinarja. Vsekakor je v tem primeru glavno pravilo, rešiti se čimprej predrago nabavljene robe, ker je danes potreben ravno obraten postopek napram onemu ob času, ko je padel dinar. Vsekakor treba opreznosti. Vsak oprezen trgovec posveti posebno pozornost novonastalim činjenicam in se ne bo dal omamiti od samih želja, ker življenje ni odvisno od želja, marveč od dejstev, ki so danes čvrsta in neiz-

prosna. Dinar raste in s tem se menia način 10 letnega poslovanja, ko je bila roba vse, a denar nič — sedaj je denar vse in to več nego vse, ker ne raste samo po vrednosti, ampak ga celo nedostaja za nainu-nejšo poslovanje. V znamenju dviga dinarja treba delo podvojiti in biti dvakrat oprezen.

Tudi mi smo menia, da treba opreznosti, pa tudi hladnokrvnosti. Prenaglenje ni nikjer dobro. Tudi na blagovnem trgu ne smemo biti nestrpnosti: cene imajo svoj tempo. Računati treba sedaj sprito hitrega dviga tudi še z precejšnjimi vibracijami. Zakaj poleg normalnega naraščanja vrednosti dinarja, ki ga povzročajo splošni in posebni razlogi, trenutno vplivajo na hitre skoke vsekakor tudi mogočne ponudbe tujih valut, ki prihajajo na trg sedaj potem, ko so se prej dolgo zadrževale iz različnih razlogov. Za državo samo, ki ima velike obveznosti v tujini in za njegovo gospodarstvo je dvig dinarja naravno znamenite važnosti. Gotovo je, da stojimo pred velikimi problemi v gospodarstvu in politiki. Da bi nam bila sreča mila in vodniki dobri!

Francosko-nemški odnošaji.

Novi nemški poslanik v Parizu. — Reparatcijsko vprašanje. — »Temps« proti nemškim ponudbam. — Kaj do biva Francija iz Porurja.

r.— Pariz, 11. februarja.

Novi nemški poslanik von Hoesch je nastopil svoje mesto in je danes popoldne posetil Poincaréja. Ob tej priliki mu je podal nekatera protidokazila v odgovor na francosko noto od 11. januarja t. l., tičečo se položaja v Porenju in mu izročil tozadevno spomenico nemške vlade. Poincaré in von Hoesch sta nato razpravljala o vprašanju reparacij.

Agencija Havas meni, da so bile izjave von Hoescha glede reparacij zelo splošne narave. Nemški poslanik ni podal nikakršnih novih, točnih predlogov in je se omejil le na omembo izjave, ki jo je dan prej podal nemški državni kancelar Marx delegatu švedske Rdečega križa. Poincaré ni nika kor izključil možnosti nadaljevanja razprave o tem vprašanju med Francijo in Nemčijo in je prosil von Hoescha, da mu predloži primernim potom in z vsemi podrobnostmi predloge, ki jih namerava Nemčija staviti Franciji, da jih bo francoska vlada mogla iz črno proučiti.

Nocojšnji »Temps« se obširno bavi z izjavo nemškega kancelarja delegatu švedske Rdečega križa in meni, da ta izjava dobesedno vsebuje predloge, ki jih namerava staviti Nemčija Fran-

Sven Elvestad:

Dama v borbi z dvema.

Sicer pa je bilo čudno, da je bilo v sobi tako malo obleke in perila. Ob steni je visel žaket, ki je bil popolnoma nov, nekaj košulj, ovrtnikov in par spodnjih hlač. To je bilo vse. Na drugi strani pa je bilo presenetljivo, da je bilo pred malim zrcalom razpostavljenih toliko toaletnih predmetov. Tu so bile razvrščene najraznovrstnejše stekleničice in doze, kakršne se najdemo samo v garderobah domišljavih igralcev. In na ogledalu je Krag opazil, da se je stanovalec na vse načine trudil, da bi zrcalo očistil. Pred ogledalom je stala mala miza s stolom.

»Halo,« je naenkrat zaklical policijski poročnik iz kuhinje, kjer je na svojo pest raziskoval, »nekaj sem našel.«

Ko je prišel v sobo, je imel v rokah več svetlih bleščečih predmetov. Bili so tu dragulji.

Županu se je zdela stvar presenetljiva, zato je vzkliknil:

»Ta lišp je vreden celo imetje. Stanovalec mora biti ali zelo bogat, ali pa je tat.«

»Mnenja sem,« je pripomnil Krag, »da se ne motim, ako trdim, da je tat.«

Hotel si je ogledati dragulje in policijski poročnik je lišp položil v njegove roke. Bilo je več

39 prstanov, biserni koljé, zapestnica in diadem. Krag je vse skrbno preiskal in nato odložil komad za komadom.

Z napeto pozornostjo sta ga opazovala poročnik in župan.

»Kako visoko cenite,« je vprašal župan, »te dragulje?«

Krag se je smehljaj.

»Koliko je lišp vreden?« je vprašal Asbjörn.

»Je brez vsake vrednosti. Dragulji so ponarejeni.«

Pomenljivo je pogledal policijskega poročnika, ki je bil popolnoma zmeden.

»Ali se še spominjate na pismo,« je vprašal, »ki sem Vam ga danes prečital?«

»Na pismo o ponarejenih draguljih in zastavljenih pristnih? Seveda se spominjam!«

Krag je pokazal na dragulje.

»Ali si morete to tolmačiti?«

»Stvar si morem samo tako razlagati, da je zločinec ne samo morilec, marveč tudi tat.«

»Potem je pri prvem svojem podjetju vsekakor imel več uspeha, kakor pri zadnjem,« je pripomnil Krag.

Mahoma je povzročilo pozornost vseh treh nekaj čisto drugega. Skozi odprta vrata so čuli čudovite glasove. Zdelo se je, kakor da bi se nekdo plazil skozi gozd. Nekaj je zašumelo ob gozdnih tleh.

Zdelo se je, kakor da bi se došleč previdno plazil po zemlji.

»Pripravite orožje,« je šepnil Krag. Šum je prihajal bližje in bližje. Sedaj je bil prišleč že ob hišni steni.

»Stojte,« je zaklical Krag, »stojte, sicer strelim!« Neznanec pa se očividno za grožnjo ni čisto nič brigal. Prihajal je bližje in bližje.

XXV. POGLAVJE.

Ovratnik.

Ko so možje slišali šušljanje listja in zapazili črno senco, so vsi trije imeli določeno čustvo, da jim grozi nevarnost.

Krag je z gromkim glasom izdal povelje:

»Revolverje! Takoj streljati, ako ne obstane!«

In v francoskem jeziku je zaklical v temo:

»Pozor! Nobenega koraka naprej!«

Znova so slišali, kako se nekdo plazil bližje in bližje in v širokem zublju Kragove svetilke so zazrli čuden pojav, fantastično postavbo. Skoro se je zdelo, kakor bi se bližal človek, ki se plazil po vseh štirih. Nepričakovano je skočilo to bitje skozi odprta vrata v sobo.

V tistem hipu je počil strel, istočasno pa bilo slišati Asbjörn Kragov glas:

»Ne streljajte!«

Toda bilo je prekasno. Sovražnik, ki je prodril v sobo, je ležal na tleh in se vil v zadnjih krčevitih trzljajih. Ni bil to človek, marveč črn, velik pes.

Vsi trije so se v velikem zadregu sklonili nad žival.

Župan je pošteno zaklel. »Lahko bi ustrelil tudi kaj boljšega,« je dejal.

Asbjörn Krag se je vlegel poleg psa na tla in mu dvignil glavo. Glava je omahnila na tla, žival je bila že mrtva.

»Ali poznate tega psa?« je vprašal detektiv. Zanikujoče je župan zmajal z glavo.

»Poznam vse pse na kmetijah daleč na okrog,« je dejal, »tega psa pa še nisem videl nikdar. To je tuj pes, nosi pa ovrtnik, pogledimo, kaj je na njem napisano.«

In Krag je zasnal ovrtnik. Bil je usnat in obložen s srebrnimi ploščicami. Na eni izmed srebrnih plošč je bilo vrezano ime. Krag je glasno čital: »Pierre.« Na ovrtniku ni bilo napisano ničesar drugega, ne naslov, ne lastnikovo ime. Francoska oblika Petrovega imena pa je vzbudila Kragovo pozornost. Vzel je nož iz žepa in prerezal usnat ovrtnik. Ob svitu svoje svetilke ga je skrbno preiskal.

Našel je takoj napis, ki ga je pokazal policijskemu poročniku. Bil je to pečat velike pariške trgovske tvrdke »Printemps«, dokaz, da je bil ovrtnik tamkaj kupljen. V drugič so že naleteli na ime te francoske trgovske tvrdke.

»Ovrtnik je francoskega izvora,« je zamišljeno dejal in se okrenil k poročniku. »In tudi ime mrtvega psa je francosko. Res čudno je, da naidem to v tako zapuščenih vasi sredi Švedske. Ker župan psa ne pozna, si lanko mislimo vse mogoče.«

eiji. Kancelar je dejal, da morajo nemške oblasti začeti v zasadenem ozemlju pobirati davke, carino in druge državne dohodke, kar bi po mnenju »Tempsa« značilno toliko, kot odvzeti Franciji in Belgiji možnost povračila njenih izdatkov za zasadeni ozemlje. Nadalje bi kancelar hotel, da se odpravi notranja carina med zasadenim in nezasadenim ozemljem, kar bi pomenjalo, da se od vzame Franciji in Belgiji najboljši sredstvo, ki ga imate, da prisilite z njim nemško industrijo, da izroča svoje proizvode in plačuje. Potem se zahteva, da naj bi industrija v zasadenem ozemlju ne bila prisiljena delati po pogojih, ki jo vodijo v pogubo. To je po francoskem mnenju le pretežva. Glede dvestoletnega ali triletnega moratorija, ki ga je tudi omenjal državni kancelar, pravi »Temps«, da bi bil to moratorij brez jamstev. Vohbe pa se s temi predlogi Nemčija vrača k ponudbam bivšega nemškega kancelarja Cuna, podanim v spomenici od 5. junija 1923., ki so nudile letno plačilo od 1. julija 1927. dalje, ki naj bi se izplačevalo iz dohodkov železnice, in letno plačilo od istega roka dalje, ki bi se izplačevalo iz dohodkov neke državne nepremičnine in dohodkov carine na luksuzne predmete, užitnine ter davka na tobak, pivo, vino, sladkor in alkoholnega monopola. »Temps« ne

vidi v kancelarjevi izjavi ne zastavnega ne kontrolnega jamstva in pravi, da Marxov program ne dodaja nikakega jamstva Cunovemu programu. Tako ostajamo pravi list, ravno na isti točki, kakor leta 1923., namreč na ničli. Opozicijski tisk seveda uporablja to priliko, da silovito napada vlado, očitajoč ji velikansko škodo, ki da jo ima država vsled zasedbe Porurja in Porenja. Z vladi prijazne strani pa se ugovarja, da je sicer Francija res žrtvovala izpocetka lepe milijone, da pa se ji sedaj ti izdatki bogato vračajo. Tako se navaja, da bo nesla francosko-belgijska železniška režija v zasadenem ozemlju vključno znotraj nižjim tarifom od nemških v enem letu nad 400 milijonov in se bodo dohodki brez dvoma še znatno zvišali. Ne vpošteva vaje 420 tisoč ton kuriva, ki ga gre vsak mesec v Italijo, 400 tisoč ton za Belgijo in 200 tisoč za Luksenburg, dobiva Francija vsak mesec 700 tisoč ton premoga iz Porurja. Premogovni davek nosi vsak dan redno en milijon. Razni drugi davki in pristojbine nosijo nad 300 milijonov letno in neposredni carinski in razni drugi dohodki prinašajo okoli 400 milijonov. S tem vsem so začetni izdatki Francije in Belgije v zasadenem ozemlju daleč nadoknadjeni in je zasedba s tega vidika več kot opravičena.

kriva tudi Amerika, ki je bila že tolikrat vabljena za pomoč Evropi, pa jo je še vedno odklonila. Prav je, da se v »Ameriško« jugoslovenskem društvu razgovarjajo o evropskih zadevah. Želeli bi pa umerjene razprave, sloneče na točnih podatkih, da bodo naši sorodniki onstran morja prav poučeni o naših razmerah. Potem bo delovanje »American« Jugoslav Society« lahko prav uspešno.

»Swaraj« v Indiji.

Ghandi je poslal, ko je prišel iz zapora, predsedniku indijskega narodnega sveta, Mohamedu Aliju, pismo, v katerem obžaluje, da so ga izpustili samo iz zdravstvenih ozir. Potem graja spore med Hindusi in Mohamedanci ter pravi, da treba pred vsem edinstvo in vseh udruženjih, ako se hoče govoriti o »swaraju«, to je o samoodločbi. Priporoča umerjeno nastopanje povsod in proti vsakemu, tako tudi proti Angležem, katerih se ne sme smatrati za sorodnike. »Boj proti sistemu, ki ga zastopa angleška vlada, ni naperjen, proti posameznim Angležem, ki vzdržujejo ta sistem.« Kdor se ne ravna po tem, škoduje indijski stvari. V parlamentu v Delhi se je stvorila nacionalistična stranka, ki ima s svojimi 72 glasovi absolutno večino v zbornici. Ta stranka bo zahtevala od podkraljevske vlade, da se skliče konferenca, ki bo izdelala načrt za indijsko avtonomijo. Po Indiji se močno razlega klic »Swaraj«, in zbornica se vedno bolj upira vladi. V seji 7. t. m. so bile proti vladnemu predlogu s 77 glasovi sprejete represalije proti južnoafriški Uniji, ki obsega ločeno carino na uvoz premoga od tamkaj. V tem dominijonu sovražijo Indijce, in ti so se sedaj maščevali, obenem pa hočejo s sprejeto naredbo škrtiti svojo premogovno industrijo. »Swaraj«, avtonomijo! Macdonald se je izrazil lasje ob misli na Indijo in njenega Ghandija. In kaj ga še čaka? Nizam v Hyderabadu, ki je eden najvplivnejših in najbogatejših indijskih knezov, zahteva od angleške vlade povrnitev velike province Berar, ki so jo Angleži leta 1902 na zviščen način priklopili k centralnim provincam. Lord Curzon, takratni podkralj, je njegovega očeta premotil, zapeljal in ustrahoval. Omenjeni Nizam se je v vojni na strani Anglije odlikoval in sedaj ugiha Macdonald, kaj naj bi storil. Indija mu silno narekuje pacifizem.

Rusija.

V Rusiji mislijo sedaj mnogo na Francijo. Anglija in posebno Italija je hitela s priznanjem de iure. Italijo je gnala do tega življenjska potreba, da dobi iz Rusije žito in od nje, kolikor mogoče, svojega podjetništva in delavstva. Ako se bo sporazumel de iure, potem bo vzhodni provinci Italije! To da misli. Za Anglijo in Italijo pričakujejo priznanje tudi od drugod, in komisariji poudarjajo, da oni, ki pridejo zadnji, bodo na najsilnejšem. Čiherin je v poslednjih novinarskih pogovorih rabil precej ostre izraze proti Franciji, toda vidi se mu, da pričakuje želino zblžanja z njo. Samo želi, da bi ne bilo iz Pariza nikakega pritiska in nikakega poskusa za strahovanje Rusije, kar ti Rusi se ne dajo preplasti, z njimi treba govoriti jezik učinkovite koristi. Kar se tiče vprašanja dolgov in lastine, na čemer je Francija najbolj interesirana, so že povedali svoje neomane mnenje. Rusija pa hoče urediti svoje odnose z vsemi državami in ta nena politika se udeje. Komisar Zjurupa je izjavil: »S svobodnimi rokami ponese mo sedaj svoje delo na zapad: vse mu damo, kar potrebuje, in v zameno vzamemo, kar nam nudi. Mnogo smo se naučili v inozemstvu, pa ga tudi lahko v marsičem poučimo. Za Anglijo in Italijo pridejo k nam drugi narodi.« S slovanske strani je želeli, da bi prišlo skoro do sporazuma s Francijo, kar ti ruski državni krmlarji skupno s Francijo radi navajajo. Malo antanto, in ako kateri med njimi reče, da se pozicija Francije slabša, ne pozabi dostaviti, da z njo pada tudi veljava Male antante. Po sporazumu bodo nehali govoriti o padanju. Mnogo težja, nego s Francijo, bo za Ruso sporazumna beseda z Zedinjenimi državami. Te pa priznavajo razbojniško Mehiko, o Rusiji pa državni tainik Hughes neče še nič slišati. Samo ameriške zahteve pozna in ne pripušča nikakega razgovora. Na Slovane v Ameriki napravlja to najsilnejši vtis.

Nemški kapital v Franciji.

V teh dneh govorijo o invaziji nemškega kapitala v Francijo, je zelo čudno, Francozi pravijo, da je to res. Oni, ki prihajajo v Berlin, so presenečeni zaradi razkošnosti po hotelih in javnih lokalih; oni, ki kažejo svoja dolarje in

libre, vidijo, da vlada zlata marka in da je kupna moč njihovega novca manjša nego nemškega. Nemci, ki razpolagajo s kapitali, hité v Francijo. Se nikdar ni bilo toliko Nemcev na francoskih tleh, kakor jih je sedaj, posebno se gibajo okoli trgovskih krogov v Parizu in po velikih provincialnih mestih, kakor v Lyonu, Marseillu, Bordeauxu itd. V hotelih in palačah si najemljejo najelegančnejša stanovanja, po restavracijah uživajo najzbranejši jedi in najfinjša vina. Eden izmed največjih berlinskih industrijalcev je stopil v upravni svet neke znane francoske družbe za izdelovanje lahkih avtomobilov, Nemci so nakupili v Parizu ve-

liko množino avtomobilov in motorjev, in nemški kapitalisti silijo z uspehom v čisto francoska podjetja. Devet desetih potnikov je Nemcev, kakor se razvidi po obrazih v jedilnicah in spalnih vozovih. Svoje trgovske in industrijske svrhe razvijajo na široko, pa ne samo v Franciji, ampak tudi v Švici, Italiji, Holandski itd. Nemčija pa ne more plačati reparacij. Nizko ljudstvo trpi. Podjetni Nemci si znaio povsod pomagati. Anglija je postavila na uvoz nemškega blaga 26odstotno davščino. Nemški izvozniki pa pošiljajo blago lepo na Irsko in od tam gre na Angleško skoro brez carine. Nemci varajo Francoze in Angleže.

Vprašanje revizije ustave.

Prihod dr. Korošca v Zagreb. — Poročilo o opozicijskem bloku.

— Zagreb, 16. febr. (Izv.) Za danes pričakujejo voditelji Radičeve stranke prihoda dr. Korošca iz Beograda, ki ima poročati o dosedanjih rezultatih pogajanj za ustanovitev opozicijskega bloka. Sledi je bila kratka seja strank, vodstvo HRSS, na kateri niso bili storjeni nikaki sklepi, temveč je bila seja zgolj informativnega značaja. Radičevci še vedno zadržujejo, da je sporazum o reviziji ustave gotovo dejstvo, toda demokratije nečije te zadeve takoj objaviti. Radičevci predvsem zahtevajo, da se ima popolnoma ustaviti parcelacija Hrvaške. Izdelani načrti sporazuma se v drugih točkah strinja z nekaterimi iz Markovega protokola. Po zahtevi Radičevih somišljenikov je Ljuba Davidović v imenu srbijanskih demokratov izjavil, da naj bi se revizija ustave izvedla postopno. V Radičevih krogih sedaj tudi izjavljajo, da so na nasvet dr. Korošca in nekaterih drugih politikov umaknili svoje poverilnice, čeprav so prvotno hoteli, da preprečijo v skupščini ratifikacijo sporazuma o Reki, kar jim je bilo odsvetovano. V tem vprašanju so nastale dilerence in vsled tega sta se hrvaška delegata vrnila v Zagreb. Opozicijski blok ima prevzeti po padcu radikalne vlade vodstvo državnih poslov in takoj prijeti s pripravi za volitve. Seje po končanih volitvah se ima zopet ugotoviti nadaljnji delovni program opozicijskih strank. V glavnem računajo Radičevci, da bodo imeli za uresnitve svojega političnega programa boljše možnosti v oblastnih skupščinah, kamor bodo prenesli vso svojo politično borbo. Porum oblastnih skupščin smatrajo Radičevci za najnirkladnejši in za najnirnernejši, da dvignejo svoj glas proti Beogradu.

INVALIDSKI ZAKON.

— Beograd, 16. februarja. (Izv.) Včeraj je bila po daljšem, osem dnevnem odmoru prva seja ministrskega sveta pod predsedstvom ministrskega predsednika g. Pašića. Ministri so poročali o svojih resornih zadevah. Minister za socialno politiko o invalidskem zakonu. V glavnem gre za povišanje dosedanjih invalidnin. Minister za socialno politiko je dalje poročal, da je včeraj dopoldne poročal kralju o uradnem vprašanju. Kralj se je posebno zanimal za uradniško vprašanje, za razvrstitev uradništva in za njega redukcijo. Obvestil je kralja, da bo narodna skupščina končno rešila zakon o sodnikih in zakonsko uredbo o razvrstitvi uradništva. Vprašanje prehrane pasivnih krajev v Bosni in Hercegovini je bilo odloženo z dnevnega reda.

DVIGANJE DINARJA NA CURIŠKI BORZI.

— Beograd, 16. februarja. (Izv.) V gospodarskih in finančnih krogih komentirajo nepričakovano in rapidno dvigovanje dinarja na curiški borzi. Vaš dopisnik je imel včeraj priliko se razgovarjati z dr. Stojadinovićem o tem vprašanju ter ga je zaprosil, da bi mu dal točno poasnja o vzrokih tega nenavadnega dvigovanja. Dr. Stojadinović je kratko izjavil, da za sedaj še ne more podati poasnja, ker smatra, da prvi vzroki tega dviga še niso popolnoma do globine izčrpani. Finančni minister vidi glavni vzrok temu dviganju v špekulacijah, ki jih vodi gotovi finančniki na inozemskih borzih. Ti špekulanti smatrajo v sedanjem finančnem položaju Evrope dinar za najboljšo špekulativno sredstvo.

Klub temu, da na borzah raste težaj dinarja, je opaziti brez vsakega razloga dvigovanja cen najnujnejšim življenjskim potrebščinam in to brez vsakega razloga. Finančni minister dr. Stojadinović je včeraj naslovil na beogradsko občino pismo, v katerem zahteva od občinskega sodišča, da pričene naizgled kontrola po trgovinah in da uvede kazensko postopanje proti vsakemu trgovcu, ki navija cene živlom.

KATASTROFALENA PADEC MADZARSKE KRONE.

— Budimpešta, 15. februarja. (Izv.) Na včerajšnji borzi so se rapidno dvignile tuje valute in tuje delnice. Madzarska krona je včeraj padla pod avstrijsko. Na produktni borzi so za skoraj 10% procentov poskočile cene različen poljedelskim produktom. Dolar je včeraj notiral 75.000, pšenica je v cenah poskočila na 270.000 in rž na 200.000.

SNEG IN NEVARNOST NOVE POVODNJI.

— Beograd, 16. februarja. (Izv.) Zadnja dva dneva je zapadel velikanski sneg. Nastali so v Slavoniji tudi snežni viharji. Telefonske zveze med Beogradom in Zagrebom oziroma Ljubljano so na več mestih radi snežnih viharjev pretrgane. Vesti iz notranjosti Srbije javljajo o preteči nevarnosti velikih poplavl. Donava in Sava ste začeli naglo rasti. Po Donavi playajo velike mase ledu, ki ogrožajo veliki leseni most pri Novem Sadu. Vsek trenutek čaka, da se most zruši. Promet čez njega je ustavljen.

DEFINITIVNA LIKVIDACIJA POKRAJINSKE UPRAVE V ZAGREBU.

— Zagreb, 16. febr. (Izv.) Včerajšnje »Narodne novine« priobčile več odredb in sklepov notranjega ministra, s katerimi se v smislu zakona o razdelitvi države na oblasti dosedanja pokrajinska uprava izpreminja in se postavlja veliki župani. Dne 16. t. m. to je danes, prevzame dosedanj pokrajinski namestnik za Hrvaško, dr. Cimič vodstvo uradnih poslov za zagrebsko oblast. Obenem s tem so tudi v odredbi določena središča za poedine sreze.

VELIKA BREZPOSELNOŠT NA HRVATSKEM.

— Zagreb, 16. febr. (Izv.) V predsedstvu pokrajinske uprave je bila včeraj daljša anketa v zadevi pomoči brezposelnim. Zastopnik delavske zbornice je opozoril anketo na veliko brezposelnost, ki je nastala v vseh kraih Hrvatske in Slavonije. Celokupno število brezposelnih nameščencev in delavcev znaša 53.500. Zagrebski župan arh. Heinzl je omenjal, da je stavila mestna občina 25 milijonov dinarjev za gradbo novih poslopj, da bi tako odstranila veliko brezposelnost v stavbeni stroki. V nadaljni debati se je konstatiralo, da je okoli 90% članov okrajne bolniške blagaine bolnih in da znaša število brezposelnih samo v Zagrebu nad 10.000.

ITALIJANSKI KRALJ PRIDE NA REKO.

— Rim, 15. februarja. (Izv.) Kakor javlja »Tribuna«, je verjetno, da poseti mesto Reko italijanski kralj Viktor Emanuel takoj, ko bodo izmeniane ratifikacije sklenjenih reških konvencij.

Parlamentarna kriza v Angliji.

Položaj Macdonaldovega kabineta. — Spor med delavsko in liberalno stranko.

— London, 15. februarja. (Izv.) Poslanska zbornica nadaljuje načelno debato o Macdonaldovi programatični izjavi. Chamberlain je zelo ironično kritiziral postopanje delavske vlade. Najpreje je blagohotno želel vladi najslabši uspeh, izjavljajoč, da bi rad poznal detajlne točke vladinega programa. Ne veruje, da bi vlada ovirala kratki čas, ko je na krmlju, da ne poda točnih podatkov o svoji politiki. Ministrski predsednik veruje, da je nastopil v svetovni politiki nov dan v trenutku, ko je on prevzel vlado in da se bo »golob miru« spustil ne samo na Francijo, temveč na vse dežele. Velik je idealizem ministrskega predsednika, vendar je treba ugotoviti, da se svet s prevzemom vlade od strani delavske stranke ni čisto nič spremenil in g. ministrski predsednik ni nikak čarovnik.

Ramsay MacDonald je nato odgovoril, da bo delavska stranka vprašanje državne obrambe rešila na tak način, kakor se do danes še ni zgodilo. Ker večina narodov želi doseči sporazum o omejitvi oboroževanja, bo vlada to vprašanje razmotirala ne z vojaškega, temveč s političnega in mednarodnega vidika. Njen cilj je, zmanjšati izdatke za vojsko, kljub temu ne bo vlada zanemarjala obrambne zmogljivosti Anglije. Glede Rusije je izjavil, da je angleška vlada dobila od ruske vlade zagotovilo, da bo Anglija deležna enakih koristi, kakor druge države, ki so priznale sovjetsko Rusijo. — Med Anglijo in Rusijo obstoječa sporna vprašanja bo vlada rešila v najkrajšem času. Glede brezposelnih podpora za poplarsko predmetje je vlada pripravljena otvoriti v parlamentu javno diskusijo. Če zbornica izreče vladi nezaupnico, ne ostane niti pet minut dalje na svojem mestu.

Pogled po svetovni politiki.

Razoroževanje.

Kje? Ali se je res v glavah vodilnih državnikov ukoreninila misel razoroževanja? Vse države so oborožene in zastopniki sovjetske Rusije pogostoma omenjajo, da morajo imeti močno vojsko v varnost zemlje. V Washingtonu se je govorilo o razoroževanju, sedaj v Rimu. Že k otvoritvi mednarodne konference na pobudo Društva narodov se je čul pesimističen glas, kako naj se v Rimu razrešijo oni problemi, ki so razburjali washingtonski sestanek, tako na primer vprašanje omejitve na zgolj obrežno obrambo za podmornike in drugo, ki se tiče zračnega oboroževanja. Na kongresu v Washingtonu niso prišli do nikakega zaključka v teh stvareh, in Francija je zahtevala popolno svobodo za vsako akcijo v letalskem in podmorniškem okvirju. Vse to in še drugo razoroževanje se prenese na mednarodno konferenco, kakor jo zamišlja Macdonald, ki stremi po širokem odlaganju orožja. Verjetno, da je on za to, toda on je le ena osebnost, ki bo večkrat preglašena. Tačas, ko on tako proroško hiti z mislijo o velikem razoroževanju v svet, vlada med angleško in ameriško mornarico živahna napetost zaradi boj-možnosti izprememb na vojnih ladjah, po katerih bo Amerika močnejša od Anglije. Gre v glavnem za to, da se položni kot topov na oklopnih stolpih zviša na 30 stopinj, vsled česar naraste dalekosežnost za nekaj kilometrov. Pomorska bitka pri Skagerraku je izkazala tako potrebo. Na angleških velikih bojnih ladjah imajo 20 stopinjski kot in na ameriških je znašal le 15 stopinj. Sedaj ga dvigajo na 30. Tako ima sedaj ameriška mornarica že 5 ladij s takim položnim kotom in dalekosežnostjo na 32.000 do 34.000 yrdov (po 90 cm), dočim strelja drugih trinajst ladij na 22.000 yrdov. Na velike daljave tako že presegata ameriška mornarica angleško, kar razburja angleške pomorske visoke častnike, ki zahtevajo, da se nemudoma odredi potrebna pregradba topov na ladjah, pa če bo še tako draga. To ni duh razoroževanja ne v Washingtonu in ne v Londonu! In tako je med največjima svetovnima silama. Angleški minister za zrakoplovstvo general Thomson je bil povprašan o bodočnosti angleške voine zrakoplovstva. Rekel je, da po njegovem mnenju je obramba v zraku najlepši obrambni način naše dobe. Vsak Anglež mora potrditi to, da mu grozi nevarnost edino v zraku. Na vprašanje, ali misli vlada na razširjenje angleške zrakoplovstva, je minister Thomson odklonil odgovor. Konferenca je sklicana v Rim, kjer naravnost goré za oboroževanje v zraku. Spominjamo se, kako je Mussolini uprizoril ob obletnici fašistovskega pohoda ponočni zračni napad na Rim. Jugoslovanska letala prileté in bombardirajo mesto, ki hoče biti večno. Misel oboroževanja se bojuje z mislijo razoroževanja. Katera zmaga? Macdonald bo imel še mnogo truda, da bi izbil ljudstvom iz glave zaljubljenost v zrakoplove. Povsod po svetu se govori o bodoči vojni v zraku. V Rim je prišel na konferenco tudi ruski zastopnik, ali ošabne Zedinjene države so izjavile, da njihov odposlanec ne more sestati za eno mizo z Rusom, zato niso zastopane. Sploh pa naj rimsko zborovanje velja kot predpriprava za Macdonaldovo mednarodno razorožitelno konferenco. Težka bo njena naloga, ker povojno oboroževanje gre svojo pot dalje. Leta 1913. je bilo v Evropi pod orožjem 3.744.000 mož, letos jih je 3.632.000. Takrat se je poudarjalo, da je Evropa orožno taborišče. Ali je sedaj kaj drugega? In francoska vlada je baš te dni predložila zbornici načrt za sploš-

no organizacijo ljudstva za slučaj vojne! Kdaj se rodi oni, ki iztrebi bojno voljo iz ljudske duše?

Venizelos.

Telesno onemogel živi Venizelos sredi burne grške sedanosti. V kritičnih trenutkih ugaša državnik, ki bi edini mogel iz grškega političnega meteža dobiti v doglednem času pot do odstranitve strankarskih razdrapanosti ter urediti vprašanje, viseče med dinastijo in republiko. On ima za to potrebno avtoriteto, ki pa se ne more več uveljavljati, ker ga bolezen trga od političnega dela. Na Kreti se je rodil. Kreta slovi kot dežela krvne osvete, častihlepnosti, vstaške strasti in revolucionarne politike. Tam je prišel in njegov krečanski značaj z vso premetenostjo se je javljal v najrazličnejših slučajih. Doma in zunaj, kjer se odločuje usoda narodov, je znal s sredstvi trenutku primernimi, in izjavami, prilagojenimi razpoloženju, posegati globoko v razvoj Grčije, tako da stvari zoré po izpremembi ustave. Da hoče republiko, je poprej bolj od daleč s kratkimi besedami, zagonetno ovitimi, napovedoval. Sedaj je to jasno izrekel. In ker je zastremel on po njej, hočejo biti republikanci vsi in celo opozicija je že sprejgovorila, da naj se grški državniki vselej za mizo in skupno izpremene ustavo. Usodno je za Grčijo, da odpada njen naibistrejši voditelj v najtežji dobi. Čuti se naraščanje moči, ki bi rada vrгла grško ljudstvo znova pod tujevo pest. Republikanska misel se trdo bori z njo. Pogreša se Venizelosova politična spretnost. Morda pa je vendar dose-danje njegovo delovanje vcepilo ljudstvu zadostno moč, da si uredi svojo državo po svoji volji in odžene za vedno od sebe tuje vmeševalce. Potem bi bil Venizelosov življenjski trud uspešno dovršen. Njegov zaključni program se glasi: zdrava in varčna uprava, absolutno izpolnjevanje zakonov, poravnava notranjih sporov, rešitev ustavnega vprašanja potom svobodne ljudske odločitve, kateri se ima manjšina podvrežiti, in obnova prijateljskih odnosov z inozemstvom. Široko polje, na katerem bo treba inteligentnih in vstrajnih delavcev. Venizelosov duh naj jih spremilja!

American-Jugoslav Society.

V Newyorku se je snovala American-Jugoslav Society. Ugledni Jugoslovenci, med njimi profesor Pupin, potem jugoslovenski poslanik in drugi, so njeni člani. Predsednik pa je ameriški general Tasker H. Bliss. V društvu je tudi precej Američanov. Na društveni prireditvi je govoril general Bliss, in sicer o evropskih razmerah. On je bil med ameriškiimi mirovnimi delegati v Parizu. V svojem govoru se je dotikal malih držav; nastalih po preobratu v Evropi, katere zaupajo moči velikih. Odnosaji med malimi in velikimi pa so taki, kakor med hlapi in gospodarji. Večje države ščitijo male narode, da so ti vsaj po imenu samostojni. Za svojo revno samostojnost pa morajo trpeti velikanske žrtve. Bliss je očividno naperil svoje izvajanje na naslov Male antante, kakor bi jo hotel svrčiti pred nevarnostjo s strani evropskih velesil, v prvi vrsti seveda Francije, ki si ustvarja prijateljstvo v srednjeevropskih in vzhodnih deželah. Sicer je lepo, ako ima ameriški general skrb za male evropske narode, toda upošteva naj, da vodi Malo antanto dr. Beneš in to ime naj mu zadošča za prepričanje, da se razmere med Francijo in Malo antanto nikakor ne razvijajo baš tako, da bi se moglo govoriti o hlapih in gospodarjih. Da so mali narodi odvisni in da mnogo trpe, to je res, na tem je na so-

— London, 15. februarja. (Izv.) Liberalna stranka namerava v spodnji zbornici staviti predlog, s katerim se obsoja stališče Macdonaldove vlade v poplarskem vprašanju. Postopanje vlade v tej zadevi je smatrati za nezakonito in povišanje brezposelnih podpor prebivalstvu tega londonskega predmestja je po tem predlogu tolmačiti za razpisanje državnega denarja. V parlamentarno-tehničnem oziru smatrajo ta liberalni predlog kot nezaupnico vladi delavske stranke. Nekateri pričakujejo, da pride med liberalci in delavsko stranko do končnega sporazuma in da bodo liberalci ublažili svoj predlog.

— London, 15. februarja. (Izv.) V poslanski zbornici je včeraj nastala živahna debata o zakonskem predlogu, da imajo občine pokrajine Wales pravico po svoji uvidenosti podeljevati gostilniške koncesije. Prišlo je do ostrega konflikta med konservativci in radikalnimi člani delavske stranke. Lloyd George je predlagal, da se koncesije popolnoma odpravijo in da se uvede prepoved alkohola. Tudi članica konservativne stranke lady Astor je bila za prepoved alkoholnih pijač.

RATIFIKACIJA REŠKIH KONVENCIJ.

— Trst, 15. febr. (Izv.) Italijanski listi priobčujejo iz Beograda obširna poročila o diplomatskih in parlamentarnopolitičnih težavah, ki so nastale radi ratifikacije reških konvencij. Beogradska vlada je preko italijanskega poslanika zaprosila rimsko vlado za podaljšanje ratifikacijskega roka. Kakor javljajo rimski listi, je Mussolinijeva vlada ta predlog odbila in pozvala Beograd, da striktno izpolnjuje določila sporazuma.

PRIZNANJE SOVJETSKE RUSIJE.

Rusija in stališče malih evropskih držav.

— Praga, 15. februarja. (Izv.) Češkoslovaški tiskovni urad objavlja iz Moskve zelo obširno izjavo, ki jo je dal v komisariatu za zunanje zadeve Litvinov zastopnikom inozemskega tiska. Izjava precizira stališče sovjetske vlade v vprašanju njenega priznanja de iure. Po zadržanju Litvinova je do zadnjega časa prevladovala iluzija, da priznanje sovjetskih ruskih republik prinaša koristi samo Rusiji. To iluzijo so sedaj odstranile Anglija, Italija in Norveška, ki so brez obotavljanja priznale sovjetsko vlado. Nekateri male države stavijo še vedno vprašanje, kakšne kompenzacije imajo dobiti od Rusije, če priznajo sovjetsko vlado. Litvinov je dalje konstatiral, da od dneva do dneva raste mednarodni pomen stališča sovjetskih ruskih republik in ne more biti s političnega stališča vseeno za male države, ako se obotavljajo priznati sovjetsko Rusijo. Imamo v Evropi nove države, kot so Češkoslovaška in Jugoslavija, ki so nastale pozneje, kakor pa sovjetske republike, a nas niso še priznale. Mi smo pripravljeni, da jih takoj priznamo. Isto zahtevamo od njih.

K tej izjavi pripominja poloficijska »Prager Presse«, da je bila v mnogih listih razširjena vest, kakor da je češkoslovaška republika že v načelu priznala Rusijo de iure. Ta vest ne odgovarja dejanskemu položaju, načeloma je češkoslovaška republika pripravljena priznati sovjetsko Rusijo.

— Pariz, 15. februarja. (Izv.) »Echo de Paris« poroča, da se je z velikim trudom končno skušala otvoriti pot za pogajanja med pariško in moskovsko vlado. Vse prizadevanje pa je bilo zaman radi nepovoljnega r. zpoloženja sedanje sovjetske vlade napram Franciji.

AVSTRIJA PRIZNAVA RUSIJO.

— Dunaj, 15. februarja. (Izv.) Pogajanja med avstrijsko vlado in zastopniki ruskih sovjetskih republik v zadevi priznanja sovjetske vlade »de iure« so končana in je ratifikacija dotične pogodbe bila snoči izvršena.

VOJAŠKA KONTROLA NAD NEMČIJO.

— Pariz, 15. febr. (Izv.) V medzavezniški vojaški kontrolni komisiji je prišlo včeraj do ostrega konflikta. Maršal Foch je zahteval od predsednika komisije generala Noulleta, da mora poobistiti vojaško kontrolo nad Nemčijo. Predsednik je odgovoril, da so ga pri kontroli popolnoma zapustili oficirji Anglije in Italije. Poincaré je nato odposlal v London Macdonaldu noto, v kateri pojasnjuje utemeljenost vojaške kontrole nad Nemčijo. Macdonald se ni odgovoril. V slučaju negativnega odgovora namerava Poincaré generala Noulleta odpošlati v London, da se se dalje nahajajo japonske oficijelne osebnosti na ozemlju zveze soc. sov. republik.

RUSIJA PROTI JAPONSK.

— Moskva, 15. februarja. (Izv.) Japonskemu konzulu v Vladivostoku je bila izročena nota sovjetske vlade, ki izjavlja, da po strmovljenju ponovnega prizadevanja za vzpostavitev normalnih odnošajev z Japonsko ne smatra za potrebno, da se se dalje nahajajo japonske oficijelne osebnosti na ozemlju zveze soc. sov. republik.

SPORAZUM MED TURŠKO IN BOLGARSKO.

— Atene, 15. febr. (Izv.) Atenski listi javljajo, da je grška vlada dobila poročilo o bolgarsko-turških pogajanjih za sklenitev sporazuma glede skupnega nastopanja proti Grški. Poročilo veli, da se vrše že del časa med Sofijo in Angoro živahna pogajanja, kako podpreti akcijo makedonskih komitejev, ki se ima izvesti letošnja spomlad v Makedoniji. Kafandaridova vlada je ukrenila vse protiodredbe, da zavaruje grško mejo proti vpadom makedonskih komitejev.

RUSIJA MORA OJACITI SVOJO POMORSKO SILO.

— Moskva, 15. febr. (Izv.) »Izvestja« pišejo k razorožitveni konferenci, da mora Rusija opustiti svojo nekdanjo razorožitveno propagando sedaj, ko bi po trenutni konstataciji v Društvu narodov taka propaganda gotovo samo škodovala. Ob prevladujočem vplivu Anglije v Društvu narodov gre z ruske strani, ker si mora ruska država zveza ojačiti svojo pomorsko silo, kvečjemu za podpis takih dogovorov, ki zadevajo pomorsko oboroževanje in določitev ugodnih relacij oboroževanja.

FRANCOSKA ZBORNICA.

— Pariz, 15. febr. (Havas.) Poslanec Castell, član socialnoredikalne frakcije je utemeljeval spreminjalni predlog glede oddaje premoženja. Fin. minister je stavil predlog za zaupnico. Predlog je bil sprejet s 353 glasovom proti 201.

SPLOŠNA STAVKA PRISTANIŠKIH DELAVCEV V ANGLIJI.

— London, 16. februarja. (Izv.) Prekinjena so pogajanja med zastopniki lastnikov dokov ter pristaniških delavci. Zveza pristaniških delavcev je za danes odredila splošno stavko delavcev v vsej Angliji.

— London, 15. februarja. (Izv.) Uduženje pristaniških delavcev je zahtevalo od lastnikov povišanje mezd, in sicer 1 šiling dnevno. Za slučaj nepovoljnega odgovora je uduženje zahtevalo splošno stavko pristaniških delavcev v vsej Angliji. Na intervencijo vlade odredjena pogajanja za spoznanje niso imela nikakega pozitivnega uspeha in so se zastopniki razšli.

VELIKI DRAGINJSKI NEMIRI V BUDIMPEŠTI.

— Budimpešta, 15. febr. (Izv.) Radi katastrofalnega padca madžarske krone so cene raznih živilov silovitno poskočile. V mestu vlada velika druzina. Včeraj popoldne so v nekaterih predmestjih nastale protidraginjske demonstracije. Policija je morala rabiti orožje in je v največjem naporu demonstrante končno razkopila.

NOVI BOJI NA PALATINSKEM.

— Berlin, 15. febr. (Izv.) Po poročilu iz Frankenthala je tamonjske prebivalstvo poskušalo zasedati uradna poslopja, kjer se nahajajo separatisti. Francose čete so napadale pregane. Več oseb je bilo aretiranih.

Politične vesti.

Osamosvojlji smo se! »Slovenska Misel«, revija, ki so jo že zdavnaj napovedovali, je končno izšla. V razpravi »Za pravo ureditev Jugoslavije« čitamo te le stavke: »O narodnem jedinstvu govore tam, kjer ga ni. Ker pojmujejo ujedinenje po načinu »srbskih ilircov«, govore na podlagi take ideologije o »osvoboditvi« Hrvatov in Slovencev tako, kakor o osvoboditvi Stare Srbije in Makedonije. Hrvatje in Slovenci pa so se osamosvojlili sami in kot dva svobodna naroda stopili v državno zvezo s Srbijo...« Slovenska Misel torej poje isto pesem, ki jo je začel lani živžigati v mariborski »Straži« klerikalni modrijan Vesenjak, z vso resnostjo zatrjuje, da smo se Slovenci ne samo iz lastne moči osvobodili, marveč da smo celo odločilno pripomogli s svojim nastopom k zmagi na Piavi in na Marni. Ker je med izdajatelji revije tudi gospod Prepeluh (Abditus), ki baje plava v zadnjem času v radičevskih vodah, je smatrati »Slovensko Misel« kot podjetje, ki naj med slovensko inteligenco zaseje seme Radičeve mirotvorne in človečanske republike. Ali pojde to seme v klasje? Dvomimo, ker naša inteligenca je vendar prebrihtna, da bi se dala voditi od radičevskih fraz.

»Kulturnobojno gonjo« imenuje današnji »Slovenec« nepristransko sodbo o farizejstvu, dvojni morali, hinavščini, egoizmu in koristolovstvu sodobnega katolicizma, ki bi se rad skrivljal za svetlim in idejnim ščitom prvotnega krščanstva. Klerikalci besne kakor ranjena zver, kadar se dotaknejo tiste točke, kjer so najbolj občutljivi. Pravijo, da imajo monopol na verske stvari, da samo oni čutijo in razumejo, koliko etično in moralno vrednoto predstavlja krščanstvo, pa so menda pozabili Kristov izrek — če te tvoj sovražnik udari po desnem licu... in rabijo v svojo obrambo takšne izreke, da bi se jih sramoval divjak iz Senegala, ki o krščanskih čednostih niti pojma nima. Tudi to spada v poglavje o dvojni morali, kajne gospodje? In »stokrat ovržene laži«? Kaj je z njimi? Ali ste sploh eno našo trditve stvarno in logično izpodbili? Citirajte nam vsaj en odstavek iz sv. pisma, vsaj en krščanski

evangelij, po katerem bi se dosledno ravnali tisti, ki ga tako navdušeno oznanjajo! Na dan z dokazi, da so Kristovi namestniki na zemlji res dosledni in tudi v praktičnem življenju zvesti svojem velikemu učitelju! S frazami in ogabnimi psovskami lahko preslepate vaše mamice, mi jih v tem slučaju hvaležno odklanjamo kot prispevek k nepobitnemu dejstvu, da ste moralno daleč pod nivojem takozvane svobodomselne inteligence. Dokažite, da smo se kdaj dotaknili čistega verskega čuta, ki ga srečavamo povsod drugod, samo med vami ne! Poznamo zmisel farizejske fraze, s katero skuša duhovščina upravičiti svoje življenje, ki je v direktnem nasprotju s kršč. načeli. Poslušajte nas, ne glejte nas. Kako pa je učil Krist in njegovi apostoli? Ali tudi njega niso smeli gledati? Učil je, da so besede brez dejanj mrtve in s svojim vzornim življenjem je nešteto krat dokazal, kako je treba živeti po navodilih čistega krščanstva, s katerim ste se vi samo okrasili, kakor srake s pavovim perjem, da skrijete svojo nagoto Tako je in ni drugače, pa lahko še tako besnite in kričite o svojem krščanskem svetovnem naziranju. Če smo pisali o prenapolnjenih žepih, smo storili to z edinim namenom, da poudarimo razliko med vašo demagoško teorijo in izrazito egoističnim udejetvovanjem. Priznajte, da ste ljudje z vsemi človeškimi slabostmi, da imate tudi vi nagobe in bogastvu in komudnemu življenju, da je vam ljubezen do bližnjega v resnici brezpomembna fraza, pa vam nihče ne bo očital neiskrenosti. Če so res katoliški škofje, ki nimajo toliko, kakor »Narodov« raznašalec, potem smo pripravljeni nemudoma umakniti vse svoje trditve. Toda z imeni na dan, da bo tudi širša javnost poznala te fenomene. Sicer pravite, da so samo nekateri, ampak v kolikor smo informirani, ne bo niti enega. Take trditve niso samo fraza, marveč gola demagoška laž. Res, tudi med duhovščino je proletarijat, toda so ali dosledni nositelji krščanskega svetovnega naziranja, ali pa zaslepljeni siromaki, ki se puste izkoriščati. Pa bi tudi take lahko seštel na prste. Končno naj še omenimo, da ste nas z današnjo vizitko zelo presenetili. Če je vse to, kar pišemo ne proti verstvi in cerkvi kot taki, nego proti metodam katolicizma in klerikalizma res abotno in brez duha, če smo res »žurnalistično budalo«, čemu tedaj pozivate svoje očice, naj vržejo iz »krščanskih hiš« zastupielvalca verskega miru? Resnica oč kolje, kajne? Ker pa se nobene stvari ne bojite tako, kakor resnice, je razumljivo, da bi radi uničili vse antikleikalno časopisje.

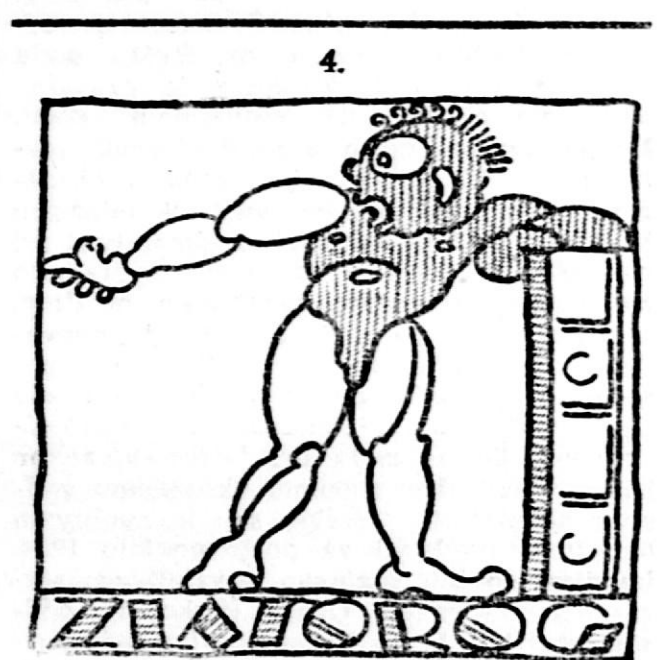
Seja vodstva Radičeve stranke. Plenarna seja Radičeve stranke se vrši danes, v soboto. Na tej seji se bo razpravljala celokupna politična situacija, predvsem pa vprašanje strankine taktike. Seja bo v toliko zanimiva, ker se bo na njej razpravljalo o vzrokih, ki so napotili Radiča, da je spremenil svojo dosedanje politiko. Po poročilih iz Zagreba je malo verjetno, da bi se radičevski poslanci napotili v Beograd, preje nego bo sprejet državni proračun. Tudi klerikalci in muslimani zastopajo stališče, da bi bil takojšen prihod radičevskih poslancev v parlament neoprotun. V demokratskih krogih so mnenja, da bi opozicija lahko strmo glasila vlado na reškem vprašanju. Tudi to bi ne bilo oportuno, ker bi opozicija, čim bi prevzela vlado, vendarle tudi morala sprejeti konvencije glede Reke. Ako ne bo v ponedeljek na dnevnem redu v skupščini ratifikacija sporazuma z Italijo, odpotuje dr. Korošec najprej v Zagreb na konferenco z radičevci, iz Zagreba pa se napoti v Ljubljano, da poroča o situaciji na seji vodstva klerikalne stranke, ki bo prihodnji ponedeljek.

Naša teza! Pod tem naslovom priobčuje današnji »Slovenec« zopet uvodnik, ki se peča z načelnim stališčem SLS. Že včeraj smo rekli, da vejejo v klerikalnih vrstah južni vetrovi. Danes pa je zabučala po klerikalni avtonomiji naravnost pomladna burja in pomešala s tistimi nesramnimi lažmi o »slovenstvu«, ki so v ustah slovenskega klerikalca bile vsikdar psovke in ki so v zadnjih petih letih tako brezvestno ščuvale široke sloje našega naroda proti enotni in močni državi, proti Srbom in narodnemu edinstvu. Danes piše »Slovenec« pod zaglavjem »naša teza«: »Nam je samo zato, da se revidira ustava po faktičnih razlikih potrebah in volji prebivalstva, formula »edinstvenega« ali »needinstvenega« naroda na sebi pa nas pušča čisto hladne. Lepo je od klerikalcev, da so končno le priznali, da so bila hrvatska in slovenska politična gesla naveden humbug, da je bil ves federalistični pokret »nepraktičen« (!) ter posledica rovarjenja nezadovoljnih strankarjev in bolestone ambicioznih politikov. Kdo je tisti, ki je trdil, ponavljal in učil klerikalne zagazence, da opuste nepraktično stališče, da se rajši poprimajo praktične, pozitivne, aktivne politike in da svoj program bazirajo na dejanske potrebe in voljo slovenskega naroda? Seveda faktične potrebe in volja slovenskega

prebivalstva še dolgo niso istovetne z govorniški tiradami klerikalnih poslancev doma in v Beogradu. Volje naroda, ki jo je ustvarila separatistična demagogija klerikalnih in radičevskih listov, res ne moremo priznati kot istinito! Zato vztrajamo tudi iz demokratičnega stališča na tem, da se začasno ustava preizkuša, da se oživotvori vidovdanska samouprava, ki se je tako sijajno obnesla v predvojni Srbiji in omogočila tedanjno visoko politično stopinjo srbskega seljaka, ter da se šele po tej široki preizkušnji vidira na ustavi, ki je napačnega in faktičnim potrebam ter resnični volji naroda nasprotnega! O srbstvu, slovenstvu in hrvatstvu pa smo mi bili tisti, ki smo trdili, da so to duševne stvari, ki nimajo nobenega stika s političnimi in javnimi in da duševna in lokalno inspirirana gibanja prav lahko obstojajo poleg ideje enotne države in nacije v političnem smislu besede!

Usoda naših reparacij. Pred 14 dnevi je naša vlada odposlala v Berlin posebno komisijo, da uredi na licu mesta z nemško vlado vprašanje izostalih reparacij. Sedaj se je komisija vrnila v Beograd in sporočila vladi, da je bilo njeno prizadevanje zaman. Nemška vlada se je postavila na stališče, da spadajo naše reparacije v splošne reparacije in da se naše vprašanje reši zajedno z onim splošnim reparaciji. Nemška vlada je odbila naše predloge, kljub temu, da so se sami nemški industrialci zavzeli zanje in je posredoval tudi odstopiški nemški poslanik v Beogradu von Keller. Znano je, da je večina reparacijskega blaga za Jugoslavijo že poslana in izdelana in da leži pripravljena za prevoz v Jugoslavijo. Med temi predmeti se nahajajo tudi aparati za brezžične postaje, od teh je ena določena za Ljubljano oziroma Domžale.

Albanija ponuja prestol ital. vojvodi D'Aosta.

Zdaj prišla roka je na vrsto, zamorca drgnili so čvrsto. In glejte! Desna roka cela, naenkrat je postala bela!

(Nadaljevanje sledi.)

Prosveta.

REPERTOAR NARODNEGA GLEDALIŠČA V LJUBLJANI.

Drama.

Začetek ob 8. uri zvečer.

Sobota 16. febr.: Bneški trgovec Red D.

Nedelja 17. febr.: ob 4. pop.: Danes bomo tiči Izven

Nedelja 17. febr.: ob 8. zvečer: Tri maske, Smešne Precioze, Priljudni komisar. Izven.

Opera.

Začetek ob pol 8. zvečer.

Sobota 16. febr.: Faust. Izven.

Nedelja 17. febr.: Madame Butterfly. Izv. ★ ★ ★

— V. umetniška razstava »Kluba Mladih« se odpravi v nedeljo dne 17. t. m. ob 11. dopoldne v paviljonu pod Tivolijem. Udeležuje se je 14 umetnikov z 91 deli.

— Ljudska visoka šola v Ljubljani priredi v nedeljo, dne 17. tm. ob 10. dop. v zbornični dvorani univerze javno, vsakomur dostopno predavanje o naslednji temi: Cerkev v luči prava in etike. Predava univ. prof. dr. R. Kušej. Odbor vabi vse one, ki se zanimajo za pereča vprašanja sodobne družbe.

— Nedelja v narodnem gledališču. V operi gostujejo Margareta in Max Proman z nekaterimi člani baleta zagrebškega narodnega gledališča ter prirede svoje plesni večer. s sodelovanjem opernega orkestra pod vodstvom kapelnika Matačiča. Začetek točno ob osmi uri. — Drama vpriporočene ob treh veseloigro »Danes bomo tiči« zvečer pa tri enodejank, ki so dosegle pri vseh sedanjih vpriporokih največji uspeh. Vse tri predstave se vršijo izven.

— Gostovanje znamenitega Fromanovega baleta, ki je zadnjič v naši operi tako sijajno uspelo, se ponovi v nedeljo zvečer. Spored je sestavljen iz najlepših točk zadnjega gostovanja in nekaterih novih. Začetek je točno ob osmi uri in ne ob pol osmi, na kar občinstvo posebno opozarjamo. Predprodaja vstopnic za to gostovanje pri dnevnih blaginji v opernem gledališču.

— Danes, v soboto, Sentiakohska maškarada — v Narodnem domu!

Književnost.

— Medvladje. Socialen roman. Spisal J. Pahor. Založila »Socialna Matica«. Tiskala tiskarna »Edinost« v Trstu. 1923. — Strani 234. Cena 30 D. Večji del tega romana je že razprodan, vendar ga pri nas skoraj ne poznamo. Delo je prvo svoje vrste v naši literaturi. Zasnovano je obširno in krepko zgrajeno. Pisano je realistično, zdravo, pa ima vzlic temu polno lepih poetičnih mest. Dejanje romana se vrši večinoma v Gorici in na Vipavskem v najbolj razburkanih časih, od spomladi 1918. do spomladi 1919.; zato so glavne osebe tem bolj izrazite. Pred nami se ne razvije le življenje uradnika, delavca in kmeta v oni dobi, pokažejo se nam vsi problemi, ki jih je obrodila vojna, pokažejo se nam nasprotja, ki so razkrla družbo in poslabšala socialne prepade. Na velikem kulturno-historičnem ozadju se odigrava usoda modernega zakona Grudnove, konvencionalne laži in ljubezenska zgodba lahkoživega Rohnika ter nepokvarjenega dekleta Stane, hčere upornika, ki je neprestano sledovan in ki je tem nespremljivejši, čim bolj ga preganjajo. Roman je pravo zrcalo današnjega raztrgane časa in njegovega preizkušanja človeka. Poedine osebe bi lahko vzeli alegorično, kot predstavnike družabnih razredov in duhovnih tokov v družbi. Zato ima roman splošno vrednost ter bo stalna priča velike krize, ki jo je izzvala svetovna vojna. Obenem pa je tudi umetniško delo, ki združuje s orisom velikih družabnih konfliktov tudi psihološko poglobljeno brez katerega romana ni. S posebnim zanimanjem bodo delo brali tisti, ki so zapustili solčno Gorisko. Sicer je pisani roman tako, da ga težko odloži, kdor ga vzame v roko. Vzrok: večina dogodkov je vzeta iz resničnega življenja.

Glasbeni vestnik.

— III. simfonični koncert godbe Dr. div. oblasti je določen na 17. marca t. l. Prvi del koncerta obsega skladbe B. Smetane, da se s tem počasti spomin rojstne stoletnice Smetanove; v drugem delu se izvaja sploh prvič »Jugoslovenska simfonija«, ki jo je spisal Milenko P. a u n o v i č. Ta koncert bo zadnji simfonični koncert godbe Dravske divizije.

— Za Smetanin spomenik. Prezident Češkoslovaške republike dr. Masaryk je daroval povodom 100 letnice rojstva skladatelja Smetane 100.000 Kč kot svoj prispevek za spomenik velikemu češkemu glasbeniku.

— Matneja simfoničnega orkestra »Zveze godbenikov za Slovenijo« ima na svojem sporedu osem Dvojakovih slovenskih plesov. Slavni Čeh Anton Dvořák, komponiral je v začetku svojega glasbenega delovanja na povabilo trdnice Simrok v Berlinu Slovaške plesne ter je istih izdelal 4 skupine. Izmed katerih vsaka šteje 4 ples. Na nedeljski matineji se igrata prvi dve skupini, med njimi kot zaključna točka znani Slovanski ples št. 8, ki se odlikuje po svojem izrazito slovenskem ritmu. Matinejo dirigira kapelnik Balatka, vstopnina je dovoljena na podlagi programov, ki se dobivajo v Matični knjižarni.

— Ogromen uspeh Smetanove »Prodane neveste« v Barceloni. Poročali smo, da se nahaj češki operni ensamble v Barceloni in da vpripori »Prodano nevesto« in potem še neko drugo opero. Sedaj naznajo češki listi iz Barcelone, da se je pričakovala prva predstava »Prodane neveste« z veliko napetostjo. Ko pa so na dan premiere odzveneli poslednji akordi overture nesmrtnega Smetanovega dela, je zavladala v gledališču za trenutek skrivnostna tišina, kateri je sledilo spontano in frenetično ploskanje. Vso opero je polno gledališče spreminjalo z polnim zanimanjem in navdušenja ni bilo ne konca ne kraja po vsakem aktu. Tako se je češka opera dvignila v Barceloni nad vse predstave drugih inozemskih opernih ensamblav.

— Zatheylev jubilej. Danes v soboto zvečer se proslavi v operi dvajsetletnica opernega pevca g. Hugona Zatheyleja in se vpripori pri tej priliki opera »Faust«. Pri tej predstavi poje slavljene vlogo Meffista. Na to predstavo vabimo vse številne oboževalce in prijatelje umetnika. Isti večer se igra v drami Shakespearejev »Beniški trgovec« in sicer za red D.

Sestra za sestro!

Splošno žensko društvo v Ljubljani ima na svojem programu dela tekoče leto tudi pomoč ljubljanski ženski bolnici. Saj tja se zatekajo naše žene iz mesta in dežele v najtežjih trenutkih v času, ko je v nevarnosti njih življenje. In marsikatera, ki je sama ležala v bolnici ali je posetila ondi svoj sorodnico, prijateljico ali znanko, je videla, da nedostaja tej bolnišnici mnogo neobhodno potrebnega. Rjuh, odej, preveč, blazin, posodja, vsega je, da je največjo silo. Perilo je treba pravi vedno na hitro, ker ga je povsem premalo. Zasebnaj pomoč je tu nujno potrebna.

Zato žene vseh slojev, vseh poklicev in političnih prepričanj, pomagajte, da pripravimo nekaj opreme zadnjemu svojemu pribežališču v najhujši opasnosti — naši ženski bolnišnici. Sestra, pomagaj sestri!

V imenu našega društva Vas prosimo. Razmišljaj vsaka izmed Vas, kakšno velikopotezno akcijo bi začele, da pomoremo naši ženski bolnici. Porazgovorite se s svojimi znankami! Napišite svoje predloge in pošljite jih našemu društvu, da osvoji najboljše izmed njih in ga izvede s pomočjo vsega sočutnega moštva ter plemenitega ženstva. Pomagati morajo, delati in agitirati vsa ženska društva, pa tudi vse neorganizirane žene. V začetku marca se vrši tozadevno posvetovalni sestanek, ki bo objavljen v slovenskih dnevnikih in ki naj bi se ga udeležilo čim največ ženstva. — Tajnica.

Sokolstvo. KAKO DVIGNITI GRADBENI SKLAD ZA SOKOLSKI DOM NA TABORU.

Presojevalna komisija je prejela na ta razpis 74 odgovorov. Prva nagrada za najboljši odgovor je bila priznana br. Kostajniču iz Beograda, druga br. Lipoglavu, člani bivšega Goriškega Sokola in tretja br. Janu Miklavčiču, članu Sokola I. — Presojevalna komisija je izrekla priznanje in zahvalo za ugodne nasvete naslednjim bratom: J. Grivec, Ormož, A. Uderman, Novomesto, I. Samsa, B. Bistrica, Staut Vilko, Ljubljana, R. Puc, Ptui, Marjan Obersnu, Gornji Grad, dr. Fran Prisljan, Ribnica, I. Riharič, Zagorica pri Bledu, Anka Rekar, Maribor, Iv. Kušar, Radovljica, R. V. Zagorje, Marija Garibaldi, Hodošica, P. Javornik, Ljubljana, J. Gregorčič, Ljubljana.

Odgovor s prvo nagrado brez navedenja predloga v številkah se glasi:

Vprašanje trga Tabora i gradbe Sokolskega doma se mora smatrati kot široko javna in narodna zadeva kot jo proglašajo poslanci starešinstva Jugoslovenskega Sokolstva od septembra. Dnevi vsesokol. zleta so nam jasno predložili številčno in moralno silo, ki je obsedena v delu Sokolske organizacije. Vsesokol. delo so nam tudi pokazali velike koristi, ki rastejo iz sokol. delovanja za narod in državo po strani ljudskega zdravja in v smeri pravne ljudske vzgoje (volja, vztrajnost, deloljubnost, demokratični medstanovski duh, značilnost itd.), naprednost in individualne duševne svobode. Sokolstvo plodi in namaka vedno nove narodne moralne sile za življenje in razvoj v vseh panogah javnega in zasebnega življenja, za vse potrebe stanovskega poklica. Vsi zahtev. Iz tega vidika je skrb za zgradbo prvega največjega Sokolskega doma v Jugoslaviji zadeva splošno narodna. Ker leži ta dom v kulturnem središču Slovenije, leži v kraju, ki je obenem sedež osrednjega Sokolskega vodstva, bo dom brez dvojbe v bodočnosti ne samo delavnica enega društva, temveč vseh društev, ki bodo iz Ljubljane črpali vzpodbudo za delo in idejno vedno širši in globlji obseg sokolskega poslanstva v narodu.

Blagoslova novega Sokolskega Doma bodo neposredno deležna Ljubljana in njegova široka okolica. Tako je treba gledati na vprašanje Tabora. Naravna posledica temu je, da narod od splošne važne ustanove ne sme zahtevati samo koristi ampak da mora ljudstvo v najširši sloji, ki se priznava k naprednosti, nacionalni in državni misli, biti rado pripravljeno na pomoč pri gradbi.

Iz teh ozirov je nevarno in zbog višjih gradbenih stroškov potrebno, da sodelujejo pri finančni akciji 1) javne oblasti, 2) vsa napredna javnost, 3) društvo Sokol I.

Javne oblasti (država) naj pomaga s cenanim kreditom ali brez obrestnim posojilom, da se olajša amortizacija gradbenih stroškov glede letnih odplačil in glede številke let (20—30 let). Dolžnost ministrstva poljedelstva je, da pomaga z dovoljenjem večje loterije in tombol v prid zgradbi na Taboru. Ministrstvu je treba pojasniti, da izda dovoljenje in izmeri, ki relativno odgovarja višini gradbenih stroškov.

Kako naj pomaga napredna javnost.

Tu mislim na sokolska, napredna pevstva, obrambena, nacionalna, sportna itd. društva pol. napred. in nacionalne organizacije — denarni zavodi, industrijska in trgovska podjetja in posamezniki. Pomoč je v materialu, denarju — po okolnosti tudi v posojilih in jamstvu. Akcija bodi organizirana, toda gibčno zasnovana. Finančni odbor ima širok pregled naših gospodarskih podjetij — postopaj individualno, pogosto bodo dobro izbrani posredniki več dosegli kot direktne intervencije od društva ali pismene prošnje. Javnost mora biti o vsem prizadevanju Sokola I. poučena, zato je naklonjenosti in sodelovanju dnevnega časopisa poglavitni pogoj. Individualno je treba postopati pri darovalcih, od katerih je pričakovati večjih naklonitev v materialu (loke, les, apno, cement itd.) napredna društva bodo pa seveda iz svojega nagiba razbremenila društvo da mu ni treba s podrobnim nabiranjem delom posegati v naša mesta in trge. Dobro vodena društva s pravimi odbori ki se zavedajo svojih društvenih in splošno narodnih nalog, bodo v sedežu svojega društva vzbudila primerno zanimanje za Tabor in izvedla dobro pripravljeno nabiranje v ta namen.

Sokolska društva, ki imajo svoj gradbeni sklad in ki ne nameravajo graditi v najbližji bodočnosti, bodo gotovo pripravljati dati na razpolago svojo gradbeno glavnic kot posojilo Sokolu I. Društvena zbirka in posojila bodo najlepši dokaz bratstva in zavesti, da je Sokolstvo ena organizacija, ki deluje za iste in skupne cilje.

Glavno breme dela in skrbi pa mora prevzeti Sokol I. sam. Pokazati mora nemorne vztrajnost in finančni akciji ki bodi zasnovana po gotovem načrtu. Ta bodi tako sestavljen, da obsega zvišane redne dohodke, kredit in izredne dohodke. Kredit bodi dolgotrajen, da je pri vračanju dolgov udeležena tudi generacija po 15 letih. Članom društva naj bo dana prilika, da pekažejo svojo poštvenost s tem, da se jim naloži poseben porez za zgradbo. Mladina in mlajši člani, ki imajo poznanje s starejšimi in socialno bolj situiranimi osebami, naj zbirajo manjše prispevke (bloki, neabirane knjižice), uradno izdane nabiralne pole. Prispevki bodo mali, ampak to delo med mladino za društvo velike moralne vrednosti. Starejši člani naj dobijo mesečna navodila od finančnega odbora, da se pobira sestavno in premišljeno

s posebnimi nabiralnimi posami za vsake zneske (kamne kd.). Značilni dohodki lahko pričakujemo od brezobrestnih zadolžnik od nabiralnikov po javnih prostorih od slučajnih daril zbranih družb, prireditelj v večjem obsegu, od plemenitih vlog z osebno intervencijo na denarne zavode, večja industrijska in trgovska podjetja. Društveni prijatelji naj osnujejo posebna omizja za Tabor, ki se redno spominjajo Vaših potreb. Zbiranje se mora vršiti trajno in zadržano kot nabirajo Čehi za svoje nacionalne namene. Če tudi so prispevki manjši, toda v ljudstvu mora ostati vedno živahna misel da Tabor ni rešen, dokler neiso dolgov popolnoma. Posebna gradbena zadruga za Tabor, ki bi prevzela večje jamstvo, bi dala celemu podjetju krepkejšo osnovo. Velika loterija bi vam lahko znatno olajšala skrbi. Čimprej založite razglednice z načrti in fasado bodočega doma. To služi za finančno propagando v širokih krogih, ki se zanimajo za Tabor.

Bratje prepričani sem, da se vam pri Vaši pridnosti vse posreči. Javite pa na vsak način stavbo, ki bo za dolgo vrsto let zadostila širokim nalogam, ki jih javnost stavi do Tabora. Največja pogreška pri dosedanjih načrtih za društvene domove je v tem, da se gradi pod vitom kratkovidnega pogleda komaj za 5—10 let naprej. Ne klonite, pomagali bomo vsi!

— Sokolsko okrožje Ljubljana I. I. redni občni zbor Sokolskega okrožja Ljubljana I. se je vršil v nedeljo dne 27. jan. 1924 v prostorih Sokola I na Taboru. Zastopani so bila vsa v okrožju včlanjena društva (Sokol I. Moste, Stepanja vas, Polje, Litija-Smartno) ter odseka (Ježica in Vace). V pozdravnem nagovoru omenja podstarosta br. Kuhar splošno organizacijo okrožja, ki se je kljub pozni ustanovitvi že dobro organizirala, ter se zahvali načelniku br. Rvski za njegovo vztrajno sodelovanje, ker odpošuje v kratkem v svojo domovino na Češko in pozdravi žnjega delegata br. Kocjana. Tajnik br. Plegar poda izčrpano in podrobno poročilo o delovanju okrožja v preteklem letu. Na ustavnem občnem zboru izvoljeni brat starosta je takoj pri prvi redni seji odstopil in je vodil okrožje celo leto, podstarosta br. Kuhar. V okrožju so bila včlanjena 4 društva, ter 1 odsek. S sklepom zadnje župne odborne seje se je pa priključilo okrožju še društvo Litija-Smartno, ter odsek na Vaci. Načelnik br. Rvski poda obširno poročilo, iz katerega je razvidno delovanje okrožja na tekočem letu. Na kratko poročilo o vseh društvenih in javnih nastopih, obširno pa poročilo o okrožnem nastopu v Stepanji vasi. V splošnem je stanje po tekočih zadevah zadovoljivo, pri nekaterih društvih se samo opaja premalo zanimanja za vzgojo naraščanja in deca, ter apelira na navzoče delegate, da posvečajo temu večjo pozornost. Podrobno poročilo o tekočih delih članic v preteklem letu poda načelnica s. Debelakova. Blagajniško poročilo pa poda br. Hartman, nakar izreče občni zbor staremu okrožnemu vodstvu absolutno. Preide se k volitvam okrožnega vodstva za poslovno leto 1924. Izvoljeni so bili soglasno z vzklikom: starosta br. Miroslav Urbas (Sokol I.), podstarosta br. Ivan Bezeljak (Litija-Smartno), načelnik br. Peter Capuder (Sokol I.), načelnica sr. Hilda Novakova (Polje), tajnik br. Stane Plegar (Sokol I.) blagajnik br. Fran Hartman (Sokol I.) izobraževalec br. Jože Kregar (Ježica) nadzornik br. Bojan Drenik (Sokol I.). V okrožno vodstvo so se kooptirali: br. Jože Gorjanc (Sokol I.), br. Ivan Remžar (Moste), br. Ivan Brunčič (Stepanja vas), ter br. Polje Novelli (Ježica). K služnostim sklene občni zbor, da se vršita v tem poslovnem letu dva okrožna nastopa in sicer v Mostah za naraščanje in deca, na Ježici pa za članstvo. Čas pa določi okrožno vodstvo. Ker je bil dnevi red izčrpan zaključili br. podstarosta v odsotnosti izvoljenega br. staroste I. redni občni zbor in vzpodbuja vse navzoče na vztrajno delo za napredek sokolske misli.

Julijska krajina.

— Šček nosilec skupne liste?? V Gorici se je vršilo zborovanje goriškega političnega društva, na katerem se je razpletla velika agitacija za to, da naj bo bivši poslanec Šček nosilec skupne jugoslovenske liste. Naročilo se je celo društvenemu odboru, da naj vodi s tržaškim političnim društvom pogajanja do končnega sporazuma in naložilo se mu je, da odločno brani kandidature posl. Ščeka kot nosilca skupne liste. Pod vsemi pogoji mora braniti tudi stališče, da mora biti nosilec liste Goričan? Ali je Šček Goričan? Naročilo za kandidature posl. Ščeka je tako, da pomeni že sklep goriških novostrojcev, da ne popuste od te kandidature na noben način in da se ima Trst brez-pogojno pokoriti Gorici! Po tej poti bo težko priti do edinosti glede na državnozborske volitve. Zbor zaupnikov je sklican na dan 18. t. m.

— Z Goriškega. V Gorici je živahno, ker bodo v nedeljo volitve v občinski svet. Fašisti lažijo okoli volilcev po vsem mestu in vabijo in preté, da morajo vsi volilci na volišče za njihovo listo. Slovenci so sklenili, da se volitev ne udeležijo, ker se hočejo pripraviti toliko bolj na državnozborske volitve in ob sedanjih razmerah v mestu ne kaže, da bi se družili s kako stranko. — Odvetnik dr. Fran Marani ne kandidira za župana v goriškem mestu, prišel pa je na listo za državnozborske volitve. Tako bo zastopal goriško mesto v rimskem parlamentu, kakor nekoč na Dunaju, onorevole Marani včasih italijanski liberalci, sedaj pa stara

leta mladosten fašist. — Kopališko življenje v Gradežu je bilo lansko leto zopet živahno. Zelo mnogo gostov je bilo iz Češkoslovaške. Letos se obeta še večji obisk in naročila za stanovanja in za nabrežne šotorije že pridno prihajajo kopališki upravi.

— Vojna na banjski planoti. Strašno je bilo na banjski planoti v času vojne. Bojni vihar je divjal tam okoli in napravil slovenskemu ljudstvu neznošno škodo. Sedaj je mir na planoti in priden slovenski kmet obnavlja, kar so mu razdeljali topovi. Te dni pa je bil zopet vršil in nemir med Banjškarji in vse je govorilo ob neravnopravnosti in izbruhu nove vojne, to pot proti Jugoslaviji. Kako pa je prišlo do tega? V Čepovnu je nameščen orožniški brigadir, ki je zelo briličen gospod. Dobila je orožniška postaja mobilizacijske listine, katere je treba seveda lepo spraviti v pisarni in jih držati tajno. Ali brigadir menda ni prav razumel pošiljave, kajti dal je nabiti v Čepovnu in po drugih vaseh mobilizacijski poziv. Strogo se je držal gospod brigadir. Ljudje pa so se vznemirili in žene so pričele jokati. Po vseh selih je naraščalo razburjenje, ki pa se je kmalu pomežilo, ko je prišlo na popraševanje pojasnilo, da se je gospod brigadir v Čepovnu »zmotil«.

— Nov odvetnik. V Buzetu je otvoril svojo odvetniško pisarno vpokleni sodni svetnik g. Giuro Corazza, istrski Hrvat.

— Ples pod italijansko in jugoslovensko zastavo. Na Opčinah pri Trstu so priredili 10. tm. fašisti ples v splošno jugoslovensko-italijansko sporazuma. Ples se je vršil pod italijansko-jugoslovensko zastavo. Godci znajo italijansko himno in so jo zair svirali, jugoslovenske pa ne znajo, zato so si pomagali z našo »Po izzeru«. Pravilo, da ima ta ples tudi pomen za bližnje državnozborske volitve.

Turistika in sport. MEDNARODNO VESLANJE.

Letošnja veslarska sezona obeta toliko zanimivih novosti, sportno-političnih problemov in tehničnih izpopolnitev, da bo gotovo ustrezno ne samo ljubiteljem veslanja, negr tudi ostalim sportnim krogom ako v naslednjem podamo kratko sliko mednarodnega veslarskega sporta.

Na prvem mestu je tekma med moštvi oxfordске in cambridgeske univerze, ki se vrši 5. aprila. Za to tekmo vlada v angleški javnosti že sedaj veliko zanimanje. Glavno vprašanje se suče okrog izbire moštva lanskega zmagovalca-oxfordske univerze, ki se ima zahvaliti za uspeh zlasti dvem faktorjem: veslovodji Amerikancu Millenu, ki se letos zopet udeležuje tekmé in pa novi konstrukciji čolnov, ki je vzbudila v mednarodnem sportnem svetu veliko presenečenje. Ta novi tip je izumil gentleman-trainer oxfordskega moštva dr. Burn. Razlikuje se od navadnega tipa v tem, da je najširši spredaj, zadaj pa se zožuje tako, da mora krmar sedeti na krovu, kajti zadnji konec je tako ozek, da v čolnu sploh nima mesta. Globočina čolna je od najširšega dela proti obema koncem vedno manjša. Poleg tega so novi čolni preskrbljeni še z električnim zvoncev, ki služi krmarju mesto glasu, kajti če je močan veter, veslači navadno ne čujejo njegovih povelj. Druga točka mednarodnega veslarskega sporeda je regata v Henley, ki se vrši 2.—5. julija. Od 13.—17. julija se vrše olimpijske veslarske tekme v Argentini pri Parizu. Tekmovalna pot zraša v ravni črti 2000 m. Tribune za 4000 gledalcev so zgrajene na cilju. Važna je dalje tekma za prvenstvo Evrope, ki jo priredi mednarodna veslarska federacija »FISA«. 30. in 31. avgusta v Curihu. Priprave in vodstvo teh tekem je poverila švicarska zveza curiškemu klubu »Zürcher Regatta-Verein«, tj. švicarskim Nemcem. Politična situacija, ki je bila lansko leto precej neugodna, ker nemški veslaški klubi niso hoteli sodelovati s Francozi in Belgijci, se je letos nekoliko zboljšala. Zato je curiški klub naprosil predsedstvo »FISA«, naj mu dovoli prirediti ob priliki curiškem tekem za prvenstvo Evrope izredno konkurenco na katero bi bili povabljeni Skandinavci, Poljaki, Nemci, Avstrijci in Jugoslovanci. Predsedstvo »F. I. S. A.« podpira ta predlog in zato bo bržkone sprejet. Na kongresu v Comu je bil izvoljen nov izvršilni organ »FISA«, čigar predsednik je švicar Bauda, tajnik pa Manuel. Sedež tega odbora je Lausanne.

Tudi švicarska veslarska zveza je sprejela svoje predsedstvo. Sprejet je bil predlog, da se menia vodstvo vsake dve leti in sicer enkrat je nemško, potem pa francosko. Zadnji dve leti je zastopal predsedstvo veslarski klub »Reusses« v Lucernu, letos pa je poverjena ta vloga »Société Nautique« v Ženevi. Predsednik je L. Chwisy. 44. kongres švicarske veslarske zveze je določil, da mora biti pri mednarodnih tekmah postavljen na cilju kinematografski aparat, da se tako lažje sporom o prvenstvu. Holandska veslarska zveza je uspešno dovršila organizacijsko delo in sedaj se marljivo pripravlja na olimpijske tekme, dasi je vlada odkinila finančno podporo. Predsedstvo tvorijo dr. Dvoru, dr. Mares in Coblyn.

Zelo nepopolne so razmere v francoski svezi, ki prizivlja težko notranjo krizo. Belgijska zveza stopa v novo sezono s prejšnjim predsedstvom, ki ga tvorijo znani sportniki dr. Drvenpondt, Duchateau in Spreuz. Madžarska zveza namerava podati letos na evropske tekme 8 članov. Italijanska zveza je predmet napadov s strani mnogih klubov, ki so se udeležili tekme za prvenstvo v Comu. Osnovito Francozi, Španci, Holanci in Švicarji so nezadovoljni s italijanskimi tovarili, ker jih niso preveč gostoljubno sprejeli. Zanimivo je da je morala belgijska zveza plačati za prevoz čolnov s kolodvoru v Comu do roke več, kakor za prevoz po železni-

ci od Belgije do Coma in nazaj, Čehi pa so morali nositi čolne na ramah.

Kot nov kandidat stopa na površje jugoslovenska zveza. V svojih dopisih posamnim zvezam se pritožuje, da je že lani prosila tajništvo »F. I. S. A.« za sprejem mednarodno zvezo, da pa ni dobila nikakega odgovora. Tajnik »FISA« pa trdi, da je prejel dotični dopis šele po kongresu v Comu. V mednarodni veslarski zvezi je včlanjenih: Belgija 19 klubov, Francija 13, Italija 86, Švica 30, Holandska 38, Španka 6, CSR 25, Madžarska 23 in Portugalska 9 klubov. Nemška zveza šteje 400 klubov, Avstrilska pa 26.

— Ljubljanski sportni klub ima svoj letošnji občni zbor v petek 29. febr. v gostilni »Pri Mraku«. Začetek ob 9. zvečer.

— S. K. Slovan. Redni občni zbor se vrši v nedeljo 17. t. m. ob 10. uri dopoldne v salonu restavracije »Pri roži« z običajnim dnevnim redom. Podrobnosti na klubovi deski.

15., 16., 17. februarja 1924
Čudo snežnih poljan Alaskel
„KAZAN“
Pretrpetljiva drama v šestih dejanjih.
RINO „MATICA“

Društvene vesti.

— Češkoslovenska Obec v Ljubljani. Dne 26. januarja 1924 se je vršil VII. občni zbor tega društva v restavracijskih prostorih Narodnega doma. Potek zborovanja je pokazal, da veže članstvo, katero sicer ni družabno sorodno, češko-demokratska narodna zavest in iskrena ljubezen do bratskega naroda jugoslovenskega. Tiskano poročilo za leto 1923, je bilo članstvu in tudi širšim prijateljskim krogom razdeljeno, iz njega je razvidno uspešno delovanje društva pod spretnim vodstvom poštvovalnega ravnatelja Fr. Chvatala. Poročila posamnih društvenih odborov, ki so podala jasno sliko splošnega napredka v prošlem letu v narodnem, prosvetnem in družabnem oziru. Češka Obec je primerno proslavljala vse slovenske narodne praznike, bodisi v svojem območju, ali pa se je korporativno udeleževala pomembnih jugoslovenskih prireditelj. Društvena knjižnica je bila tekom prošlega leta izdatno pomnožena ter je dostopna ne samo članom društva, marveč tudi vsem članom Jugoslovenske-Češkoslovske lige. Velepomembna je tudi ustanovitev Češko-slovenske nadaljevalne šole v Mladiki, za katero je češkoslovska vlada namestila potrebno učiteljsko moč. Za češkoslovsko mladino je darovala CSR ministrstvo prosvete Češki Obci v uporabo kompletno marionetno gledališče, na katerem prireja članstvo s hvalevredno poštvenostjo redno nedeljske predstave. Družabno življenje se vzdržuje z rednimi sestanki ob sobotah v pomanjkanju društvenih prostorov v restavraciji Narodnega doma. Zdravja zabava se goji tudi ob četrtkih, ko deluje češkoslovska kegljski klub v Narodnem domu na kegljišču. Sporedno s sodnim družabnim stremeljenjem so se mladi in starejši člani udeleževali vaj modernih plesov v dvorani A. D. »Jadrana«. Odločno izpovedi tč. zasluznega predsednika g. Chvatala, da ne more nadalje sprejeti predstava, je članstvo s iskrenim občudovanjem vzelo na znanje. Volitve odbora so se vršile z vzklikom. Izvoljeni so bili in skler za predsednika: Jan Ružička, za podpredsednika Avgust Ludvig, odborniki Josef Baran, Jaroslav Chvojka, Jaroslav Klapeček, Ing. Jan Müller, Rudolf Rypka, Václav Skrušný; namestniki: Jan Brabiec, František Illich, Vilém Sequart in pregledniki računov: Ing. dr. Miroslav Kasal, Jan Vančata. V ta odbor so bili nadalje izvoljeni za l. 1924 kooptirani člani: dr. Ottokar Beneš, František Budilovský, dr. Václav Burian, Richard Pries, Ladislav Splitček, Ivan Vavpotič ter Eduard Škopek. Članstvo Češkoslovenske Obce v Ljubljani tvori živo vez jugoslovensko-češkoslovenske vzajemnosti ter ima v tem razumevanju trdno voljo za podrobno poštvenostno delo v prid vseslovenske vzajemnosti. S tem apelom vabimo vso jugoslovensko javnost, naj se udeležuje češkoslovenskega družabnega, narodnega in prosvetnega delovanja v oblihu, da Češkoslovaki ne bodo v tem pogledu zanemarili za njimi. Prijateljsko družabno in osebno spoznavanje in stiki zbujaajo in utrjujejo bratsko slovensko ljubezen in oblažujejo nesoglasje. Naše geslo bodočnosti bodi po osvobojenju — ujedinenje!

— Predavanje v društvu »Slova« v Ljubljani. Pretekli teden naznanjeno predavanje g. dr. Matija Ambrožiča. Šefa zavoda za socialno in higijensko zaščito dece, in sicer o temi: »Na čem pri nas otroci umirajo«, se vrši danes v soboto dne 16. t. m. v salonu pri Levu. Po predavanju nastopijo pevci Z. I. z novimi točkami. Začetek ob 9. zvečer. Vstop prost.

— Podporno društvo železniških uslužbenecv sklicuje za v nedeljo, dne 24. febr. 1924 ob 8. uri zjutraj v prostorih društva »Slavica« v Narodnem domu v Ljubljani občni zbor z dnevnim redom: 1.) poročilo odbora; 2.) dolžnostev odbora in članarice; 3.) volitev novega odbora; 4.) raznoznost.

— Češkoslovenska obec v Ljubljani. V soboto 16. večerje na razločnem naših mladih členu Cvančary a Škurka. V nedeljo 17. loutkové divadlo, Kašpárek a Hadrman.

— Na Sentjakobsko maskirano v soboto 16. febr. v gornjih prostorih Narodnega doma opozarjamo še enkrat. Dekoracije so izvršene izredno okusno, nastop vseh igralcev in igrak Sentjakobskega gledališkega odra je točno ob 9. Vstopnina je 10 Din. Sodeluje lasten Sentjakobski orkester. Obeta se nam ena najpriznnej-

ših in najljubšjih predpustnih prireditev naših agnih Sentjakobčanov.

— Kriza v Sentpeterskih podružnicah naše obrambne »Družbe sv. Cirila in Metod« je po soglasnih odborovih zaupnikih tako moške, kakor ženske podružnice sredno odstranjena ter sta demisijski preklicani. V proslavo tega vselega dogodka so zložili prijatelji in prijateljice teh dosedaj najbolj delavnih in na glavnih skupščinah povaljenih podružnic za žensko podružnico 2340 Din in za moško 1510 Din, skupaj 3850 Din. Živeli delavni Sentpeterski podružnici in nju marljiva odbora!

Strašne številke.

Včeraj smo prebrali kratke statistične podatke o količini in vrednosti opojnih pišč, ki jih popije vsako leto naš narod. Če iz ugotovitve, da znaša vrednost letno izplega alkohola približno toliko, kakor naš državni proračun, jasno sledi, da bi bili vsi skrajni čas, spraviti pri nas vprašanje prohibicije na dnevi red. Alkohol je ena najhujših socialnih šib s katero pobiata narod svoje zdravje, napredek in materialno blagostanje. To je zlo, iz katerega izvira nebroj drugih nesreč. Kakor palet sedi ta mameči strup na svoji široko razpredeni mreži in lovi vedno nove žrtve. Zda omahne pod njegovimi vlečnimi družinski oče, zda izgubi telesno ali duševno zdravje mladenič najlepših let. Prepričani, pretepi, ubohi, tatvine, bolezni, razjedena domača ognjišča, prežgodnje smrti, polne umorilnice, jezniki in prisilne delavniče, vse to je večinoma posledica preobilne uživanja alkohola. Morda ni v svetu drugega zla, ki bi imelo za človeštvo tako strašne posledice in gotovo ni večjega sovražnika ljudskega zdravja in blagostanja, kakor alkohol.

Povsod drugod se je začela sistematična borba s piančevanjem. Abstinencijsko gibanje je zavzelo v mnogih državah odlično mesto v družabnem življenju. V Ameriki in Turčiji se je začela zanimati za ta problem državna oblast, ki izdaja posebne zakone, namenjene omejitvi je socialne epidemije. Sovetska Rusija je danes morda edina država, kjer je to zlo malone izkoreninjeno. Do revolucije je vžival ruski narod glede piančevanja svetovni sloves. Zganje in spirit sta bila monopolizirana in država je prodajala ljudski strup v ogromnih količinah. Zato pa je bilo tudi število neplemenih in Rusiji največje. Boljševiki so napravili kratak proces. Uničili so vse zaloge opojnih pišč in prepovedali njih prodajo in uživanje pod smrtno kaznijo. Nekaj ljudi, ki so jih zasačili v piančstvi, so brez obsodbe eksekutirali. Usretili in mahoma je zadobila Rusija drugačno obličje. Pianci so izgubili obenem pa so izgubili tudi vse posledice alkoholizma. Narod sam se je zavedel, da je piančevanje v njegovo škodo in maso so začele same propagirati ljudje treznosti. Danes ni videti v Rusiji nobenega pianca. Opojne pišč so sicer dovoljene, toda le v minimalni količini, strogo pa je prepovedano prodajati jih toliko, da bi se kdo opijanil. Nogar pa bi oblasti zaščitile v piančstvi »ga zadene stroga kazen večmesečne ječe.

Tako pobijajo alkoholizem drugod. Pri nas smo tudi v tem oziru malomarni in indiferentni. Imamo sicer nekaj karitativnih društev, ki se bore v znamenju treznosti, toda kaj je to neznatno delo v primeri s strašnimi številkami, ki jih izkazuje piančevanje. In kaj naj doseže še tako agilno in poštvenostno društvo, ko pa gre za zmaja, ki bi ga mogla ukrotiti samo železna pest smotrene zakonodaje? Če pomislimo, koliko bede, nesreč in težkih udarcev prizadene alkohol vsako leto našemu narodu, se ne moremo načuditi, da do danes še ni sproženo to vprašanje tam, kjer bi bila mogoča vsaj delna rešitev. Tudi mi bi se lahko že zgnanili in napovedali boji čezmerno uživanju alkohola. To je eno najvažnejših vprašanj, ki ga je treba čim prej prenesti iz okvira društvenega delovanja na polje širše javnosti in po možnosti v področje naše zakonodaje.

Domača plesna veselica se vrši danes v soboto

v restavraciji in kavarni „Tratnik“

od pol 9. do 4. zjutraj
Maske dobrodošle. Vstop prost.

„Edinost“ o Radiću.

— Trst, 16. februarja. (Izv.) Današnja »Edinost« piše o Radiću in o političnih dogodkih v Jugoslaviji ter izreka o Radiću tole sodbo: »Glavna karakterna poteza Radićeve politike je bila od nekdanj njena nepreračunljivost. Pri Radiću se ne more nikdar vedeti, kaj v resnici hoče. Kar je danes belo, je jutri črno. Edino, kar je stalno v njegovi politiki, je nestalnost. Ta zgodovina Radićeve nepreračunljivosti se ponavlja tudi sedaj, ko se voditelji opozicijskih skupin trudijo za ustvaritev skupnega bloka z radićevci. Mnogo govori, mnogo piše, pri tem pa nikdo ne ve, kaj bo v resnici hotel jutri, ali pa morda hoče že sedaj... Nikako čudo torej ni, če voditelji opozicijskih skupin postajajo nezaupljivi glede Radićevih namer. Vesti iz Beograda javljajo celo, da se vzbuja sum, da hoče Radić nadaljevati s politikjo abstinence zato, da zagotovi večino za italijansko-jugoslovenski sporazum. Pri Radićevi nepreračunljivosti ni izključeno tudi to... Tudi Davidović, Spaho in dr. Korosec imajo svoje skrbi s svojim zavnikom Radićem in Pašić si lahko zamane roke v zadovoljstvu.

Dnevne vesti.

V Ljubljani, dne 16. februarja 1924.

Književni jezik ali narečje?

»Debeli po gorjansko jo zrobi!...«

Prešeren.

Gospod urednik! Vaš pogum za-
služi posebne pohvale! V torkovi števil-
ki ste dali prostor dopisu »uglednega
kulturnega delavca«, ki je govoril me-
ni iz srca, pa je gotovo tudi globoko
ranil marsikako korifejo na našem je-
zik-oslovnem polju, Vaš dopisnik je de-
jal:

«Gledišče je povsodi forum, kjer
se goji najčistejši književni jezik...
Kdor pa poseže naše dramske pred-
stave, je že zdavna z bolešijo in obža-
lovanjem opazil, da na gledaliških de-
skah ne gospoduje več divna naša knji-
žna slovenščina, marveč neka ro-
vatarska govorica...»

Kako žalostna je to resnica! Ko
sem prihajal v Ljubljano, sem vedno
čutil neko srčno potrebo, da sem šel v
gledišče. Ali zastavljam častno svojo
besedo, da sem nekoč ozlovoljen odšel
iz gledišča pred koncem predstave!
Kaj, to bodi naša lepa slovenščina na
odru? Torej — rovtarstvo je postalo
vzor za književni jezik, za gledišče!
Česar ni v rovtarstvu, to ni več — a
narodno, tako naš narod ne govori.
tega ne smemo čuti več niti z odr-
ja, kjer so drugod imeli in imajo še vse
drugačnje pravice, — kjer imajo svoje
»Bühnensprache«, ker bi rovtarstvo
profaniralo Talijin hram! Pri nas pa
so posamični zakupniki naše lepe in
čiste slovenščine dali rovtarstvo na
oltar, češ: to je narodova go-
vorica! Da narodova! Ko sem se (ni
dolgo temu!) uprl neki takšni razlagi in
dejal: No, pa bodite dosledni in začnite
govoriti tudi z odr-: »debeu, guau,
čebu-ua«, — mi je odgovorili: da bi
bilo tako najbolj pravilno! Njemu je
bilo tako izgovarjanje — uzor na-
rodove govorice. Da, saj je bil
svoje dni tudi »Figovec« (sicer vsa čast
mu!) še nedavno vzor ljubljanske udob-
nosti! Ali da bi se niti gledišče ne
moglo povspeti nad take narodove
svojin in rovtarske govorice in figo-
večevega miljeja, tega bi ne bil nikdar
pričakoval.

Spominjam se svojih dišajših let v
— tujem mestu. Idealni mladiči smo ho-
teli pokazati drugodcem, da je naš
jezik lep, čist, blaglasen in lahek za
tutca, »izgovarja jo točno tako,
kakor je zapisano! Pri nas ni
nikakih pravil za izgovarja-
nje!« In ponosni smo bili na toliko
vrednost svojega jezika! Zato smo tudi
vsi izgovarjali oni nesrečni »e čisto,
neprisiljeno, nepretrgano, in zdelo se
nam je to tako naravno, da si niti ni-
militi nismo mogli: da to ni več na-
rodova govorica in da bo treba pokorno
ubogati Prešernovega pisarja: »Debeli
po gorjansko jo zrobi!« — torej: de-
beu, guau, čebu-ua, — čoun, poum,
sm prišeu, ali celā: sm prišeu, prav po
uzorcu Žaneta z Iblane! Gotovim go-
spodom je bil ta »e« nakrat le nekako
frakarsko(!) pretiravanje, ki je smešno
in nenaravno —! Da ga čisto izgovar-
jajo vsi čakavci in kajkavci, tudi pome-
kodi štajerski Slovenci in tudi nekateri
Belokranjci, Gradščanski Hrvatje, da
da ga izgovarjajo vsi Čehi in po svoje
tudi Poljaki in Rusi, to naših rovtarjev
nič ne moti. Njihova prva in zadnja pri-
ča je: »Tam, kjer po stari šegi še
drekaio, kjer ne zmajejo dost' al' nič je-
zika!« —

Sprva so se začeli izpodtikati le
proti končnici »e«, v prvi osebi možke-
ga spola, torej: sem prišeu ali prišu(!),
pisau ali pisu(!), kaiti v drugih osebah
so že milostno pozabili na — tudi na-
rodovo govorico: sem bua, sem šua, in
dovoliši so: sem bila, sem šla. Toda
čedalje bolj so se zagrizli v take na-
rodne lepote in čuli smo že »pounodo-
neče rine čoun — poum«. Kaj pa dalje:
pounega čouna, pounemu čounu?

»Ugledni kulturni delavec« trdi po-
polnoma pravilno: »Povsod je pravila,
da mora biti gledališki jezik visoko
nad vsemi dialekti...« Narodni so
ustvarjali celo gledališki jezik...
Zato pravim tudi jaz: Ako je bežničar-
stvo še tako močno, da ne moremo iz-
govarjati v navadnem vsakdanjem živ-
ljenju tega čistega in lepega »e«, na bo-
di še po njihovo, toda v gledališču in
ob vseh slavnostnih prilikah, govorih in
predavanjih in — v šolah izgovar-
jajmo »e« tako, kakor ga izgovarja ve-
lik del našega jugoslov. naroda, kakor
ga izgovarjajo dosledno in povsod tudi
Čehi! S tem čisto priprostim pravilom
se izognemo mnogim nepravilnostim. Saj
ni prav nikakega vzroka, da edino v
prvi moški osebi zatajimo organski »e«
in ga preimenujemo v čudne glasove, »eu,
au, ou, uc«, v ta najbolj neblaglasen
samoglasnik, Hrvatje in Srbi so ga
srečnejše zamenjali za »o«, ki je blago-
glasen, posebno v petju. Dokler pa ga
ne moremo tudi in bolje zamenjati, ako
že to mora biti, ostanimo pri svojem
»e«, ki se nam ga ni treba prav nič sra-
movati in če ga že moramo odpraviti,
zaka! In ne zamenjamo z blaglasnej-
šim »o« in se s tem za velik korak pri-
bližamo Hrvatom in Srbom?!

— Zlobna agitacija proti naši drž-
avi. V Chicagi izhaja glasilo »Svoboda«
miselnih ameriških Slovencev »Glas
Svobode«, ki je v št. 11, z dne 25. ja-
nuarja priobčilo to-le gorostasnost:
»Po celi Hrvatski, ki je bila v nekakem
obsednem stanju od premirja (?) na-
prej, so o'čene močne srbske garnizi-
je. Republikanske voditelje mečejo v
ječe ali pa jih pobijajo. Oddaljene repu-
blikanske vasi požigajo. Vsi republi-
kanski listi so ustavljeni (!), svoboda
govora je prekinjena (!). Skratka, za-
čela se je prava strahovlada, Republi-
kansko in separatistično gibanje na Hr-
vatskem, kjer se je izkazala tiranija
Beograda strašnejša kot nekaj tiranija
Dunaja (!), se je silno ojačilo, odkar je
bil pregnan Radić iz dežele. Sedaj je
ogromna večina prebivalstva republi-
kanska. 750 tisoč vojakov ima jugoslo-
venska vlada pod orožjem, da bi mogla
uspešno krotiti republikansko Hr-
vatsko. Vsi redni natančne cenzure prihajajo
edina poročila o srbski ofenzivi (?) proti
Hrvatom diplomatičnim putem in pa
po potnikih...« List dostavlja, da je
prejel to fenomenalno poročilo od poro-
čevalca »Chicago Tribune« iz Aten.
Menda ni težko uganiti, odkod izvira ta
skrajno zlobna agitacija proti naši dr-
žavi. Dobro bi bilo, da bi se naše oblast-
i nekoliko potrudile in naše krivice,
ki tako brezvestno lažejo o naših raz-
merah in s tem kompromitirajo jugo-
slavijo pred zunanjim svetom.

— Občinske volitve na Jesenicah.
Občinske volitve na Jesenicah se vrše
jutri, v nedeljo. Ker je vlada v zadnjem
momentu razveljavila listo, ki so jo pod
imenom »delovnega ljudstva« vložili
socialisti in komunisti in ker so radi-
kali vložili dve kandidatski listi, je to-
liko kakor gotovo, da prode klerikalna
kandidatska lista. Nesloga v protikle-
rikalnih vrstah bo zopet povzročila, da
ostane ta velika in važna občina na
Gorenjskem še nadalje v klerikalnih
rokah. Edina resna stranka, ki prihaja
v poštev v borbi proti klerikalcem na
Jesenicah, je demokratska stranka, —
Nosilec demokratske kandidatske liste
je dr. Fran Kogoj, odončni zdravnik.
Ako bi bili socialisti pristopni trezno-
mu predvaru, ako bi jim bilo ležeče
na tem, da napravijo konec klerikal-
nemu gospodarstvu na Jesenicah, bi
morali kot gotovo, da prode klerikalna
kandidatska lista. Nesloga v protikle-
rikalnih vrstah bo zopet povzročila, da
ostane ta velika in važna občina na
Gorenjskem še nadalje v klerikalnih
rokah. Edina resna stranka, ki prihaja
v poštev v borbi proti klerikalcem na
Jesenicah, je demokratska stranka, —
Nosilec demokratske kandidatske liste
je dr. Fran Kogoj, odončni zdravnik.

— Kaj vse je pri nas mogoče! Za
včeraj je bila napovedana v drami tra-
gikomedija »Nis« z go. Šetinsko v na-
slovni vlogi. Gledališka uprava na si je
dovolila z občinstvom »nemestno šalo,
ali pa je zakrivila malomarnost, kakrš-
na ji ne moremo oprostiti. Predstava
se namreč ni vršila, dasi o tem nihče
ni bil obveščen. Ljudje so prihajali, stal-
ni in čakali pred zaprtim in nerazsvet-
ljenim gledališkim poslojem, strmeli
in povpraševali drug drugega, kaj to po-
men, in ker ni mogel nihče pojasniti te
kuriozne zadeve, so mnogi mislili, da
so se zmotili. Morda danes ni petek,
morda naše ure ne kažejo prav ali pa
smo sploh zgrešili cilj in se nahajamo
nekje drugje, ne pa pred gledališčem.
Tako so mrmrali med seboj, končno se
je posrečilo izvabiti iz kleti dva gleda-
liška uslužbenca, ki sta povedala za-
čudenemu občinstvu, da predstava iz-
ostaja. E Baje sta tudi izjavila, da je upra-
va poslala našemu uredništvu zadevno
noto. Ugotavljamo, da nismo prečeli
notenega obvestila, da se predstava ne
vrši. No in tako je končala ta predpu-
sta komedija pri zaprtih vratih. Občin-
stvo je ogorčeno in ozlovoljeno odšlo.
Če bi bil včeraj prvi april, bi vsaj de-
lomna razumeli ta ljubljanski fenomen.
V Ludoče bi svetovali gledališki upravi,
naj se v sličnih slučajih vsaj toliko po-
trudi, da bo gorla nad glavnim vho-
dom luč. Tudi kočček papirja bi lahko
našla v svojem arhivu, da izohesi na
vratih objavo ter vsaj navede razloge,
zaka! je predstava izostala. Toliko ob-
zirnosti bi že lahko imela do občinstva.

— Znižane prisilbine za putne li-
ste v Italijo. Italijansko poslanstvo v
Beogradu je dobilo obvestilo iz Rima,
da so znižane konzularne takse za po-
tne liste naših državljanov na 170 di-
narjev in za legalizacijo na 340 dinar-
jev.

— Smrt našega rojaka v Pragi. Iz
Prage smo dobili to-le pismo: »Sporočamo
vam tužno vest, da je dne 12. tm. v Pragi
umrl vsaj rojak g. Emil Pečec, bivši major
v jugoslov. vojski, član izvrševalnega
odбора Čkoslov. jugoslov. narodnog-
spodarskega združenja in šef propagan-
dnega oddelka »Praskega velesloma«. Naše
društvo je izgubilo v pokolniku iskrenega
prijatelja in neumornega sotrudnika, ki je
odpovedal skoraj tri leta vodilno uredništvo
in upravo lista »Jugoslov. trgovca«, ki
ga je ledala naše društvo. Zasluga pokol-
nikova je, da je znal s skromnimi sredstvi
dvigniti list na današnje višine. Pokolnik
je bil upeščen 18. tm. ob 14. v srbskem

krematoriju. Kom. svet. Rudolf Bara
predsednik dr. Fr. Žizka, poveljoda.
Pokolnik je bil iz znanje notransega na-
rodne rodbine Pečeto. Bil je eden tistih na-
ših redkih častnikov, ki so tudi pod Av-
strijo neustrašeno kazali svoje slovensko
mišljenje. Ob prevratu se je poročil na Če-
škem ter ostal tamkaj. Kakor doma, tako
si je znal tudi tamkaj pridobiti mnogo sim-
patij. Vest o njegovi nepričakovani smrti
bo bradko zadela njegove številne prijate-
le in znance v Sloveniji. Bodi mu ohran-
jen priazen spomin!

— Profesorski izpit iz francoščine,
nemščine in filozofije je napravila na ljub-
ljanskem vseučilišču gđ. Mařenka Barto-
lova, hčerka pisateljice g. Marite Nadišek
Bartolove.

— Errata. V dne 15. februarja
tl. objavljenem članku o tožbi na
upravno sodišče so v zadnjem
stolpcu v 2. sti po besedi »zaradi« izo-
stale besede »formalnih nedostatkov tožbe
ali če tožbi ugodi zaradi...«

— Upokojitve. Minister prosvete je na
njih prošnjo stalno upokojil mestni učitelj-
ci Eno Raunacher in Marijo Serč v
Ljubljani. Za stalno upokojitev je prošil
mestni učitelj Fran Gorazd.

— Jugoslovanska šolska Matica. —
Redni občni zbor Jugoslovanske šolske
Maticice se vrši v soboto dne 17. t. m. ob 18.
zvečer v prostorih JSS Narodni dom.

— Izlet v Čkoslovansko republiko.
Snoči ob 21. je priredil pisatelj dr. Ivan
Lah pod okriljem Jugoslovanske-čkoslo-
vanske Lige v Mesnem domu zanimivo pre-
davanje o temi »Izlet na Čkoslovansko«.
Predavanje je bilo zelo dobro obiskano.
Uvodoma predavanja, ki je bilo spojeno s
prikazovanjem krasnih skiptičnih slik, se
je na platnu pokazala slika predsednika
ČSR Masaryka. Dr. Lah je na kratko raz-
ložil delo in zasluge velikega moža-genija
za osvoboditev čkoslovanskega naroda in
slovenskih narodov sploh. Nato nas je pre-
davalci vodil v krasno, bratsko nam Če-
koslovansko Opisal nam je slikovite kraje
in mesta, pokazal zlato Prago in njene
znamenitosti ter orisal pomen velikih so-
kolskih prireditev, kakršne so mogoče sa-
mo v Pragi. Predavanje so nazorno ilu-
strirale številne prekrasne slike, ki so med
občinstvom vzbujale željo, da si na lastne
oči ogleda te lepe, kulturno tako visoko
stoječe slovenske dežele.

— Brezbriznost sejanja občne ur-
ne. Pišejo nam: Pod pokojnim županom
dr. Ivan Tavčarjem so se stari zlagani
kamniti hodniki (plošče) vsako leto pred
zimno sklesali, da se je njih zelenost od-
stranila in preprečile neugode. To delo je
bilo potrebno zlasti po Sv. Petra cesti,
Poljanah. Pred škofijo in Starem treu ter
Florjanski ulici. Sedanji čemerčeti mogot-
ci na magistratu se pa kajpak za take stvari
ne briga, ker jim gre le to po glavi,
kako bi mestno občino in njeno pramoženje
v svoje strankarske namene izrabili. Dok-
ler imajo seveda še oblast v rokah. Čudno
se nam zdi, da policija v tem oziru nič
ne ukrene.

— Časnikarske manire v Ljubljani.
»Slovenec« si je danes zopet privoščil Pa-
šiča. In sicer na ta način, da ponatkeje
iz Radićevega »Slobodnega doma« neum-
no fantazijo o neki tajni pogodbi med Pa-
šičem in Mussolinijem, po kateri si je Ita-
lija v slučaju amputacije zagotovila pra-
vico vpadu v hrvatske kraje. Tej abstrak-
tni vestni postavila »Slovenec« naslov »Pašič
trguje s Hrvatsko in Slovenijo«. Na koncu
sicer pristavlja, da mu ni znano, ali in
koliko je na tej vesti kaj resnice. Tako to-
re v prvem stavku Pašič kategorično tru-
guje s Hrvatsko in Slovenijo v zadnjem
pa »Slovenec« že ne ve, ali je kaj resnice
na tem! Tako je splošna klerikalna žur-
nalistika. Zadržite kleveto, o njeni resnič-
nosti naj govorijo drugi! Vsa politična
otroka pa lahko takoj uganemo, da si je go-
rnjo vest o tajni pogodbi g. Radić kratko-
malo izmislil. Resnica je ta, da so v zad-
njih letih Slovenci in Hrvati, namreč fede-
ralisti in avtonomisti, storili vse, da oma-
lejo edinstvo in moč Jugoslavije, da je
Radić, ta nesramni in laži denuncijator ne-
šetokrat prodajal Slovence Italiji in da so
Radić in Korošec s svojo protidržavno
kampanjo v zadnjih letih res omogočili
amputacijo in v tem slučaju nezbežno za-
sedbo slovenskih premoženikov ter delov
hrvatskega Primorja po Ital. vojski. Svojo
nesebičnost pa so Srbi itak doveli do ka-
zali pri pogajanjih za Reko, ko je beo-
gradska diplomacija odklonila ponudbo
Skadra za Reko samo iz motiva, da ne bi
Slovenci in Hrvati rekli, da se favorizira-
lo srbski kralj. Kedaj pa bi g. Radić ali
Korošec pokazala tako širokogrudnost? Fej
tako časnikiarstvo!

— Popravek. Uredništvo »Nove Evro-
pe« v Zagrebu nas prosi ugotoviti, da je
članek dr. Drag. Novakovića o »Kreditni
poliki Narodne banke«, ki smo ga pro-
čili v našem listu, prvotno izšel v »Novi
Evropi« in sicer že 21. decembra 1923, in
še kasneje v »Novem Životu« in nato tu-
di v »Trgovinskem glasniku«.

— Okraden klerikalni poslanec. Te dni
se je vozil klerikalni poslanec Zebot iz Beo-
grada v Maribor. Pri Virovitici je ostal
svoj kupe in odšel v restavracijski voz.
Predno je odšel je se naprosil svojega v
istem kupeju se nahajajočega rovaršaja —
klerikalnega poslanca, naj pazi na »jogo-
vo prtljago, zlasti pa na zimsko suknjo. V
Virovitici se je ustavil vlak in dr. Zebot
poslanec-čuvaj Zebotove prtljage za tre-
nutek odšel iz kupeja. Ko se je vrnil, je
opazil, da je izginila Zebotova suknja. O
tatu ni nobenih sledi. Poslanec Zebot je
moral nadaljevati svojo pot brez zimsko
suknje.

— Poginilec glavne Ljubljanske stra-
že. Pišejo nam: Letos bi se imela pričeti
ta dela, ker je župan lanske leto povodno
svoje intervencije pri ministru financ in
ministrskem predsedniku po povratku iz
Beograda v občinskem svetu poročal, da
mu je minister obljubil, da pride tozadevna
postavka v proračun in sicer kot prvi ob-
rok 10 milijonov. Ker ni o kakem nakazi-
lu tega denarja še ne duha ne sluha, smo

prav radovedni, kaj je na tej obljubljeni
podpori resnice.

— Pozor na pse, ki prihajajo z dežele
v naše mesto! Dognana stvar je, da prihaj-
ja največ steklih psov z dežele. Vsak trini
in sejemski dan se priključijo v Ljubljano s
kmetov sestradani psi. Županstva in okraj-
na glavarstva naj bi v svojih okrajih dala
zanikrnim lastnikom psov strog opomin,
naj ne jemljejo psov v Ljubljano, marveč
jih privežejo doma in pred vsem zadostno
hranijo!

— Glas iz občinstva. Pšejo nam: Ka-
ko težko je sedaj hoditi po hodnikih, to ve
samo tisti, ki ima veliko potov na dan.
Hodniki so slabo očisti in spolski, ceste
pa s vse polne snega kakor v zadnji go-
rski vasi. Na vsakih deset korakov pa sre-
čujemo ljudi, ki vodijo svoje pse na vrvi-
ci, kakor je predpisal slavni magistrat. Ali
narobniki ne zadostujejo več? Ali grizejo
psi tudi z nagožniki? To je spet ena iz-
med abderitskih odredb, s katerimi se je že
tolikokrat proslavil naš slavni magistrat.
Naj magistrat posrbi, da bodo hodniki v
takem stanju, da bodo ljudje lahko hodili
po njih, in da se lastnikov psov ne šikanir-
a po nepotrebnem.

»Veliki pusti božoz« v Ljubljani
»Slavčeva maskarada« 2. marca t. l.

— Celjske vesti. Seja celjskega
občinskega sveta se je vršila dne 11.
febr. Učiteljsvu se je priznalo za čas od
1. julija 1922 do 1. marca 1923 odškodnina
za stanarino. Zaenkrat se je odklonilo vsa-
ko povzicanje med mestnim uslužbencem.
Občinski svet je soglasno protestiral proti
odloku ministrstva za soc. politiko, ki je
odklonilo legalno izvoljeno stanovansko
oblast za mesto Celje in postavilo vladne-
ga poverjenika. Trem korporacijam so se
podelile različne podpore. Sklenilo se je
ustanoviti mestno zastavljalnico po vzorcu
Ljubljane in Maribora. V evidenci se bo
obdržalo podpravljenje ceste Celje—Zida-
ni most. Proda se 80 kuhinjskih metrov lesa
iz mestnega gozda po ceni 180 Din. Na-
lemlna pogodba za uporabo prostorov okr-
sodiča se podaljša izjemoma za l. 1925.
Sportni klub se opozori na prostor na Sp.
Lanovzu, ki bi bil za trening in tekme pri-
praven. Iz Glazije se napravi šetališče in
otroško igrišče. Sledi poročilo o delovnem
redu za elektrarno, ki se bo v kratem
oblasti. Za nove transformatorje se postavi-
lo tri hišice. — Seja celjskega
mestnega šolskega sveta se je
vršila 14. t. m. — Ljudsko vseučiliš-
če. V ponedeljek 18. t. m. predava adm.
kapetan v p. g. Maks Kovač o eksploziji
in razvoju eksplozivne tehnike. — Poro-
ta. I. poročno zasedanje okraj. sodišča v
Celju radi pomanjkanja porotnih slučajev
odpade. — Srečki zbor zaupnikov
Demokratske stranke za srez
Celje. Vransko se vrši v nedeljo ob
pol 9. dopoldne v Nar. domu. — Mestno
gledišče. V nedeljo 17. t. m. zvečer
se vršijo za B-abonement »Revček An-
driček«. V torek gostujejo igralci ljub-
ljanskega narodnega gledališča z »Osno-
ženo«. Izvenabonement. V glavnih vlogah
nastopita g. Nablocka in g. Putlata.

— Mariborske vesti. Vrnitev veli-
kega župana iz Pariza se je zakasnelo,
pričakujejo pa dr. Plota je prihodnje dni.
Po povratku ostane stalno na svojem me-
stu. Med tem se izpopolnjuje posamični
oddelki samostojne oblastne uprave. Od-
delek za kmetstvo je že prevzel bivši po-
slanec Rajer. Da pa bo tolikanj hvalena
samostojnost v upravni oblasti v glavnem
namreč pri kreditu zelo omejena, se bo
tako občutilo, ko bo treba za vsako stvar,
čije vrednost znaša 5.000 D. šele na dolgo
pot v Beograd po dovoljenje. — Razsta-
va v gradbenih načrtov. Da se omo-
godi udeležba razstave tudi vnanjih zastop-
nikov je kredita in stavba združega »Mo-
jmir« kot prireditelja v smislu zadnje se
je prvotni rok podaljšala in določila 9. ma-
rec kot dan otvoritve. Prihaja se spreje-
malo do 25. t. m. na naslov združega »Mo-
jmir«, prijavljeni načrti pa se sprejemajo
od 1. marca dalje. Posebno dobrodošli so
načrti za cene malostanovanjske stavbe.
Razstave se lahko udeležijo tudi oni, ki ni-
so dobili posebnega vabila, zadostuje, da se
pravočasno prijavijo. Z gradbeno razstavo
je združena tudi razstava novega umetni-
škega podjetja družbe »Ažbe«, kar vpliva
že sedaj na splošno zanimanje za razstavo.
Z otvoritvijo vred se vrši tudi prvi občni
zbor združega »Mojmir«. Projektirana je za
otvoritev tudi prva anketa vseh stavbnih
zdrug iz cele Slovenije, da se omogoči pri
centralni vladi skupen nastop za povzgo-
dneje v krajih, ki posebno trpe radi sta-
novanskih bed. Tak korak je skrajno po-
treben. — Čkoslovansko podjetje
je Kyhal. Čkoslovansko podjetje O.
Kyhal. Iživna za svinčene cevi, si je z
velikimi žrtvami in trdom ustanovilo v
Mariboru svoj tovarna. Radi težkne pa, ki
jih je delala centralna vlada že od vsega
početka temu podjetju se je lastništvo od-
ločilo za ukinjenje. Te dni je gradbeno
podjetje Nassimbeni že pričelo z demonti-
ranjem strojev, ki jih je kumilo anektir-
rudniško podjetje v Mežici. Kakor čujemo,
je celo podjetje z zemljiščem (4.000 m²)
pod ugodnimi pogoji na prodaj. — Na-
rodno gledališče. V četrtek 14. febr. se
je namesto onere »Pri treh mladinkah«
vprizorila repriza komedije »Merced« z
vsestranskim zadovoljivim uspehom. V so-
boto dne 16. febr. premiera drame pisatel-
ja Milčinskega »Mozgovni prstane«. Za to
premijero je veliko zanimanje.

— Mestni volitve v Gorici bodo jutri
17. t. m. Slovenci so izdali parolo, da se te
volitve ne udeležijo.

— Odpravljen barak iz mesta. Pišejo
nam: Zaplankani in s harakami zabarikad-
irani del mesta izgubljajo počasi svoje važ-
ne dokrajice: po predmetih so začeli pro-
drati barake in tudi planke. Ob Cesti na
Južno železnico so začeli p. časi pride Du-
najska cesta in drugi cesti okviri na vr-
sto. Na Poljskem nasipu južno mesta ob-
čina namesto moderne ograje stare ozgane

planke. Proč 2 njimi! Kje je tisti slavni
»Olpševalni odsek« občinskega sveta, ki
figurira na papirju, da bi zdaj za spomlad
malo v praksi moderniziral Luvilano?

— Objava izseljenškega komisarjata
v Zagrebu. Konzulat republike Chile v Za-
grebu javlja: Potniki, ki potujejo v repub-
liko Chile, morajo vidrati svoj potni list
samo pri omenjenem konzulatu, torej za
našo kraljevino v Zagrebu in ne kakor se
dogaja, da ga puste vidrati v inozemstvu,
kar se čisto dogaja. S tem si potniki pri-
hranijo event. nepriklji pri prihodu v Chile
in naklonenosti. — Odbor org. nat. lid.

— Samonar v Zagrebu. V Zagrebu se
je obesi trgovec z delicatami Marčetič.
Zapustil je pismo v katerem navaja, da je
šel v smrt, ker njegova trgovina ne pro-
sperira. Baje z nesrečno špekulacijo izgu-
bil tri milijone kron.

— Vremenska napoved. Dunaj. 15.
febr. Uradna vremenska napoved za 16. t.
m.: Splošno oblačno, mimogrede jasno. —
Prenehanje padavin, zmern mraz, severo-
zapadni vetrovi.

DIVJI LOVEC USTRELIL KOŠUTO.

Okrog 25. januarja se je pojavila na
ljudskem Barju stara košuta, ki je teh-
tala nad 140 kg in katero so pozneje stro-
kovnjaki cenili na 4800 dinarjev. Košuto
so najprej opazili kmetje in delavci, ki so
sekali drva v Mesnem logu, ozir. Dobrov-
skem logu blizu Brezovice, kjer ima svoj
lovski revir bivši veliki župan dr. Lukan.
Košuta je prišla tudi v bližino gospodar-
skih poslopj. V času med 31. jan. in 2. febr.
pa je košuta izginila in kakor se je pozneje
ugotovilo, so jo divji lovci ustrelili v lov-
skem revirju bivšega velikega župana v
občini Dobrova. Na ljubljanskem Barju je
bilo že od meseca oktobra opazovati zelo
dobro organizirano družbo divjih lovcov,
katero je marljivo zasledovalo okoliščansko
orožništvo, a tatinski lovec ni moglo
priti na sled. Dne 9. februarja t. sta orož-
niška narednika Justin in Gruden na po-
staji Kozarje napravila hišno preiskavo
pri posestniku Česnovarju vulgo pri »Jurč-
ku« v Smatnem pod Smreko ter sta v
greznici oz. kupu gnolj po dolgem iska-
nju našla košutino odpadke tako drob,
dianko, izredno dolgo spodnjo čeljust, ušesa
in parikle. Na podlagi teh dokazov je bil
na to posestnik Česnovar aretiran ter iz-
ročen sodišču. Preiskava je bila zelo do-
gotovna in je kočno dovela do uspeha.
Orožniki so najprej preiskali tudi mesto,
kjer je bila košuta ustreljena in so tam na-
šli mnogo diake. Kakor zatrimajo, se je
košuta najbrže zatekla v goreni revir iz
rakitinskih ali tometiških gozdov, kjer se
nahaja stalno nekaj jelenjadi. Divji lovec
je ustrelil košuto s šibami. V snegu se je
tudi spoznalo, da je bila ustreljena žival
odpeljana na ročnih sanch in da je sled
vodila v smeri proti Dobrovi. Preiskava
še traja.

Kakor nam poročajo iz lovskih krogov,
so prebivalci in lovci zadnje dneve v bo-
kalskih in dobrovskih gozdovih opazili
velikega jelena. V četrtek so jelena opazili
pri bokalski žagi.

— Boleče ne? V obrazu? V udh? Po-
skusite prav: Pellerer Elzabud! Vi se bo-
dete čuditi! Dobrodejen pri drgnjenju ce-
lega telesa in kot kosmetikum za kožo,
zrbe in negovanje ust! Veliko močnejši in
boljši kakor francosko žganje ter čez 25
let priljubljen! S pakovanjem in poštnino
3 dovozniki ali 1 specialna steklenica 24 Din
36 dovozniki ali 12 specialnih steklenic 214
dinarjev s 10% doplatka razpošilje: lekarn-
nar EUGEN V. FELLER, STUBICA DO-
NJA, Eisatzg 238 Hrvatsko.

— Najcenejše in najnovije obleke se
dobijo samo v Šelenburgovi ulici št. 3 pri
Gričar & Melad.

— Restavracija »ZVEZDA«. Vsako
nedeljo in praznik zalutkovalni koncert.

Borzna poročila.

ZAGREBSKA BORZA.

Dne 16. febr. Prsti promet.
Devize: Curh 13.175, Pariz 3.50,
London 338.—, Dunaj 0.1095, Praga 2.28,
Trst 3.40, Newyork 76.—, Budimpešta 0.26,
INOZEMSKA BORZE.

— Curh, 16. febr. (Izv.) Današnja
borza: Beograd 7.40, Berlin 1.26, Amster-
dam —, Newyork 5.75, London 24.67,
Pariz 25.23 Milan 24.95, Praga 16.70, Bu-
karešta 2.96, Sofia 4.30, Dunaj 0.0086.

— Trst 16. febr. Beograd 29.60—29.80
Dunaj 0.0322—0.0325, Praga 66.90—67.20,
Pariz 101.

Gospodarstvo.

STABILIZACIJA DINARJA.

V beograjskem »Ekonomu«, društvu za proučevanje gospodarstva in finančnih vprašanj, je 13. februarja predaval znani zagrebški gospodarski publicist dr. Ivo Belin o stabilizaciji dinarja. Predavanje je vzbudilo veliko pozornost. Radi informacije in važnosti predmeta tudi za naše finančne in trgovske kroge prinašamo daljši izvleček:

Se pred kratkim so bili izgledi za stabilizacijo dinarja nepovoljni. Danes je situacija popolnoma izpremenjena. Državne finance so se uredile. Med izdatki in dohodki se je doseglo učinkovito ravnanje. Tudi izvozna in uvozna trgovina se je izboljšala. Naše trgovska bilanca aktivna. Nastopil je torej trenutek, ko mislimo na ureditev dinarskega vprašanja.

DVE STRUJI.

Tu se javljajo dve struji: eni so za stabilizacijo dinarske vrednosti, drugi pa za njegovo pojava. Dr. Belin je zagovornik dinarske stabilizacije v najradikalnejši obliki. Dinar treba pritiskati v določeno razmerje do zlata. S tem odpravimo kolebanja dinarske vrednosti. Vsako pojava dinarske vrednosti pa bi škodilo našemu gospodarstvu, to tembolj, ker so se naše cene že prilagodile današnji polustabilizirani dinarski vrednosti. V letu 1923. smo poboljšali valuto za 10%, cene pa niso padle niti za 1%. Svoj čas je Češkoslovaška pojava svojo valuto za 200 % in s tem izzvala ostro gospodar. krizo. Mi ne prenesemo brezposelnosti, kakor jo je Češkoslovaška, ker ne poznamo tozadevnih institucij. Stabilizacija valute pomeni stabilizacijo ali ustaljenje tržnih cen. Samo taka stabilizacija omogoča redno gospodarsko življenje in kalkulacijo. Naše žitne cene so padle za 30%, življenske razmere pa so ostale iste. V interesu našega delavstva je, da ostane vse zaposleno in da se torej gospodarstvo razvija normalno. Dr. Belin pobija mnenje izvozne banke, ki je v svojem poročilu trdila, da bi od pojava dinarske vrednosti trpela naša nekolicihna ljudi. Zastopa nasr. mnenje, da bi pojava dinarja koristilo samo malemu številu državljanov. Dr. Belin navaja Avstrijo, ki se je udrila z relacijo med vrednostjo in zlatom svoje gospod. življenje. Kljub temu, da velja krona samo 14.400 del predvojnne vrednosti, so se razmere v Avstriji prav zadovoljivo stabilizirale. Za stabilizacijo dinarja pa svetujemo dr. eBlin nastopno postopanje.

ZA NOVO IZMENJAVO NOVČANIC.

Dinar je dosegel napram dolarju kurz 87 do 88 dinarjev. To se pravi, da velja dinar danes samo 17 del svoje predvojnne vrednosti. Z drugimi besedami, en zlat dinar izprej stane danes 17 papirnatih. Če ohranimo dinar

pri današnji devalvaciji, damo obstoječim gospodarskim razmeram legalno in realno obliko. Če pa vzamemo za podlago devalvacije današnje kupno dinarjevo moč, tedaj mora obveljati relacija 1 : 20. Čim reduciramo s temi relacijami današnji novčanični obtok 5790 milj. dinarjev, najdemo, da kroži samo 340 milijonov zlatih dinarjev. Pri obtočju 6 milijard je lahko voditi deflacijsko politiko. Drugo vprašanje pa je, ali jo je mogoče izvesti s 340 milijoni pri narodu z 12 milijoni prebivalcev. S stabilizacijo lahko izvedemo na ta način, da ustanovimo relacijo 1 : 17 ali 1 : 16 in da izmenjamo današnje papirnat d'narje za zlate dinarje. Te nove novčance lahko prevzame Narodna banka. Dosedanje novčance zamenja za nove v relaciji 1 : 17.

DEKLARACIJSKA METODA STABILIZACIJE.

Stabilizacija valute s pomočjo takozvane deklaratorične metode obstoja v tem, da Narodna banka ali drug institut, ki je s to nalogo poverjen, kupuje zlato ali dinarje v določeni relaciji. Relacija 1 : 17 pomeni menjalni kurz 88 dinarjev za dolar. Druga metoda obstoja v tem, da Narodna banka ali drug institut (brez posebne deklaracije) z določeno devizno politiko vzdržuje dolarški kurz na pari et 88 dinarjev. S tem postane dinar absolutno stabilen.

UREDITEV DRŽAVNEGA DOLGA PRI NARODNI BANKI.

Skupno z regulacijo in stabilizacijo našega dinarja se morajo urediti še nekatera druga vprašanja, predvsem vprašanje državnega dolga pri Narodni banki. Država dolguje Narodni banki do 4 milijarde dinarjev. Dr. Belin meni, da ni potrebno, da država ta dolg efektivno vrne. Že valorizacija določenih postavk v bilanci Narodne banke lahko izravna ta dolg (tu se dr. Belin opira na svoječasno trditev dr. Gregorina, kar bi v predavanju lahko omenil). Stanje banke je v resnici mnogo povoljnejše, kakor pa izkazujejo tedenske bilance. Metalno kritje se navaja v zlatih dinarjih, ostale postavke pa v papirnatih dinarjih brez valorizacije. Zaklad Narodne banke znaša 68,8 milj. zlatih dinarjev, kar pomeni papirnatih 1170 milijonov dinarjev. Če s to valorizacijo koristimo solobnosti, zmanjšamo dolg države pri Narodni banki pod tri milijarde. V izkazu Narodne banke se nadalje lahko črta postavka 350 milijonov dinarjev iz svoječasne provizorične izmenjave. Postavka nastopa na pasivni in aktivni strani in torej lahko izostane. Dr. Belin predlaga nato, da se v svrhu zmanjšanja državnega dolga določene novčaniče deklarirajo kot državne novčaniče. S tem se položaj Narodne banke znatno poboljša. Država lahko prevzame 100di-

narske novčaniče, ki znašajo do 3 in pol milijarde dinarjev. Pozneje se te novčaniče lahko izmenjajo proti niklnastemu in srebrnemu drobižu. Dr. Belin smatra, da je vprašanje relacije sekundarnega pomena. Mesto nerodne relacije 1 : 17 lahko vzamemo 1 : 10 ali pa 1 : 20.

DR. BELINOVI PREDLOGI.

Glavno jo, da se določi definitivna relacija med papirnatimi in zlatimi dinarji.

da se valorizira metalna podloga Narodne banke in

da se male novčaniče do 100 dinarjev izpremene v državne novčaniče.

Na ta način doseže metalna podloga 1500 milijonov dinarjev, cirkulacija pa bi znašala 2 in pol milijardi. S tem bi bilo dano 60% kritje, kar odgovarja predvojnemu razmeram.

(K temu predavanju se še povrnemo.)

Zunanja trgovina Češkoslovaške za leto 1923.

Glasom podatkov državnega statističnega urada CSR je bilo v letu 1923 izvozeno iz CSR: 11.309.772.495 kg blaga in razven tega 4.748.815 komadov v skupni ceni 12.518.613.927 Kč. Od tega pripada na mesec december 1923 1.248.207.772 kg blaga in 691.499 kosov v ceni 1.718.051.992 Kč.

Po posamnih državah je vrednost češkoslovaškega izvoza za leto 1923 podeljena takole:

Avstrija	2.639.180.999 Kč
Nemčija	2.554.223.616 »
Vel. Britanija	1.216.447.727 »
Madžarska	713.724.062 »
Združene države	556.663.029 »
Kraljevina SHS	548.252.092 »
Švica	487.430.043 »
Italija	463.845.832 »
Romunija	405.244.245 »
Poljska	358.004.559 »
Francija	302.315.846 »
Holandija	232.141.441 »
Beleija	96.281.600 »
druge države	1.941.828.017 »

skupaj: 12.518.613.927 Kč

Najvažnejše vrste blaga, katere so bile v skupni številki izvoza zastopane, so sledeče:

sladkor	474.660.132 Kč
les in premog	216.322.492 »
bombaž, lan, ter izdelave iz njih	181.415.661 »
steklo in stekleno blago	129.332.617 »
volna, voln. preja in blago	123.418.324 »
železo in železno blago	108.070.022 »
žito, slad. luštenine	87.142.944 »
sadjje, zelenjava	55.492.111 »
lan, konoplje, juta	40.760.534 »
lončeno in glinjeno blago	33.165.499 »

Ti podatki so predhodno pripravljeni, definitivni natančni podatki se objavijo še naknadno v celoletni publikaciji o zunanji trgovini CSR v l. 1923.

—g Stivski sejem v Mariboru. Zadnji svinjski sejem dne 15. febr. je bil radi neugodnega vremena slabo obiskan. Pripeljalo se je samo 51 svinj. Izostali so popolnoma mladi prešči 5-6 tednov stari. Tudi kupčija je bila zelo omejena, ker se kupci zanašajo na padanje cen. Cene (v oklepajih iz prejšnjega sejma): mladi prašci 3-4 mesece stari 650-675 (650-800); 5-7 mesece 875-1.000 (1.000-1.125); 8-10 mesece 1.125-1.300 (1.250-1.325); 1 leto 1.750-2.000 (1.750-1.875); 1 kg žive teže 22.50-24 (22-25); 1 kg mrtve teže 26.25-30 (isto). — Prva tovarna za glicer in v Mariboru. Prva Mariborska tovarna mila »Zlatorog« gradi kot prizidek razširjeno podjetje veliko poslopje, kjer se že letos otvori izdelovalnica za glicer in (nitroglicer in). Kakor znano, nimamo do sedaj v cel državi slične tovarne, torej bo to podjetje prvo te vrste v naši državi. Novo podjetje je tembolj važno, ker ga nujno rabi tudi država ozir. vojna uprava. Za to je tembolj čudno, ko slišimo, da centralna vlada ni hotela nuditi nobene podpore, ko je bilo treba za novo podjetje iskati investicijskega kredita. To novo podjetje pa bo velikega gospodarskega pomena tudi za vse druge tovarne mila, ker bo do lahko spravili v denar takozvano podlužnico (spodnji lug), ki preostaja pri izdelovanju mila in katerega se dosedaj ni moglo vporabiti za kake druge stvari. Za novo podjetje se gradi v tovarni sami veliko betonsko poslopje, katerega zgradbo je prevzela ljubljanska tvrdka ing. dr. Kasal. Zasluga za to novo podjetje gre predvsem izbornemu strokovnjaku ravnatelju tovarne inženjerju Draču.

—g Naša trgovska mornarica v Južni Ameriki. Kakor poroča »Jadrana« z dne 15. jan. t. l. ki izhaja v Buenos-Airesu, namerava dve naši veliki tvrdki Baburiza in Božo Banac (London) otvoriti in vzdrževati trgovsko linijo med obalami I. Atlantika in I. Pacifika ter Evropo, event. tudi Indijo. Promet bi izvrševalo 10 cargo-boat od približno 10.000 ton. Ta namera se ima še proučiti. Je pa že danes gotovo, da se bo ta ideja dala kar najlepše in tudi zelo uspešno izvesti. In pomenila bi velikanski korak za naše gospodarsko življenje, ker bi se s tem ustvaril prvi temelji za našo trgovsko mornarico, ki so jo Jugoslovenci kar naprej moramo ustvariti. Mi smo trdno prepričani, da se našim dalmaškim rojakom Pašku Baburici, Milu Mihanoviču, Franju Petrinoviču, ki so strokovnjaki svetovnega kalibra, posreči ustvariti in urediti — tudi to je važno — naš pomorski promet, naše pomorsko gospodarstvo. V tem oziru uteke zlasti naš Dubrovnik poleg svojega zgradovinskega sijaja postati za nas Jugoslovane vrata in izhod v vesoljni svet. D. K. V.

—g Naši gospodarski krogi za redne odnose z Rusijo. Po angleškem priznanju Rusije stopa to vprašanje tudi pred ostale evropske države. Tudi naša vlada se približuje Rusiji. Značilno pa je, da so naši gospodarski krogi tisti, ki forsirajo to vprašanje in da je v to vprašanje posegla tudi ljubljanska trgovska in obrtna zbornica. Za zvezo z Rusijo se največ potekajo naši brodarji v Dalmaciji, ki razpela-gajo z obsežno kaboatžo in ki že sedaj uspešno konkurirajo z italijanskimi in angleškimi prekomorskimi vozniki. Rdi tega so si naši brodarji osvojili tudi nekako

prvenstvo v Črnem morju. Ker pa so moralj tankaj za vsako tono plačevati po en šiling, medtem ko so angleški brodarji plačevali samo 1 peni, so začeli naši lastniki posojati svoje brodarje angleškim tvrdkam, tako da plovejo sedaj naše ladje pod angleškimi zastavami po Črnem morju. Poleg brodarjev zahtevajo tudi slovenski industrijalci, da se vzpostavi redni odnos s Rusijo, ker bi radi izvažali svoje produkte v Rusijo, kakor so to delali pred vojno. Tudi lankoletna trgovina s sliivami ne bi se bila tako slabo odrezala, da je mogla izvažati v Rusijo. Končno se tudi naša lesna industrija zanima za Rusijo. Sami pa bi lahko iz Rusije uvažali nafto, sol in druge surovine, ki jih sedaj kupujemo v drugih deželah zapadne Evrope in Amerike.

—g Kongres središnjega urada za osiguranje rudnika v Zagrebu se vrši jutri, nedeljo. Razmotrivati se imajo vsa važna vprašanja in sklepi paritene komisije službodaščev in delavcev na konferenci z dne 12. tm.

—g »Rudar«, akcijska družba s sedežem v Beogradu ki se je pred kratkim ustanovila z osnovnim kapitalom 2 milijonov dinarjev, razdeljenim na 2000 akcijska vsaka po Din 1000 ima namen, da pomaga raziskovalcem rud v naših deželah in sploh podpre in poživi raziskovanje naše zemlje, kar je bilo dosedaj zelo težaven in riskanten posel za posamezne podjetje, a denarno nepreskrbljene preiskovalce. Društvo »Rudar« namerava poleg lastnih podjetij prevzemati z gotovimi posoji preiskovalna dela svojih komitentov, preskbehi za njihov račun vse rudarske potrebe na materialu, strojih itd. Početi se hoče tudi z eksperimenti, analizami, inspekcijami posamnih podjetij itd. Predsednik društva je Ignat Bajloni, direktor rud. inž. Mil. Ostojčić. Namen tega preprostejnega društva je velevažen za celo našo državo. Prav posebno pa opozarjamo nanje tiste naše kroge, ki se že od nekdaj zanimali za podzemsko podjetje in bogastva in se poganih in trudijo za razne, — prazne — »prostosede« itd. do sedaj tudi po večini brez »globekešega« uspeha.

Zahtevajte novsod našo domačo KOLINSKO CIKORJO

izvrstni pridelatek za kavo. ::

Gospodično, večjo praktičnega knjigovodstva in toza devnih poslov — išče podjetje na deželi za čimprejšnji nastop. — Ponudbe pod »Resna pomoč/1266« na upravo »Slov. Naroda«.

Svarilo.

Podpisani Mihael Omahen, posestnik in trgovec v Višnji gori, opozarjam, da bom proti vsakomur, kdor bo trosil in razširjal o moji tvrdki izmišljene in neresnične vesti, ki so samo izrodek umazane in škodljive konkurence, ter mi s tem izpodkopaval zaupanje — sodno postopal.

Mihael Omahen - Višnja gora.

G. F. Iurasek
Ljubljana
Volfra ul. 12
Uglašujem ter poravljam
glasovirje in harmonije, Specijelno
strokovno in ceno!

vsake dobre gospodinjice je močno in lepo
perilo, kar pa je edino mogoče, ako kupite

BELO PLATNO

v veletrgovini R. STERMECKI v CELJU,
kjer najdete velikansko zalogo in čudo-
vito niske cene. Lastna manipulacija in
import. Trgovci engros cene.

CENIK ZASTONJ.

Uziamstvo popravljeni

LOKOMOBILI

Lanz-Wolf Gradj. god. 1914-22

HP	HP	HP	Novi
10-15	75-85	200-300	40-65 HP
15-20	80-100	300-400	50-80
20-25	90-120	400-500	70-100
25-30	100-130	500-600	100-140
30-40	120-170	600-700	130-170
40-50	130-190	Novi	130-190
50-60	150-200	26-42	170-210
60-70	170-230	30-50	200-300

Prvorazredno generalno poprav
ljeni. Iksušani. Jednogi dni tvor-
ničko naše. Polpuna montaža.
Pogledajte naše stalno skladište

SIROVOULJINI MOTORI
BENZIN MOTORI

PS od 5 do 50

Transmisije Potovna montaža

BRACA FISCHER d. d., ZAGREB
Pantovčak 5

Zahvala.

Za tolažilno sočutje, izraženo nama o priliki prerane
smrti preljubega soproga oziroma očeta, gospoda

Viktorja Morota

za poslano mu krasne cvetne pozdrave in za častno sprem-
stvo dragega pokojnika k zadnjemu počitku se vsem naj-
srčnejše zahvaljujemo.

V Ljubljani, dne 16. februarja 1924.

Kristina Moro in dr. Viktor Moro.

O KREM
MILO
J LAK
A SAMPON
A PUDER

Gosne gospodično.

Parfumerija OJA: Paris-Neully 5/5 Rue Angel.

Da bi Vas prepričali o izbornem delovanju OJA kozmetik, ki so znane po celem
svetu kot odlične in popolnoma neškodljive za negovanje in lepoto, pošiljamo z
vračunano poštnino:

Za Din 60—

OJA krem za lice in roke,
OJA milo terol za roke,
OJA šampon za negovanje las,
OJA štiti za sijaj nohtov,
OJA štiti za ustnice, barvast
OJA štiti za ustnice brez barven

O
J
A

Ali za Din 120—

prvih 6 kozmetik z dodatkom:
OJA mila, velika doza,
OJA garnitura za nohte

ali za Din 220—

gornjih 8 kozmetik z dodatkom:

OJA-PIE-OJA za negovanje las, OJA kolonjska voda
OJAMOUR puder za lice, barva po želji
Pošiljka se lahko kombinira na željo.

Dopise pošiljati na: Parfumerija OJA - A. D. Beograd.

Iščejo se razprodajalci za vsa mesta Jugoslavije.

Pisemski papir
priporoč
Narodna knjigarna.

Kolporterja za Maribor
sprejememo takoj. — Oglasiti se je
v trgovini Sax v Mariboru.

Jugosl. importno in eksportno podjetje

ING. RUDOLF PECLIN.

Stroji za vsako industrijo, lesno in kovinsko; poljedelski stroji in orodje; lokomobile in mo-
torji; vseh vrst stiskalnice; veletrgovina železa za stavbene in konstrukcijske svrhe. — To-
varna poljedelskih strojev, livarna za železo in kovine F. FARIC iz deluje vse predmete iz litega
železa v vsaki množini in velikosti točno po modelih, armature iz medi in kovin za vsako potrebo.

Tel. inter. 82. MARIBOR, Trubarjeva ul. 4. Tel. inter. 82.

Jadranska banka a. d. Beograd

Dienička glavica: Din 60.000.000.— Rezerva: Din 32.515.000.—

Podružnice:

Bled, Caviat, Cella, Dubrovnik, Ercegovo, Jelza, Jesenice, Kotor, Kranj, Ljubljana, Maribor, Metković, Prevalje, Sarajevo, Split, Sibenik, Zagreb.

Amerikanski odio.

Haslov za brzotavo: JADRANSKA.

Afilirani zavodi:

Jadranska banka: Trst, Opatija, Wien, Zadar.
Frank Saksler State Bank: Cortland Street 82, New-York City.
Banca Yugosliana de Chila: Valparaiso, Antofagasta, Punta Arenas,
Puerto Natales, Porvenir.

Za odgovore uprave
naj se prikaže
1 dinar. Plačaje se
vnaprej.

MALI OGLASI

Cena malih oglasov
vsaka beseda
50 para. — Najmanjše
pa Din 5.—

Službe

Učenka

za trgovino v Sp. Šiški —
se takoj sprejme. — Naslov
pove uprava »Slov.
Naroda«. 1178

Potnik

se sprejme proti provi-
ziji — Ponudbe na upra-
vo »Slov. Naroda« pod
»Agilen/1258«.

Prodajalka

pridna in poštena, išče
mesta v trgovini z mešan-
im blagom v Ljubljani
ali okolici. — Naslov po-
ve uprava »Slovenskega
Naroda«. 1235

Knjigovodkinjo

veščo strojeopisja ter slo-
venske in italijanske ko-
respondence — sprejme
lesna družba v Sloveniji
— Lastnoročno pisane
ponudbe z navedbo refe-
rence pod »Lesna« na:
Aloma Company, Ljub-
ljana. 1136

Računarica

uporna, veščica tudi knji-
govodstva, z najboljšim
pričevalom, išče mesta
v kakšni pisarni pri kakš-
nem koli podjetju. —
Ponudbe pod »Marliiva
1184« na upravo »Slov.
Naroda«.

Gospodična

poštena in pridna, čedna
in snažna, ki zna kuhati
in malo šivati, in bi
opravljala tudi druga hiša
na dela, dobi mesto pri
mali družini v trgovski
hiši. Plača dobra — Po-
nudbe pod »Dobra služ-
ba/1253« na upravo »Slov.
Naroda«.

Potrebuje dve soretni šivilji

za ženske slavnike. ena
bi bila po možnosti ob-
nojem štafletirka, ki bi
imela stalen posel. Na-
stop takoj. — Pisane
ponudbe na: Jovanovič,
Split, Ban Jelačićeva uli-
ca 9. 1159

Izvežban knji- govodja-bilancist

ohenen korrespondent, z
znanjem več jezikov ter
z daljšo organizatorično
praksjo — želi premeniti
svoje dosedanje mesto.
Nastop 1. marca. — Po-
nudbe pod »Perfekten
1244« na upravo »Sloven-
skega Naroda«. 1244

Mesto knjigovodje

korespondenta ali slično
sprejme takoj pri indu-
strijskem ali trgovskem
podjetju vpokojen mlad
uradnik. Večleten bla-
gajnik, vešč slovenščine,
srbohr. čine in nemščine.
Reference. — Ponud-
be pod »Upokojenec« na:
Aloma Company, Ljub-
ljana. 1116

G. Flux,

Ljubljana, Gosposka uli-
ca 4/1, levo. — Posredo-
valnica boljših služb —
priporoča in išče osebe
vsake vrste, za privatno,
gostilne, hotle, kavarne
in trgovine. — Ozira se
samo na dobra izpriče-
vala ali pridne začelnice.
— Za odgovor priložite
znamke. 1225

Deklica

že odrasla, solidna, po-
sebno redoljubna, ki zna
samostojno dobro kuhati
in tudi boljše sobe čisto
in lično pospravljati, ki
nadajla razume opravljati
vsa hišna dela in je slu-
žna v boljši hiši ter ima
dobra izpričevala se išče
za majhno rodbino: mati
in sin. — Ponudbe z za-
hvevo plače na Josip Ball,
Karlovac. 1243

Prodaj

Pletilni stroj št. 8
ceno prodam. — Zatiška
ulica 1/1, desno, Ljubljana.
1261

Štirisedežni avto
znamke Laurin & Kle-
ment, v najboljšem sta-
nju, se ceno prodaja. —
Josip Puh, Ljubljana,
Gradaška ulica 22 1016

Novo spalnico
iz trdega lesa — prodam
radi izselitve po jako
nizki ceni. — Naslov po-
ve uprava »Slovenskega
Naroda«. 1256

Bencin-motor,
(amerikanski) na vozu,
popolnoma dobro ohran-
jen, s kompletno kroš-
no žago, napredaj. Po-
leg tega še ena komple-
tna krošna žaga. — Na-
slov pove uprava »Slov.
Naroda«. 1209

Cepljene trte,
v koreninjenih div-
jake, sadna drevesa —
prodaja po nizki
ceni Alojzij Grabar, po-
sestnik in trtnar, Zagor-
ci, Juršinci pri Ptujju.
— Za pojasnila prosim
znamke. 1208

Pisalnno mizo

(amerikanski roulaux),
masivna, iz hrastovega
lesa, novo, nerabljena,
poceni prodam. — Po-
nudb pod »Roulaux« na:
Drago Bečjak, Ljubljana,
Sodna ulica. 1149

Nov stroj

za izdelovanje dvorezne
cementne strojne opeke
(Doppelfalz, System Ga-
sary) z rezervnim gor-
njim in dolnim delom in
600 jeklenih modelov —
prodaj po zmerjeni ceni.
— Naslov pove uprava
»Slov. Naroda«. 1212

Narodaj ima

16. Artillerijski polk v
vojašnici Kralja Aleksan-
dra, Dunajska cesta, do
15.000 kg krompirja in
3000 kg čebule lastnega
pridelka. — Prodaja se
bo vršila licitacijskim po-
tom, na dan 26. februarja
t. l. v polkovni pisarni,
točno ob 11. uri. 1240

Kur'm

Čehinček in
korenjevo seme
kupimo. — Sever & Ko.,
Ljubljana, Wolfova ulica
št. 12. 1263

Brinjevo olje

se kupi. — Ponudbe z
navedbo cene na: Srečko
Potnik, Ljubljana, Me-
telkova ulica. 1037

T-železo

za stekleno streho, 6 ko-
madov po 6 m dolgih in
železna okna 5 X 3 m,
event. s steklom, kupim.
Ponudbe pod »Salon/1207
na upravo »Slov. Nar.«.

Prazne sode

strojne ali pa druge
minerale olja kupim
vsako množino. — Odon
Kontov, trgovina z oro-
jem in tehničnimi pos-
redstvi, Ljubljana,
Aleksandrova cesta št. 7.
1228

Stanovanja

Meblovana soba
se takoj odda. — Naslov
pove uprava »Slovenskega
Naroda«. 1233

Iščem stanovanje
2-3 sob s pritlikilnami,
nairaje v centru — proti
nagradi. — Naslov pove
uprava »Slov. Nar.«. 1255

Oddam stanovanje

s hrano dvema gospo-
dom ali gospodinjicami. —
Naslov pove uprava »Slov.
Naroda«. 1236

Stanovanje

v Mariboru zamenjam za
stanovanje v Ljubljani.
— Ponudbe pod »Marib-
bor/1154« na upravo »Slov.
Naroda«. 1154

Odda se lepo

mebluvana soba
dvema boljšima gospo-
dom. — Poizve se: Ver-
hovčeva ulica 11, pritl.,
desno. 1135

Sorejme se dijak

ali soliden gospod kot
sostanovalec na hrano in
stanovanje. — Naslov
pove uprava »Slovenskega
Naroda«. 1194

Meblovana soba

S. I. marcem se odda ena.
event. dve mebluvani so-
bi s mimmo, solidnemu
gospodu. — Naslov pove
uprava »Slov. Nar.«. 1242

Soba

v neposredni bližini do-
željnega sodišča oddam
za pisarno. — Naslov po-
ve uprava »Slovenskega
Naroda«. 1251

Mesečno sobo

s poslovnim vdomom v
Sp. Šiški — s hrano ali
brez — iščem. — Ponud-
be pod »Sobica Šiška
1177« na upravo »Slov.
Naroda«. 1251

Stanovanje

(krasna kuhinja in dve
sobi) v Mariboru — za-
menjam z enakim ali
večjim v Ljubljani. Po-
ravnam prevozne stroške
na železnici. — Ponudbe
pod »Vila Margerita/1199
na upravo »Slov. Nar.«.

Zamenja se

lepo stanovanje
s tremi sobami, kuhinjo
in kopalnico z vsemi pri-
tikilnami v lepi hiši — z
enakim, eventualno manj-
šim v bližini opere, proti
nagradi. — Ugodno za
profesorje II. drž. gimna-
zije. — Pisane ponud-
be pod: Zamenjava/1192
na upravo »Slov. Nar.«.

Dve sobi,

ev. eno, elegantno me-
bluvani in čisti — išče v
lepem delu mesta mlajši
zakonski par brez otrok
za takoj ali s 1. marcem,
samo pri boljši rodbini.
Event. s prvovrstno pol-
ali celo penzijo Najem-
nina posttransla stvar. —
Ponudbe pod »Dr. Juris
1213« na upravo »Slov.
Naroda«. 1204

Neoremičnine

Prodaj posestvo
(hiša z obstoječo gostil-
no, njive, travniki, gozd)
pri Celju ob glavni cesti,
Tremovje 2 — radi se-
litve. Cena 110.000 Din.
1216

Hotel u Zagrebu,
sa 14 soba i dobro idu-
ćom restauracijom, 5 go-
dišnjim uknjiženim ugo-
vorom, prodaje se radi
smrtnog slučaja — Sve
obavljati daje Gustav
Vukić, gostioničar, Za-
greb, Antunovac 8. 1247

Travniki in gozd
13.000 m², leži za Ro-
žnikom ob Večni poti,
pripravljen za vsako stav-
bišče, napredaj. Cena 20
dinarijev za m². V po-
štev pridejo samo tisti
kupci, ki reflektirajo na
cele parcele. — Natanč-
na pojasnila daje lastnik
v Zg. Šiški 105. 1183

Trgovska hiša

v Mariboru, — na zelo
ugodnem prostoru, na
proda. — Pojasnila
pri upravitelju A. Skasa,
Maribor, Krekova ulica
16 in pri lastniku Robert
Stöhr, St. Pölten, Schief-
stattpromenade Nr. 3,
Österreich. 835

Buffet-daviljon

in košnja trave za leto
1924 na nogometnem pro-
storu S. K. Ilirije pred
Gorejskim kolodvorom.
— se daje v našem.
— Pisane ponudbe s
navedbo zneska je vlo-
žiti do 8. marca na na-
slov: Fran Jerša, Ljub-
ljanska kreditna banka.
1239

Zdravilni

slatinski vrec
v krasnem gorskem kra-
ju z urejeno razposiljal-
nico slatine, več poslopj
z vsem komfortom za tu-
je, s pripadajočimi go-
zdovi, travniki in njiva-
mi takoj ugodno napro-
daj. Ponudbe pod »To-
plice/1193« na upravo
»Slov. Naroda«.

Hiša v Kranju,

z gostilniško koncesijo,
obstoječa iz sedmih sob
s pritlikilnami, gospodars-
skim poslopjem in vrtom
— takoj napredaj. Poleg
hiše je tri orale prvov-
rstnih njiv. Plačilni po-
goji zelo ugodni. — Po-
nudbe do 26. februarja
na: Rudolf Rakovec, tre-
vec, Kranj. 1204

Pozor Amerikanci

Prodaj se iz proste roke
večje kmetijsko posestvo
z vsemi gospodarskimi
poslopji, s lepim sadnim
vrtom, njivami, travniki
in gozdovima. — V hiši
se sedaj nahaja tudi gos-
tilina, in sicer ob cesti
Skofja Loka-kolodvor. —
Natančnejša pojasnila
daje: M. Kršinič, Raj-
henburg. 1048

Prodaj se nova hiša

Prodaj se enodružinska
nova hiša, visokopritlič-
na, podobna vili (4 ve-
like sobe, kuhinja, pre-
dloha, pralnica), z elek-
trično razsvetljavo, vodov-
odom in velikim vrtom
(1000 m²). Stanovanje ta-
koj na razpolago. — Pod
zelo ugodnimi pogoji. —
Ponudbe pod »Trenovo
1250« na upravo »Slov.
Naroda«.

Pozor! Pozor!

Radi preselitve se prodaj
ali da v našem specialni
dobro vpetljani kraljski
salon, in to v najlepšem
in najmodnejšem kra-
ju v Trbovljah. Lokal je
najpripravljen tudi za
vsako drugo trgovsko
podjetje. Reflektantu se
na željo odstopi takoj
stanovanje, velik vrt in
drugi gospodarski pro-
stori. — Le resni refle-
ktanti naj se zglase na
posrednika Alojzija
Lesiaka, Trbovlje I št. 252
(poleg lekarne). 1188

Konc. prometna pisarna

L. Stubeč, Maribor

Lekarniška ulica št. 4
prodaj
trgovsko hišo v Mariboru
z dobro številsko
trgovino in gostilno in
prostim stanovanjem;
dvoedrinsko vilo s pro-
stim modernim poslo-
vanjem, z elektriko,
vodovodom, plinom in
lenim vrtom;
manjša posetva v mar-
iborski okolici in drugo
ter gozdna posetva za
sečnjo in veleposetva.

Išče:
družniške z ali brez so-
delovanja z večjim in
manjšimi zneski za in-
dustrijska, trgovska in
obrtiška podjetja.

Preskrbuje:
najvarnejšo in najpodo-
nosnejšo naložbo kapl-
talji po dogovoru. 1144

Posojila

25.000 Din posojila
dodatičenemu, kateri mi
oddam stanovanje 1-2 sob
s kuhinjo — v mestu ali
na periferiji. Obresti za
stanovanje. — Ponudbe
pod »C/1238« na upravo
»Slov. Naroda«.

Łokali

Veliko skladišče

s pisarno v sredini me-
sta se odda Prostor za
čet vagonov. — Pisane
ponudbe pod »Skladišče«
na: Aloma Company,
Ljubljana. 1262

Pisarniški prostori

(štiri sobe skupaj), event.
tudi dve) v sredini me-
sta, na prometni cesti —
se takoj oddajo.

Leo in velik lokal

v sredini mesta, na pro-
metnem kraju, se takoj
oddaj. — Naslov pove
uprava »Slov. Nar.«. 1265

Dopisovanje

Spoznati se želi
21 letna gospodična, do-
brho situirana, z inteli-
gentnim železniškim
uradnikom. — Ponudbe
pod »Simpatija 1246« na
upravo »Slov. Naroda«.

Ženitev

Bogati inozemci in pro-
možni nemški gospodje
želijo srečno ženitev —
Damam, tudi brez pre-
možja, daje dis nemško
pojasnilo Ausk. Stabrev,
Berlin N. 113, Stolpische
Strasse 48. 363

Ženitev

Bogati inozemci in pro-
možni nemški gospodje
žele srečno ženitev —
Damam, tudi brez pre-
možja, daje dis nemško
pojasnilo Ausk. Stabrev,
Berlin N. 113, Stolpische
Strasse 48. 1230

Ženitna ponudba.

Kateri premožni ame-
rikanski Slovence bi ho-
tel poročiti starejšo gos-
podično, trgovsko na-
obraženo, poštenega, do-
brega in mirnega znač-
ja. — Preseli se tudi v
Ameriko, ako prilika
kaže. — Prijazne ponud-
be je nasloviti na upravo
»Slov. Nar.« pod »Srečna
hodočnost v Ameriki
1248«.

Razno

Klavir za vaje
na razpolago (tudi četvo-
ročno). — Naslov po-
ve uprava »Slovenskega
Naroda«. 1254

Pohištvo,

klub-garniture, jedilnice,
spalnice itd. no zniž-
ni ceni, dokler traja
zaloga, nudita Erman
& Arhar, mizarstvo, St.
Vid 4 nad Ljubljano. —
Zahtevajte cenik! 1077

Hočete zaslužiti?

V vsakem trgu dobi spo-
sobna oseba lep zaslužek.
— Pišite na: R. Cotič,
Vrhnika. 1237

Apno!

Imam več vagonov žive-
ga negašenega apna za
takoj, tri vagona po nižji
ceni; več po dogovoru.
— Natančnejše se poizve:
Poštni predal 7, Kamnik,
Jugoslavija. 1198

Nova pošiljatev

ribjega olja,
zajamčeno pristnega, naje-
boljše norveške znamke,
dospela. — Lekarna Ra-
karčič, Karlovska cesta
št. 2. — Direktni import
iz Kristianije. 1232

Opeko.

Is cementno strojno eno-
in dvozrežno garantirano
za 25 let, oddaja po nižji
ceni konkurenčnih cenah —
tudi: Mikael Omahan,
Vilna gora. S podro-
bnimi ponudbami in vzor-
ci vedno na razpolago.
1250

Zidna opeka.

normalna in močna žnja
na priznana kot najboljša
za kakovost, se nudi vsa-
ko množino po dnevni
ceni. — Zaloga na drob-
no. — Opekarska cesta 18.
— R. Smielowski, arhi-
tekt in mestni stavbnik,
posestnik opekarnice na
Vitu. 1252

Najnovjši modeli

otroških vozilov
in dvokoles — nalcenije
pri »Teihunas, tovarna
dizalnice in otroških vo-
zilov, Ljubljana, Kara-
lovska cesta št. 4. — Co-
niki franko. — Sprejme
malo se tudi vsa poroka
vila. 1003

POZOR! PEKARJI

Diamant
tvornice Hanser in Schob-
ka Dunaj, Stadlan, po-
karski sladni ekstrakt,
je najboljši pekarski
sredstvo ter prekalja vsa
ostala, dosedanja nad-
mestke. — Osvajate se
slihih potovih, nat ho-
pratek ali tekočina? Za-
htevajte samo originalni
»Diamant!« — Glavno za-
stevstvo za Jugoslavijo:
Edward Dušanec, Strma
mavčeva ulica br. 10,
Zagreb. 12061

Mali oglasi
Slov. Naroda
imajo
najboljši uspeh!

Polovica trgovske hiše

v sredini Ljubljane, primerna za zavarovalnice,
elektrotehnično ali slično velepodjetje napredaj.
Pojasnila daje »Upravništvo Slovenskega Naroda«.

Najdeno je,

kje se dobe najceneje in najboljše pletenice vseh vrst, kot
nogavice, šali, jumarji t. d. — Vsi izdelki so prvovrstni
in cene konkurenčne. — Za vsa naročila se priporoča trdka
A. POGACNIK, LJUBLJANA,
Vojvode Mišiča cesta 21, II. nadstr.

Potnika

elektrotehn. stroke, jugoslovanskega državljan-
išče znana elektrotehnična trdka.
Ponudbe z življenjskim in pogoji pod šifro »Verziran
potnik za 1421« na PUBLICITAS d. d., oglasni zavod
Zagreb, Gunduličeva ulica 11.

potnika

Za zanesljivo moč stalna služba z velikimi
dohodki. Istotako se reflektira na še zmožne
vpokojence. Ponudba je nasloviti pod dobra
in zanesljiva moč »994« na upravo Sloven-
skega Naroda.

Lepa masivna spalna soba

z eno posteljo, z brušenim ogre-
dalom in marmornim, dalje že-
lezna postelja z žimnico, pet stolov
za cvetlice s pletenico so napro-
daj na Bleiweisovi cesti 4,
I. nadstropje.

Prvorazredni starejši

urarski
pomočnik
samo za najfinejše delo,
kakor tudi izvežban repaser
se sprejme za najboljšo plačo
Braša Fussmann, urarji
in zlatarji, Zagreb, Ilica 31.

Izvršilna dražba
tovarniškega
poslopja.

Dne 22. februarja ob 10. do-
poldne se prodaj pri sodišču v
Kamniku posestvo obstoječe iz-
novozidane ne ne popolnoma
dodelane poslopja za tovarno
in stanovanjsko hišo, gospodar-
skega poslopja ter njive (2643 m²)
Zažljana ptičja glavna poslopja
znata 300 m². Posestvo se nahaja
tik ce-te Mengeš-Trzin v nepo-
sredni bližini Mengeš ter je pri-
pravno za vsako obrt.
Najmanjši ponudki je kron
475.049.—. Dražbeni pogoji in
načrti poslopja so na vpogled pri
sodišču v Kamniku.
Pojasnila daje tudi odvetniške

Josip Petelinc

Ljubljana, Sv. Petra nasip 7 (ob vodi)
blizu Prešernovega spomenika
se priporoča za najcenejši nakup vseh potrebščin za krojače, čevljarje, sedlarje, stivilje, toaletnega blaga, plešev, galanterije, najboljših šivalnih strojev
GRITZNER in ADLER:
posameznih delov za kolesa in za vse sisteme šivalnih strojev.

Ali je mogoče?

CREPE DE CHINE m Din 105—
v vseh modnih barvah to pri
A. Šinkovic nasl. K. Soss.
Vzorec brezplačno!
!! Zunanja naročila pošto-obratno !!

Prva slov. zid. zadruga v Ljubljani,

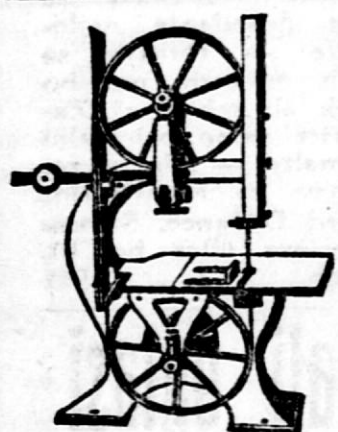
registrirana zadruga z omejeno zavezo.
Pisarna v Ljubljani, Tržaška cesta št. 2.
Tehniško vodstvo po oblastveno avtoriziranem gradbenem inženjerju.
Projektira in izvršuje vsa v stavbeno in inženjersko stroko spadajoča dela.
Delo solidno. Cene konkurenčne.

Alfonz Breznik

bivši učitelj Glasb. Matice in sodni izvedenec.
Najstarejša in najsposobnejša tvrdka Jugoslavije.
Ljubljana, Mestni trg 3 v lastni hiši poleg magistrata.

Zaloga in izposojevalnica najboljših klavirjev, pianinov in harmonijev
Steinway, Bösendorfer, Förster, Höpfer, Hofman, Original Stingl, Czapska etc. — Prodaja tudi na obroke —
Ugodna zamena. — 10-letno jamstvo. — Popravila in uglaševanja najceneje. — Najbogatejša izbira vijolin, vseh ostalih instrumentov, muzikalij in strun engros detail.

Stroje za obdelavo vsakovrstnega lesa

za žage in elektromotorje, kako tudi za mizarje in tovarne pohištva postavlja z jugoslovanskega skladišča po povoljnih plačilnih pogojih in cenah
Welker Werke, Wien X.,
Luxemburgerstrasse 12.

Modni atelje Roza Medved,

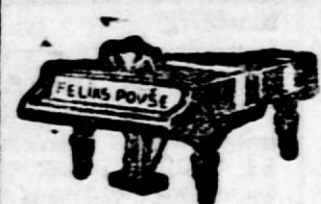
LJUBLJANA, Mestni trg 24.
izdeluje kostume, plašče, toaleto t. i. d.
Istotam se vrši redni pouk v
krojnem risanju in prikrojevanju damskih oblek
po najboljši in razumljivi (Jack) metodi.

UNITED STATES LINES

V NEW YORK
iz Southampton — Cherbourg
Leviathan
1. aprila 22. aprila 13. maja
iz BREMEN čez Southampton in Cherbourg v NEW YORK
George Washington
22. marca 19. aprila 13. maja
Amerika 22. februarja 26. marca
President Roosevelt 8. marca 2. maja
President Harding 15. marca 11. aprila
Republic 16. maja 18. junija
Odhod iz Southampton na dan ponedelja. — Več iz spodnjih naslovov
UNITED STATES LINES
Generalno zastopstvo: Beograd, Palata Beogradske Zadrage, preko puta „Hotel Bristol“ — Zagreb, Srednjošolski Savez Hrvatskih Seljačkih Zadruga, Bredarstvo Zedinjenih Američkih Držav, Dunajska cesta 29. — Sarajevo, Savez Hrvatskih Seljačkih Zadruga za Bosno i Hercegovino, Aleksandrova ulica 52 — Sudaak, Banka za pomorstvo

Trboveljski premog in drva dobavlja

Družba ILIRIJA
Ljubljana, Kralja Petra trg 8
Telefon 220 272

ter gre tudi na deželo.

Feliks Povše

Ljubljana, Tržaška c. 45
DVOKOLESA
prema v polno popravilo, poniklanje, omajiranje z ognjem in šrambo preko zime
„Tribuna“ F. B. L., Ljubljana, Karlovska cesta št. 4, tovarna dvokolesa in stroških vozilov.

Kupim lep grad

z urejenim parkom, brez zemljišča. — Cenjene ponudbe na
Oto Munder, Zagreb, Jurkovičeva ulica 12.

Teod. Korn, Ljubljana

Poljanska cesta št. 3.
Krovec, stavbeni, galanterijski in okrasni klepar. Instalacije vodovodov.
Pravna strokovodov. Kopališke in kletne naprave
Izdelovanje posod iz pločevine za firme, barvo, lak in med vsake velikosti kakor tudi posod (škafte) za konzerve.

Najstarejša slovenska plesarska in ličarska delavnica

Ivan Brčić, Dunaška c. 19, se priporoča. Izvršitev točna cene zmerne. 2530

Obnovite naročnino!

Strešno lepenko Lesni cement

dobavlja v vsaki množini najceneje
Jos. R. PUE, Ljubljana
Gradaška ul. 22. Tel. 513

Damska konfekcija in modni salon

TEODOR KUNC
Ljubljana, Mestni trg 14
9931 (pod Tranco 2)

Aikadont

zobna pasta, ustna voda, zobni prašek.

Dobi se povsod. — Glavna zaloga drog. A. KANC, Ljubljana.

Ustije kože in drugo kožnopravilno barva

v neprekosljivi dovršenosti
tovarna Jos. Reich
Poljanski nasip 4.

Krznar in izdelovatelj čepic

Eligij Eber

Ljubljana, Kongresni trg št. 7
V zalogi imam vsakovrstne kože: škotske, slavske, itd., kos. mafe, ovratnike. Moderniziram domače plašče. Prevzemam vsakovrstne popravila.

Peter Semko

L. jugoslovanske barvarije, krznarstvo in strojarstvo
Ljubljana, Križevniška ulica 7.
Kupuje po najvišji ceni kože divjačine: lisic, kun, dihurjev, vider, zajcev itd.

Prvovrstno 6000

pšenično moko

najboljše kakovosti iz najlepše bačke pšenice nudi po konkurenčnih cenah
Vinko Mačič, valjični mlin - KRANJ.
Kupuje tudi vreče.

Velika zaloga klobukov in slamičkov se dobi pri

Franc Cerar

družba z o. z., tovarna v Stobu, pošta Domžale
Prevzemajo se tudi stari klobuki in slamički v popravilo pri Kovčeviči v Tršan v Ljubljani, Prešernova ulica št. 5.
Sprejemanje v sredo.
Zaloga v Celju, Gosposka ul. 4.

Gradbeno podjetje Arhitekt

V. Krainer & Ko.,

Jesenice.

Stavbna vodstva: LJUBLJANA DOMZALE ZAGREB

izvršuje privatne in industrijske stavbe, proračune načrte, cenitve, posebni oddelek za arhitekturo 7721

VI. dunajski mednarodni semenj

od 9. do 15. marca 1924.

Najugodnejša nakupna priložnost za vse stroke
Najbogatejša izbira. Stalne, konkurenčne cene.

Velik uspeh dun. jesenskega sejma 1923. 100.000 kunovalcov, med njimi 25.000 inozemcev iz 72 držav vega sveta, ki so mnogo naročili.

Pojasniti daje: **WIENER MESSE, WIEN VII.**
ter častno zastopstvo v Ljubljani: Avstrijski konzulat. Turjaški trg 4.

L. Mikuš

Ljubljana, Mestni trg 15
priporoča svoje zalogo dežnikov in solnčnikov ter sprejemalnih olic.
Povsem se izvirajo točno in solidno.

PARTIJA SLAMNIKOV IN OKRASOV SE ZA VSAKO primerno ceno prodaja.
KENDA Mestni trg 17

IV JAX in SIN

Ljubljana, Gosposvetska 2.

Šivalni stroji izborna konstrukcija in elegantna zgraditev iz tovarne v Ljubljani, Ustanovljena 1. 1867
Vsebuje modni stroj brezlačno.
Popravila deli koles in šivalnih strojev

10 letna garancija.

Pisalni stroji „ADLER“
Ceniki zastoj in franko.

Kolesa iz prvih tovarn: Dürkopp, Styria, Waffensrad.
Začasno znižane cene.

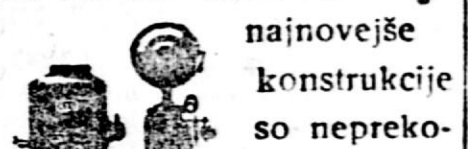
Rabim

peci ni prašek in vanilin-s'adkor
ker je najboljši in domač izdelek

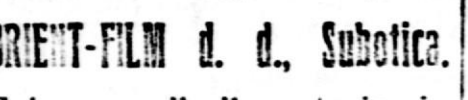
A. E. G. kinestroji

najnovejše konstrukcije so neprekosljivi! Zahtevajte ponudbe od glavne zastopstva

ORIENT-FILM d. d., Subotica.

Zaloga majhnih motorjev in prvovrstnih podobno zanimivih filmov.

Prva slovenska izdelovalnica — USNJAČNI OBLEK —
Drago Schwab
Ljubljana - Dvorni trg 3

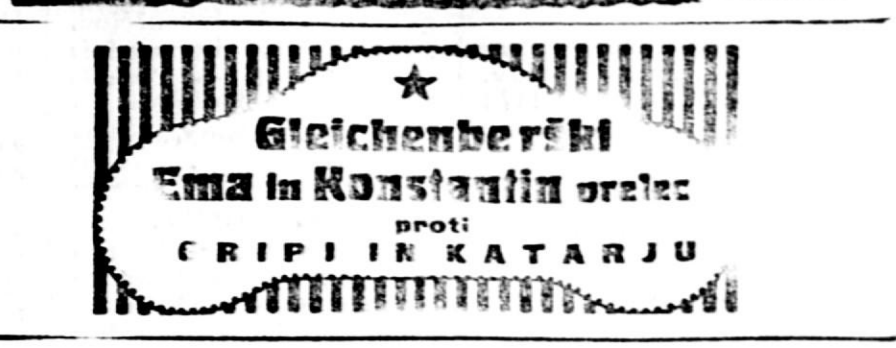
Kupuje se

1^a brezov les

v deblih ne pod 20 cm na ožji in ne čez 45 cm na širši strani debela. Debla ne smejo biti kriva in morajo biti brez grč. Ponudbe naj se glase: franko vagon postaja Kranj in pošljejo na:

C. POLLAK d. d.
Ljubljana.

Dobavni rok in količina naj se navede.

VELIKA ZALOGA VSEGA elektrotehničnega materiala
MOTORJEV - SVETILNIH TELES - GRADNJE ELEKTRARN - INSTALACIJE
ELEKTROTEHNIČNO PODJETJE
LEOPOLD TRATNIK
LJUBLJANA - SV. PETRA CESTA 25. NA DEBELO! NA DROBNO!

Novosti v damskih klobukih

klobučevine in v vseh modnih barvah.

Najnižje cene! Največja izbira!

modni salon

Stuchly-Maške

Ljubljana, Zidovska ulica 3

Dobro poznate

Reithofferov

gume za kalamljene loze

i ina gumena roba za peronosporočilke,

podrumske i tehničke svrhe dobiva se u najboljoj kakovosti kod

Glavnoga zastupstva i skladišta za S. H. S.

Braća Frank i drug

Zagreb, Frankopanska u. 6.

Najboljše, najtrpežnejše žarnice

Generalno zastopstvo:

Brown Boveri.

LJUBLJANSKA KREDITNA BANKA

ustanovljena 1900

LJUBLJANA — DUNAJSKA CESTA (v lastni hiši)

PODRUZNICE:

Brezice, Celje, Crnomelj, Gorica, Kranj, Maribor, Metković, Novi Sad, Ptuj, Sarajevo, Split, Trst.

Delniška glavnica Din 50.000.000—

Skupne rezerve nad Din 10.000.000—

Poštni ček. račun Ljubljana 10509

Brzjav. naslov: Banka Ljubljana

Tel. štev. 261, 413, 502, 503, 504

Se priporoča za vse v bančno stroko spadajoča dela

Nemška demokracija.

Nemška republika je preživela peto leto svojega obstoja. Koliko bur- nih dni! — koliko sunkov v notranji in zunanji politiki je preživela v tem času! Dve jasno opredeljeni ideji se bo- rita v Nemčiji z veliko silo. To je mo- narhijska reakcija in demokracija. Ozreti se hočemo na drugo silo, ki ima v današnjih razmerah več perspektiv, da zmaga, kakor pa prva, ki živi veči- noma v mislih in skrivnih željah aristo- kracije in deloma bogatih slojev. Kaj predstavlja danes nemška buržuazna demokracija in kakšne so njene ideje?

Razločevati moramo dve struji: ena je prežeta s političnim oportunizmom, druga pa predstavlja filozofsko idejo. Bivši kancelar in sedanjí zunanji mini- ster Siresmann je nosilec prve struje. Koncem lanskega leta je izjavil v pa- rlamentu o republikanskem režimu to-le: »Od novembarske akcije (revolucije in detronacije dinastije) do leta 1919. je preživela Nemčija zelo važno notranjo borbo. Šlo je za alternativo: ali bomo drveli po poti diktature proletarijata, ali pa bomo še nadalje živeli v zakoni- tosti in konstituciji. Zmaga konstituci- jalne ideje je stvorila temelj, na ka- terem se je mogla država utrditi. Pre- ostaja nam pozvati nemški narod, naj se pridruži državni ideji in nastopi proti vsem razdiralnim elementom, ki veru- jejo, da je napočil čas za anarhijo. Pi- sateljica in znana boriteljica za ženske pravice Gertruda Bömer velja splošno za predstaviteljico druge, filozofske struje. Njeno naziranje se bistveno raz- likuje od voditeljev prve struje. Zani- miiva je sodba te mlade ženske o nem- škem narodu. Tragična razdvojenost, pravi nekje, med mislijo in delom je tvorila usodo nemškega naroda v zad- nji polovici minulega stoletja. Ta raz- dvojenost je posledica dejstva, da du- ševni voditelji niso imeli ustvarjalne sile, onim pa, ki so posnemali Bismar- ka, je bila tuja nasledstvena dobrna nemške nacionalne ideje. Nacionali- zem je bil potvorjen in okrnjen. Dobil je drug zmisel. Morda ne docela drug, kajti nadomestil je svoje bistvo s po- sledicami, ki tvorijo njegovo vsebino: pretenzija do prestiža na zunaj, ki se je pozneje spremenila v borbo za pre- moč nad drugimi narodi. Ta imperia- listična falzifikacija nemškega naciona- lizma ni samo nemška, še manj pa je nemškega izvora. Nemški imperijalizem je nastal iz borbe proti obstoječim in obnavljajočim se imperijalizmom drugih narodov. Imperijalistična manija nacionalizma je na vsak način pojav ev- ropskega značaja. Ta manija je ubila čis- ti in moralni zmisel modernega, vsta- jajočega nacionalizma. Kajti, ako je na- cionalizem zavest in spoznanje nara- da, da eksistira, da ima pravico do svo- bodnega obstanka in razvoja, tedaj vo- di tak nacionalizem nujno k objektiv- nemu priznanju istih svetih pravic do obstanka tudi glede vseh drugih nara- dov. Od tega, v kolikor bomo naciona- lizem pojmovali in presoiali kot dušev- ni princip in kot narodno silo, ne pa sa- mo kot materialni instinkt v življenju, v vladanju in blagostanju tega ali one- ga naroda, bo odvisno tudi uveljavlja- nje te sile napram drugim narodom. Ta sila je lahko pozitivna ali negativna. Nacionalizem lahko mnogo koristi, dokler se giblje v mejah zmernosti in lojalnosti napram drugim narodom. Lah- ko pa ima tudi katastrofalne posledice, čim postane preobijesten in začne ne- girati drugim pravico do obstanka.

V tem leži fatalna zabloda, ki je privedla Nemčijo do njenega padca. Na- cionalizem ni psevdodin tendence za

nadvlado in premoč slabjšega nara- da nad močnejšim. Ta tendenca je celo sovražna pravemu nacionalizmu. Še več: nacionalizem je princip moralne- ga svetovnega reda, on predstavlja ob- enem tudi idejo moralne organizacije, ki ustvarja kulturo in edinstvo med na- rodi. Svetovni red, ustanovljen na ideji nacionalizma, pomeni red, v katerem in s pomočjo katerega lahko narodi raz- vijejo svoje sile in žive v medsebojni strpnosti. Edino polom nacionalizma v tem smislu je mogoča samoodloča nara- dov. In zavest, ki temelji na takšnem nacionalizmu, je silno čustvo nedotak- ljive samoodloče narodov in prizna- nja vseh pravic tudi drugim narodom. Narod, ki je vzgojen v tem nacionali- zmu, ne bo nikoli blatil tujega naciona- lizma, ne bo silil preko meje in ne bo stegoval oborožene pesti po eksistenci drugega, četudi slabjšega naroda.

Taka je šola, ki so jo pohajali du- ševni voditelji nemškega naroda v času svetovne vojne in to je naziranje, ki se

je rodilo iz strašne katastrofe. Z ozirom na važno vlogo, ki jo je in jo bo še igral nemški narod v Evropi, so te odkrite besede tudi za nas značilne. Kaj bi bilo, da je večina nemške inteligence raz- umevala nacionalizem leta 1914. tako, kakor ga pojmuje omenjena pisateljica danes? Koliko nedolžne človeške krvi in kolikor materialnih dobrin bi bila pri- hranila Evropa! Če je nemška demo- kracija res na poti, da prekvasi narod in usmeri nacionalizem v takem duhu, potem smo lahko veseli in smemo trdi- ti, da kri ni tekla zaman. Spoznanje je prišlo sicer pozno, toda ne prepozno, kajti evropskim narodom, zlasti pa srednjeevropskim nacionalnim drža- vam, ki so nastale na razvalinah nekdan- jega pangermanizma, ne more biti vseeno, v kateri smeri se giblje duh nemškega naroda. Če je del nemške demokracije res na tej poti, potem je mnogo pridobljenega za idejo miru in konsolidacijo evropskih razmer.

Državni uradnik v vlogi zadovoljnega Kranjca.

»Kred' je denar« si misli naš jugoslo- venski Rođ'n in nudi oficirjem denarja, nam civilnim uradnikom pa — kredita. Ne mine mesec, da nam ne bi votal kar po več sro milt-mov dinarjev, seveda samo na papirju, ne v papirju. Prav tako g'nili- vo skrbi v debri veri za naš kredit tudi časopisje. Neizmehoma nam že celo leto sem povijuje plače. Kadar pa res dobimo kako vbojajme, tedaj »ti zvončki tam v dolini zvonijo bim, bam, bom«, da je kar veselje. Javnost mora po vsej priliki biti trdno prepričana, da nas hoče država do- besedno zasuti z zlatom. Ni vraga, da bi mi civilni državni uslužbenec ne imeli pov- so kredita v izobilju in to je glavno. Če si oženjen in tvoja soproga le nekoliko na- vihana, lahko preživlja družino vse leto s »pumpom«. Ta mesec jemlje v tej prodaj- jalni na knjižico, prihodnji mesec v drugi itd. Ko je prebredla dvanaest »štacuna«, pa začne z novim letom lahko zopet pri prvi.

Dejal sem seveda, da mora biti so- proga navhana. So pa tudi ženske, ki se bolj boje dolga kot živega vraga. Če si po nesreči poročil tako bolečo stvarco, moraš bit pa sam zato tem bolj prefrigan. Ne mislim tega tako, da bi moral ta mesto žene letati od trgovine do trgovine s trž- no torbico. Pač pa se moraš znati prilago- diti danim razmeram in skušati v vsakem položaju doseči ravnovesje med dohodki in izdatki. S tisto briljantno doklado 350 di- narjev n. pr., ki mi jo je bil naklonil go- spodin minister finansija na račun višje plače, sem jaz prav imenitno izhajal. Naj povem kako.

Svoje ženice ne spravim brez gotovi- ne v prodajalno, če bi imeli vsi pomreti od lakote. Seveda kraljuje zato v naši družini vedno »daveča denarna tesnoba«. Refren vsakega drugega stavka, ki ga s- pregovori moj boljša polovica z menoj, je: dai, dai it. zopet dai, vzemi kjer hočeš. Meseca decembra je čitala v novinah, da dobimo srednji uradniki vsak po 1500 di- narjev predujma. Nič ni pomagalo, da so kasneje listi dematerialni to vest in da so zatirjali ženi da bom dobil kvečjem 350 dinarjev na roko, za meseca oktober, no- vember in december pa sploh nič. Vlepla si je v glavo, da moram prinesiti 1500 di- narjev in basta. Pa vam je šla in napravi- la cel proračun kaj vse bo nabavila s tem denarjem za prvo silo:

1) obema fantoma za nedelje in praz- niki vsakemu ene hlače Din 300.— Pripomniti moram, da imam dva, v zakonskem braku rojena potomca. Pri fantih pa hlače največ trpe in moja dva jih od sile potrgata. Te, ki jih nosita sedaj, bi služile, zlasti na zadnji plati, lahko za vzorec kakim futurističnim pokrajinski slik- ci. Za krpanje je porabila moja varčna sopro- ga malone že vse črnorumeni sukanec, ki sem ga ji bil znošil po prevratu iz urada domov. Sedaj se resno bojiva, da bi fan- ta ne prišla na cesti v konflikt z naciona- lizmom, češ, da izživata s cesarskimi barvami.

2) fantoma dalje obema skupaj en dežnik Din 90, da se jima že prosjaka su- knjiča ob prvem dežju ne razlezeja; 3) zame nov klobuk Din 100.— ker kaže svari ob krajih že bele lise. 4) meni v reprezentacijske svrhe par trdih ovratnikov in manšet ter nekaj no- gavic Din 90.— 5) deset metrov šifona za srajce a 25 dinarjev, skupaj Din 250.— 6) deset metrov platna za rjuhe a 35 dinarjev, skupaj Din 350.— Zadnja postavka, 7) v iznosu D 320.— je bila po mnenju žene takisto nezogibna ter se je nanašala na moj takozv. »neu- tralni« plašč, ki ga nosim spomladi in je- senj kot površnik, po zim pa kot suknjo. V jedru je še precej zdrav — predvojno blago, kupljeno še za goldinarje — a se je navzel tekom svoje dolge službene dobe te slabosti, da zažari, če šinejo nanj soln- ni žarki, v vseh mavričnih barvah. Ker taka marogasta oblačila za moške vsaj za enkrat še niso v modi, se je žena trdno odločila, da bo dala ob prvi priliki plašč obrniti in ga opremiti z novo podlogo.

Kar se tiče zgoraj navedenih cen, pri- pomnim, da so iste, kakor pravilo tako lepo trgovci, »skrajno kalkulirane«. Spe- cijelno k točkama 5) in 6) mi je srajc in rjuh samo ozirale se na dolgoletno medse- bojno priateljstvo še niso ločili. Podati so pa izjavo ultimativnega značaja, da bodo šli brezobzirno vsak svojo pot, čim bi jih kdo skušal še enkrat spraviti v stik z vo- do in milom.

Na lasno osebo poživljeno ženska ni nič mislila. »Saj si za vsa ta denar kaj ne morem ničesar kupiti!« je dejala in se stočno udala v svojo usodo. Zato je pa tem trdovratnejše računala s tistimi ne- srečnimi 1500 dinarji.

Sledniti je napočil težko pričakovar dan, ko sem preiel predujma na plačo. Ka- kor sem dolgo umal in se bal: ne več n- manj kot 350 dinarjev. S polomljenim sr- cem sem in mahal domov in snoval načr- te kako bi ženi na prav prizanesljiv na- čin razodel katastrofalno resnico. Lahko bi se mi revica na smrt prestrašila. Pr- sem pri kosilu v kuhinji — tem, ko je on- pomnila — prilično tako-le začel:

»Reveži smo res, reveži, a so drugi še- večji. Ni vse zlato, kar se svetli. Vsi pa- znajo gospoda K. tistega bogataša, ki živ- zdaj od rente? Pravijo, da ga je zadela k- ran radi predobrega življenja in da bo umrl. To novico sem si sicer gladko izmi- sil, toda namen posvečene sredstvo. Osi- nem od strani s pogledom ženko, moral sem na na žalost konstatirati, da ni novi- ca malo kar nič učinkovita. Nasprotno »zelo« se je razbujala in dejala:

»Križana majka, si ti duhoviti mož! Zato, ker je gospod K. predobro živel in ga je kap zadela, je pa reveži! Bedak je, drugega nič. Oh, ko bi jaz imela toliko de- narja, bi že znala pametno živeti! Raje me ne draži s takimi prismodarijami!«

— In kje ste, prosim vas, našli ta predmet? — Na križišču bulevarja Saint-Mi- chel in ulice Monsieur le Prince. — Na tleh, na trotoarju? vpraša komisar. — Da, na trotoarju, mu odgovorim. — Čudno, me zavrne zagonetni človek in pošli name z nezapuim oče- som; trotoar vendar ni mesto, kamor se polaga ure! — Dovolite, da pripomnim... — Pustite pripombe, mi seže v be- sedico; jaz si domišljam, da poznam svoj poklic. Povejte mi rajši, kdo stel Povedal sem mu svoje ime. — Kje stanujete? — P ace Blanche, številka 26, prvo nadstropje. — Od česa živite? — Razodel sem mu, da imam dva- najsttisoč frankov letne rente. — Ob katerem času ste našli uro? — Ob treh zjutraj. — Nič kesneje? pripomni ironično komisar. — Ne, mu naivno odgovorim, zdi se mi, da živim čudno življenje. — Živim, kakor se mi poljubi, mu odgovorim. — Mogoče, me zavrne komisar; to- da jaz imam pravico, da vas vprašam, kaj vraga imate opraviti ob treh zjut- raj na križišču bulevarja Saint-Michel

»Tega pa ti še ne veš, sem zopet o- prezno povzel, da ima bančni ravatelj A. vsak dan druge babulce. Glej, vsega imata z ženo zadosti, pa taka nesreča pri- biši. Eji, res mi vse zlato ne, kar se svetli.« Tedaj bi pa videli ženo, kako jo je pri- lelo.

»Zastran mene imaš ti lahko deset babnic ali pa dvajset samo, da bi bila že rešena teh težkih skrbi in bi si mogla ku- piti pošteno obleko. Le poglej me, v kakih curjah moram na trg! Kar sram me je. Druge žene si nabavljajo vsak mesec no- ve toalete. Vzemi si za vzgled g. T., ki je bil navaden »sribar«. Pa je imel tukaj le — pokaže s prstom na čelo — kaj notri; pustil je državno službo, začel s kupčijo in danes si kupuje njegova gospa obleke, »ki stanejo kar po 20.000 krona.

»S takimi bogatini — prekinem ženo — »bi pa jaz niti rad ne menjal. Pomis- lamo, koliko davka morajo plačati reve- ži. Kadar se srečava s T., mi toliko toži o davčnih bremenih, da se mi naravnost smili.

Menil sem, da bom s svojim dobro mišljenim besedami potolažil ženo, pa sem dosegel baš nasproten efekt. Beseda je dala besedo in bi se bila skoraj spila. Prekinil sem torej svoj diplomatsko za- snovani uvod v kočljivo akcijo s trdnim sklepom, da zvečer na drug način pri- pravim soprogo na neprijetno novico. Ma- hнем io proti večeru k tovarišu samcu, o katerem vem, da ima zastojno hrano pri še živih starih in da mu zato vedno osta- ne kak bankovec pod palcem. Da bi mi ne bilo treba načeti predujma, sem »napum- pale« tega prijatelja za 20 dinarjev in si ku- pil zanj tritretir litra banaškega »terana« za nekaj dinarjev narezka (uradniški por- cion!) ter par zemljice. S to bogatijo jo mahnem domov. Na ta način pripravljen, stopim pred ženo in začnem s svojim pri- znano simpatičnim glasom zgoletiti:

»No, ali smo še kaj hudi?« A že mi prekine žena nit duhovito za- snovane ekspozicije in pravi: »Kaj ti pa hodi danes že ves dan po glavi? Ne bo nič, dragi mož, za kakšne »spase« sem preveč trudna in zbita. Pre- skrbi mi raje delo, da mi ne bo treba ga- rati kot črni živini.«

Žalostno sem povsli glavo in segei po zadnjem pripomočku. »Francka glej, sestavi sem danes ne- ki stranki prošnjo na magistrat in zaslu- žih dvajset dinarjev. Mislim sem si, napra- vi ženi malo veselja in kupi ji kapljo vina.« Nato izvlečem iz za kulis svojega žepa steklenico in jo s triumfom postavim na mizo. Toda še se soprogi ni otajal leden oklep.

»Lepo veselje si mi napravil, zares. Za večerjo imamo mlečno kašo, pa naj pijem vino na to. Saj nisi pri zdravju pa- meti.«

»Kaj pa to-le?«, in izvlečem iz žepa še čedno »vavit zakuske«, ali misliš, da ne vem, da na prazen želodec ne moreš piti? Kar sediva in zauživa v božjem miru, predno prideta otroka od telovadbe do- mov.

Sedaj še-le se je ženci malo omečila duša. Pogledala me je za spoznanje bolj prijazno in začela sva jesti z največjim te- kom. Ko so začela okušine kazati, da bo božjega žegnja le prekmalu konec, sem nvidel, da je treba pričeti ofenzivo. Pa sem tudi pričel.

»Ženo, še nekaj, da ne pozabim. Da- nar sem ti prinesel, tisti predum eno pla- čo. saj veš. Kakor sem ti vedno zatirje- val — 350 dinarjev. Drugi so dobili še manj, po dvesto, eni celo samo po sto di- narjev!«

Soprogi je ob tej moji novici padla salama iz rok in je hip na to zavzela po- ložaj Lotove boljše polovice ob pogledu na gorečo Sodomio in Gomoro. Končno le spregovoril.

»Za božjo voljo, kaj naj napravim s temi soldi? Nesi jih nazaj, kjer so ti jih dali! Večjih maklatur res ni na svetu, kot ste vi uradniki. Prav vse si dovolijo z va- mi.«

»Ljuba, odvrnem, saj smo mi »ta niž- je« za to, da bi pošteno zaropotali. Kaj pa pomaga, če so »ta višje« preboječi. Le zač- nite vi »ta nižje« — si mislijo. Ta bi bila lepa. Bi bi poklepal vročo prežganko, njim bi pa ostala pečenka. Ne boš, Jaka!

Bodisi, da je uplival na soprogo moj revolucionarni govor — gestikuliral sem z rokami kakor Rouget de Lisle, ko je prvič intoniral marseillaiso — bodisi, da je že delovalo vince, ki ga misva bila vajo- na, skratka, žena se je nekoliko umirila. Nato pa stoji h kredenci, vzame iz pre- dala svoj proračun in mi ga pomoli nad nos. Rekla ni nič, zato so pa njene oči mo- če trobentale: »Kje naj vzamem denar za te najpotrebnejše stvari?«

»Janez, sedaj se izkaži, ali pa nikoli!« pravim sam pri sebi, primem listek in pri- čnem črtati postavko za postavko. Ko končam, nagubanim čelo in spregovorim s povdarkom, kakor se ga poslužuje fi- nančni minister, kadar črta prečanske budžetne postavke:

»Rad priznam, da je prva točka 1) zelo važna, vendar menim, da jo lahko g- srecem črtava. Če se ne motim, spravljen v uradu še prav dobro »zanjen temnozelen »ferka« od neke sta- re omare za knjige, ki smo jo že pred vo- jno skartirali, iz tega »ferka« prav lahko narediš vsa ene hlače. Ker hodita fanti še v ljudsko šolo, eden dopoldan, drugi po- poldan, bosta enostavno nosila hlače iz- menoma. Če se smelo v politiki sklepati kompromisi, zakaj bi jih pa državni usluž- benci doma ne smeli? Naj živijo, in tr- jajo — pa čim manj cveto kompromisne hlače!«

Tudi drugo postavko smeja brez skr- bi črtati, ljuba žena. Ali ne moreta fanta imeti mojega dežnika? Če bi le premočno deževalo, grem lahko pozneje v urad ali pa sploh ostanem doma. Se bom že kako izgovoril.

Tretja postavka se mi zdi pa še celo nepotrebna. Tiste bele lise na klobuku lahko zamažem s črnolom, pa se ne bo nič poznalo. Nič nede, če bo treba lise večkrat počistiti, saj imam v uradu dovolj črnila.

Da o nujnosti predlagane nabave pod točko 4) ne morem dvomiti, mi zadostuje po dnevi pogled v zrcalo, zvečer, preden grem spat, pa pogled na slečene noge. Ipak sem menila, da moreva prihraniti horo- dno svoto 90 dinarjev, ki si jo bila nameri- la za nakup ovratnikov, manšet in no- gavic. Moram ti odkriti, da sem našel te dni v uradu zopet en skrit zaklad. Ta moja pi- sarna je res zlata vredna, prava Kalifor- nija zame. Kake dragocene stvari mi jo že naklonila: sukanec, usnje za čevlje (ki sem ga potrgal s starih skartiranih proto- kolov), lepo temnozeleno blago za hlače in zdaj še skoraj neizčrpno zalogo materi- jala za — ovratnike in manšete. Zasledil sem namreč v nekem skritem predalu oma- re celo skladovnico kot sneg belega pred- vojnega kartona. Svoj čas ga je bil kupil urad za nameravano sestavo kartoteke, ki jo je pa preprečila vojna. Karton je pr- vovrsten, trpečen in si lahko narežem iz njega ovratnikov in manšet v poljubni fa- zoni, da bo veselje. To mi bodo zavdali kolegi! Kar se pa tiče nogavic, bogami, tudi ne bo sile. Če sem nosil pri voljnih »sufec«, zakaj bi jih pa še zdaj ne? kar tisto-le brisačo za štedilnik mi razpolovi.

Po dnevi bo služila meni kot nadomestil- lo za nogavice, zvečer pa tebi kot brisača, a čež noč jo bova dala sušit.

Peta in šesta postavka sta vsakakor važni, češar pa o zadnji, t. j. sedmi nika- kor ne morem trditi. Tisti »neutralne plašč« če dala obrniti ali ne, je vse eno. Kadar bo solnce sijalo, pa enostavno ne grem ven. V ljubljani je solnce poznilo itak redek gost. Pred osmo uro zjutraj ga sploh ni na spregled. Če bi popoldne ob dveh sijalo, ostanem leno do mraka v uradu. Kar se tiče spomladi in jeseni, me je pa špartanska vzgojna metoda finan- čnega ministra že tako utrdila, da povr- nika sploh rabim ne bom.

Ampak peti in šesta postavka, »sopre- di binguli, tema dvema se pa že ne bo moglo izogniti. Če mi ta srajca, ki jo imam na sebi, definitivno razpade, se vendar ne morem namazati po životu z belo olnatno barvo, ki pa na vse zadnje tudi ni zastojni. In skozi te rjuhe, na ka- terih sedaj ležimo, tudi že preveč zbado žima. Aha, jo že imam! Idejo namreč. Kaj pa, če bi ti ljuba ženko, ko sva že govor- la o kompromisih, kupila samo 10 metrov platna in bi nam sešila take rjuhe, da bi se dale po potrebi tudi oviti okoli života in z gumbi zapeti pod vratom? Tak dvo-

O gospodu, ki je našel uro.

(Spisal Georges Courteline)

Tramvajski voz, v katerem sem se- del, je dospel do postaje Place Blanche. ko pogledam skozi okno, vidim, da pre- ko trga nervozno stopica moj prijatelj Breloc. Zrl je tako togotno predse, da sem skočil z voza ter ga vprašal:

— Za božjo voljo, kaj se ti je pa zgodilo, Breloc? Držiš se, kakor da pri- hajaš z vislic!

Odgovoril mi je:

— Z vislic ravno ne; iz luknje pa skoroda.

Misleč, da je zakrivil kak zločin, sem skremžil obraz in široko odprl usta, da utešim s primernim krikom čustvo strahu, ki se me je polotilo. To je opa- zil moj prijatelj in me je prehitel:

— Motiš se, je dejal. Vtaknili bi me bili skoro v luknjo, ker sem našel pono- či na bulevarju Saint-Michel uro in sem bil tako prekleto neumen, da sem jo ne- sel zjutraj na policijski komisarijat. To ni šala, moj dragi! Še zdaj se tresem jeze in groze. Sicer pa: spremi me par korakov, vse ti povem...

— Hudiča!

— Poslušaj torej in glej, da ti bo v prid. — Davi torej, točno ob devetih, sem hitel na policijski komisarijat z ominožno uro — lepo zlato čebu« s platinastim monogramom — v žepu. Ko-

misar je sedel za pisalno mizo in srebal mlečno kavo. Ne da bi mi voščil dobro jutro ali karsikolibodi, me je pogledal izpod čela ter mi rekel:

— Kaj hočete? — S prijaznim nasmehom človeka, ki je doprinesel dobro delo in pričakuje pohvale, sem mu odgovoril:

— Gospod policijski komisar, do- volite, da vam izročim uro, ki sem jo našel danes ponoči in ki...

Preden sem še končal, vstane in reče:

— Uro ste našli?

V predsobi so igrali stražniki karte

Komisar zakriči nanje:

— He, zaprite vendar okno na uli- co! Človek ne razume lastne besede!

Stal je in žvečil med zobmi razne kletvice, dokler ni bila njegova zapoved izvršena. Potem se je spustil v svoj na- slanjač in mi v navidez mirnem tonu rekel:

— Izročite mi predmet!

— Storil sem, kakor je želel. Vzel je uro, jo ogledoval spredaj in zadaj, odpiral in zapiral pokrov, jo navijal in jo nazadnje celo poduhal.

— Da, je dejal na to, to je ura, o tem ni dvoma.

— O, gotovo, sem si dovolil pri- pomniti.

Nato je odprl predal svoje mize, po- ložil vanj uro in ga zaklenl. Jaz sem ga začuden gledal. Potem je dejal:

— In kje ste, prosim vas, našli ta predmet?

— Na križišču bulevarja Saint-Mi- chel in ulice Monsieur le Prince.

— Na tleh, na trotoarju? vpraša komisar.

— Da, na trotoarju, mu odgovorim.

— Čudno, me zavrne zagonetni človek in pošli name z nezapuim oče- som; trotoar vendar ni mesto, kamor se polaga ure!

— Dovolite, da pripomnim...

— Pustite pripombe, mi seže v be- sedico; jaz si domišljam, da poznam svoj poklic. Povejte mi rajši, kdo stel Povedal sem mu svoje ime.

— Kje stanujete?

— P ace Blanche, številka 26, prvo nadstropje.

— Od česa živite?

— Razodel sem mu, da imam dva- najsttisoč frankov letne rente.

— Ob katerem času ste našli uro?

— Ob treh zjutraj.

— Nič kesneje? pripomni ironično komisar.

— Ne, mu naivno odgovorim, zdi se mi, da živim čudno življenje.

— Živim, kakor se mi poljubi, mu odgovorim.

— Mogoče, me zavrne komisar; to- da jaz imam pravico, da vas vprašam, kaj vraga imate opraviti ob treh zjut- raj na križišču bulevarja Saint-Michel

in ulice Monsieur le Prince, vi, ki p- r- vite, da stanujete na place Blanche.

— Zakaj pravite, da pravim?

— Zato, ker pravite.

— Če pravim, bo tudi res.

— To bo treba šele ugotoviti. Za- enkrat vas prosim, da odgovarjate stro- go v okviru vprašanj, ki vam jih moram staviti v izvrševanju svoje službe. Vpra- šam vas torej, kaj ste počeli ob tako po- zna nočni uri v okraju, kjer po lastni iz- povedbi ne stanujete?

Obrazložil sem mu, kakor je bi'o res, da sem prihajal od svoje prijate- ljice. Zabeležil si je mojo izpoved ter vprašal:

— Kaj dela vaša prijateljica?

— Moja prijateljica je omožena, sem mu priznal.

— S kom?

— Z nekim lekarnarjem.

— Njegovo ime?

— To vas ne briga, mu rečem vzne- mirjen.

— Ali z menoj govorite? me vpra- ša komisar.

— Menda.

Komisarjevo lice postane rdeče, po- tem vijoličasto.

— Oho, dečko moj, mi pravi; izpre- menite svoj ton, sicer se pomeniva drugače!

Po kratkem molku je nadaljeval:

— Ali ste bili že kdaj kaznovani, Breloc?

To me je docela raztogotilo.

— In vi? ga vprašam.

Komisar skoči pokonci:

— Nesramneži! mi kriči v obraz.

— Tepec! zavpijem jaz.

Toda zadelo se mi je, da je prišla moja zadnja ura. Komisar se mi je bil- žal s penečimi ustni in krvavini po- gledom:

— Kaj ste rekli, je jecal, kaj sta rekli?

strojni produkt krojaške umetnosti bi nosili po dnevi kot srajco, po noči bi pa z njim pogrnili posteljo.

Tako buč s stisljimi 350 dinarji prav komodno izhajala in moram naravnost hvaliti modrost naše vlade, da je tako ustanovala preračunala, koliko potrebuje. Ker sva že v pogovoru o gospodinjstvu, svoji ti načrta, kako si lahko še kaj prihraniva od 1500 dinarjev mesečne plače. Če hočeva kupiti tisto lepo vilo na Blei-veševski cesti, ki ji tako ugaja, je skrajni čas, da začneva že štediti. Za enkrat se hočeva sam žrtvovati. Prvič se slovesno odpovedujem sladkorju v jutranji kavi. Po sladkorju se itak samo zarejajo gliste in še sladkorno bolezen bi morda dobil. Drugič se odpovedujem zadnjemu paradržavnički, ki sem si ga bil privoščil še od nedelja po kosilu. Tretjič nameravam odšli mal opustiti svoj obilglatni popoldanski izprehod. Ta mi je povzročal dozdaj samo tek in drugega nič. Zvečer sem moral vedno jesti kaj mesnega. Če je bila obara, sem meso jaz pojedel, ti si pa namakala le kruh. In vendar si vedno dejala: »Oh, kako sem sita«. Jaz sem bil po vkljub temu še lačen kot menežariški krokodil. Kar me bom, če me je pa izprehod tako zdel. To se bo nehalo in bova odslej lahko oba stekala kruh v obaro, meso boš pa shranila in se bo pojedlo drugi dan z jeshom, ojem in čebulo.

»Sema kvaterna« — me prekine tu sopraga — kaj pa goberdaš, v golažu skuhane mesa ti vendar ne morem prirediti z jeshom in ojem.

»Nič ne de — odvrnem — pa napravi kaj drugega iz tistega mesa n. pr. »žin-krofe«, ki jih jemo vsi tako radi. Skratka pri mesu prihraniva lahko lepo svotico. Vidiš, in kaj je treba toliko prikuhe opol-dne? Zame zadostuje skodelica juhe in par koščkov krompirja. Po kosilu se pa lepo

vlečem in mi do večera ne bo treba ničesar užiti. Morda bom včasih še večerjo za me pripravila. Vsaj ruski kmetje po zimski skoraj nič ne jedo, ker je prav malo gubije in spe nekako medvedje spanje. Če ne prihraniva na ta način lepe svotice, si dam odrezati glavo pri trebuhu.

Dobro bi bilo, če začneva tudi otroka že v rani mladosti navajati na varčnost. Bral sem, da je fiziol era najbolj tečajni jedi. Po rednosti je skoraj enak volovskemu mesu. Kaj, ko bi otroka privadila samo na uživanje fiziola? Dobro pol kile na dan ga bo, menim, dovolj za oba.

Naj se malo utrdita v stradanju. Njima ne bo nič škodilo, če bi imela postati uradnika. Kakor ti je znano, dobim za vsakega fanta 5 dinarjev na dan draginjske doklade. Prvega bom razdelil vso draginjsko doklado med fanta in potem se bosta morala sama prehraniti. Danes bo eden plačal fiziolo za oba, jutri drugi in tako naprej. Koncem meseca bosta oba prihranila polovico draginjske doklade. Za prihranke poideta lahko v velikih počitnicah na morje.

Vidiš, draga žena, vse gre, treba je samo malo dobre volje. O, še bo dobro na svetu, še.

Moja dobra volja je priklopila do vrhunca. Prišel sem ženo okoli pasu in zaplesala bi bila tango, da nista v tem trenutku prihranila fanta domov. »Mama, lačena zaključim prvi, »mama lačena zaključim drugi in kot bi trenil, je šlo še tisti večer 10 dinarjev, torej celo doklado samo za kruh. Vse zato, ker ni bilo nič kuhane-ga fiziola pri hiši.

Moj velikopotezni načrt je pa v teoriji le pravilica in sem prepričan, da se bo tudi v praksi ohnesel. Kar se tiče ženi-lalnca izvedenega črtanja postavk proračuna moje žene, sem pa trdno prepričan, da bo zbudil pozornost gospodina finančnega ministra, ki tako »obrajta« take operacije.

Zdravstvo.

OPASNOST ELEKTRIČNEGA TOKA V GOSPODARSTVU.

Dunajski strokovnjak prof. dr. S. Jelinek, ki zlasti proučuje učinke električnega toka na človeka, nas je opozoril na marsikatero okolnost, katerim doslej nismo posvečali potrebne pažnje. Tako elektrika nizke napetosti 100 do 250 voltov, kakor se je poslužujemo v gospodarstvu, nikakor ni brez nevarnosti. Vsled nepravilnega ravnanja so se pripetile celo smrtni nesreče. Nevarnost je vselej podana, ako imamo pri dotikanju kakoga tokovodnega dela (stenskega kontakta, kovinastega stikala, slabo izolirane žice) dobro elektro-vodno zvezo z zemljo, n. pr. ako stojimo bosi, z mokrimi ali okovanimi črevlji na goli zemlji ali pa na kamenitih tleh (kopalnica, pralnica itd.) ali pa če se istočasno z drugo roko ali morda s golim komolcem dotikamo kakoga predmeta, ki dobro prevaja elektriko (n. pr. kopalne banje, plinove peči, plinovne ali vodovodne cevi, kamnite stene itd.). Ako nas nepričakovano zadene električni tok, se nevarnost še stopnjuje vsled šoka (živčnega pretresa). Primerili so se n. pr. sledeči slučaj: V kopalni banji sedeča deklica se dotakne medenega stojala električne svetilke, zakriči in se zgrudi navidezno brez življenja. — V sobi, obloženi s preprogami, se dotakne služkinja električne svetilke, koje bronasti podstavček je bil tokovoden, ker je bila pomanjkljivo izolirana žica, napeljana po svetilki. Ker se je služkinja z golim komolcem obenem dotikala železobetonske stene stanovanja, je bila dobro zvezana z zemljo. Brez življenja se zgrudi na tla. — Nekdo hoče zamenjati odklopljeno žarnico. Ker se obenem z drugo roko dotika železnega kandela-bra, na katerem je žarnica montirana, se nezavesten zgrudi, toda v par dneh zopet opomore. Ker prekinjajo običajna stikala samo en pol (eno žico), zadostuje zveza ponesrečenca z drugim polom, da gre tok preko njega. Z navadnim odklopljenjem enega pola ga torej še ne oprostim zveze s tokom, ker dobiva tok po drugi žici. Treba je torej, da — sami dobro izolirani — ponesrečenca odtrgamo in oprostimo stika ali pa da prekinemo oba pola s tem, da izpulimo stenski kontakt. Dobro izolirani pa smo, ako stojimo s suhimi nogami na suhih lesnih tleh. Ako imamo potne noge ali mo-

kre črevlje ali ako stojimo na mokrih ali kamenitih tleh, si lahko pomagamo tako, da položimo na tla leseno desko, kako krpo ali slamnico in stopimo na njo. V tem slučaju smo dobro osamljeni in brez skrbi lahko primemo in odtrgamo ponesrečenca, ki je v tokovodnem stiku. Seveda se pa pri tem ne smemo morda z roko dotikati kake stene ali kakoga kovinastega predmeta, ker pridemo sicer zopet v zvezo z zemljo. — Otroci vtakne iglo lasnice v nizko pritrdjeni stenski kontakt in se težko opeče. — Mati kuha na električnem kuhalu mleko za svojega poldrugo leto starega otroka. Nato odstrani zatič iz kuhala, ne pa električne vrvice iz stenskega kontakta. Otroci vzame zatič v usta in se takoj onesvesti. Ker so hitro odstranili zatič iz ust in otroka nato tresli, so ga zopet priklicali k življenju.

Pri nezavestnem, ki smo ga oprostili tokovodnega stika, moramo takoj prijeti z umetnim dihanjem.

Neprimerno resnejše so posledice pri stiku z visokonapetim tokom. Oziraj se hočemo tu samo na slučaje, pri katerih se ponesrečenec težko onesvesti in navidezno mrtev zgrudi. V takih slučajih ne smemo niti najmanj izgubljati časa, ampak moramo takoj prijeti z umetnim dihanjem. S tem dihanjem ni odnehati potrpelji-vo ga je izvažati več ur. Znanj so slučaji, v katerih so od električnega mrt-vouda zadeti šele po šest- do osemurnem umetnem dihanju zopet prišli k sebi. Kakor je pa umetno dihanje eno-stavno in preprosto, je vendar utrudljivo. Zaradi tega bi morali biti v vseh elektrarnah, tovarnah z daljinovodi visoke napetosti itd. izvežbanih po več monterjev in delavcev v umetnem dihanju, ki bi potem menjale se izvrševali to tako uspešno in upopolno pomoč. Tej zahtevi je lahko ugoditi: treba je, da izvežba bližnji zdravnik osebe, ki jih vodstvo obrata določi za prvo pomoč.

ZDRAVNIŠKI NARAŠČAJ.

Specialistika se lahko razvije samo po mestih, na dočeli, kjer je v večjem okrožju le po eden ali pa sta po dva zdravnik. V istem okrožju, to je nemogoče, tu je v istini »praktični« zdravnik, ki ima posej v vseh strokah. Ključje ga zlasti poleg notranjih obolenj in kirurških nezdov ko porodim in to izključno v težjih, kompliciranih slučajih. Treba je torej, da obvladuje internistiko, tkzv. malo kirurgijo (zelo težkih operacij seveda ne bo vršil, temveč jih pošilja v okrožno bolnico, že ker mu nedostaje asistencije in večbanega strežništva) ter porodništvo v polni meri. Mladji promoviranci so se torej pred vsem vezbali v bolnicah v teh treh strokah ter bili po šest mesecev na dotičnem oddelku. Tu so si pod vodstvom primarjev, kateri imajo težko, a hvaležno nalogo, da mlade kolege praktično usposobijo v težko in odgovorno zdravniško službo, pridobili v tem času, s pridom uporabljeni bogati bolnišnični material in študije in lastno udejstvovanje (pod vodstvom izkušenih primarjev) polno usposobljenost za svoj poklic. Ostalih šest mesecev predpisane doletne službe so bili na oddelku za kožne in spolne bolezni, za oči in eventualno v umobolnici — kjer so si pridobili tudi v teh važnih strokah potrebne izpopolnitev svojih vseučiliških študij.

Tako je bilo skrbljivo za to, da je narod lahko s polnim zaupanjem obračal se v vseh potrebah do svojih mladih zdravnikov. Sedaj pa je nakrat prišla iz Beograda naredba ministrstva narodnega zdravja, ki je prekucnila vso to izvrstno po skušnjah priznana poslovanje sekundarjev ter za-

kazala mladim, novo promoviranim zdravnikom naslednje službovanje:

1.) Dva meseca na internem, 2.) dva meseca na kirurškem, 3.) dva meseca na porodniškem, 4.) en mesec na kožnem in veneričnem, 5.) en mesec na otroškem in infektorskem, 6.) en mesec na očesnem, 7.) po 15 dni na ušesnem in laringološkem oddelku bolnice ali umobolnice, 8.) en mesec v prosekurti, 9.) po 15 dni pri sanitetni upravi in v bakteriološki stanici.

Vse ta turnus se ima absolvirati tekom enega leta in je obvezen za vse zdravnike, da si pridobe pravo za privatno prakso ali za nameščenje v javni službi. Odslužiti se ima v oblihi državnih bolnicah v Beogradu, Sarajevu, Zagrebu, v Ljubljani, Mariboru, Novem Sadu in Osijeku, eventualno v Nši, Skoplju, Zaječaru, Čačaku, Kragujevcu, Sabacu, Subotici, Kikindi, Bečkerek, Karlovcu, pri usmiljenih bratih v Zagrebu, Bečvaru, Celju, Splitu in Dubrovniku, za oddelke, ki obstoje na teh bolnicah.

Kako se bodo razdelili zdravniki, ali bo to odločilo ministrstvo, ali si bodo mogli voliti bolnice, iz objave ni razvidno — pač

To in ono.

ZANIMIVE AMERIŠKE ŽIVALI.

Človek srečava v Ameriki mnogo istih živali kot v Evropi. Te živali so priseljenke, ki so jih ameriški naseljenci prinesli s seboj iz starega sveta. Vse domače živali, kot konj, pes, domača mačka, prašič itd., so priseljenke iz starega sveta. Vrabec je prišel iz Angleske; podgana se je prikradla na ladjah. Predolg bi bil seznam vseh najnavadnejših živali, ki so si pridobile domovinsko pravico v Ameriki po njenem odkritju.

Na drugi strani pa novodošlec v Ameriko srečava mnogo živali, ki so pristne ameriške domačinke in katerih on v starem kraju še nikdar ni videl. Kdor se je v starem kraju spoznal z ameriškim živalstvom, potem indijanski povesti ali ameriških filmov bolj divje sorte, pričakuje, da bo pri najbližjem gozdu zagledal sivega medveda, volka ali gorskega leva. Kar pa je še preostalo teh zverj, so v polni kontoli stotin državnih lovcov, ki nimajo nikakega usmiljenja za te roparje, čim se tuptam spustijo nad črede v zapadnih rančah.

Prva ameriška žival, s katero se novodošlec spozna, je brezdomno »buffalo«, ameriški bivol. Morda ga ne vidi živega, ampak, čim v roki preobrača prvi ameriški nikel, predno ga potrosi, zagleda na rovašu groša slike te krasne živali. Časi so zdavnaj minuli, ko je na milijone bivolov živel v zapadnih preljah. Prvi naseljenci so jih videli na stotisoče v eni čredi. Dandanes jih živi še malo čred, od katerih najbolj slovi ona v Yellowstone Park, ki je pod varstvom vlade. Velikost te krasne živali si predstavimo, ako povemo, da samec tehta povprečno 2000 funtov in samica 1200.

Izmed ameriških jelenov najdemo dva krasna zastopnika: »moose« in »elk«. Ime tega zadnjega ni pravilno: pravo indijansko ime je »wapiti«. Značilna je dolga dlaka, ki mu visi z vratu. Rogovi so dostikrat čez štiri ali pet čevljev dolgi. »Moose« je ogromen jelen in tehta do 1200 funtov. Značilni so kompaktni rogovi, podobni onim evropskega losa, in bradica, ki visi pod močeno glavo. Živi ob severni meji Združenih Držav in v Kanadi.

Največji predstavitelj ameriškega mačjega plemena je takozvani gorski lev ali »cougar«. Najdemo ga povsod v vsem ameriškem kontinentu. Prvi naseljenci so ga zvali panter, ali na zapadu je splošno znan kot gorski lev (mountain lion) ali puma. Diaka mu je rdečkasta, belkasta pa na vratu in nogah. Izraz lica je skrajno inteligenten, ali zvitjačen. Lovi jelene, zajce in veverice, ali najbolj mu diši kak mladi »pony« in napada celo velike konje. Čim je snedel svoj plen, navadno zaspi poleg ostankov, vsled česar ga je prav lahko uloviti. Njegov krič kaže ustrahuje najbolj pogumna srca: tulenje samca so priravnali peklenkemu smehu, a ono samice stokanju umirajočega deteta. Precej manjša ameriška mačka je takozvani bob-cat. Diaka te divje mačke je rumenkasto-rjava z ozkimi podolgovatimi lisami na glavi. Ko hodi na lov, zatuli od časa do časa divji krič. Je ponočnjak in preži na svoje žrtve iz skrivališča.

Med medvedji v Združenih Državah se odlikuje takozvani grizzly bear. Ta velika, težka, okorna zver je povprečno devet čevljev dolga in tehta približno tisoč funtov. Živi zlasti zapadno od Dakot do Pacifika. Barva dlake je različna, od rdečkasto-rjave do sive.

Vsa ta velika divjačina utegne bolj zanimati navdušene lovce, ali povprečni novodošlec jih redko srečava in njegovo pozornost utegnejo vzbujati nekatere manjše, krasne in mične živali, ki jih prvič zagleda v Ameriki. Marsikateri novodošlec, hodeč po ameriških livadah in gozdovih, je dostikrat ugibal, kdo je oni nevidni maček, ki mu sledi vsa pot s svojim mlajvkanjem. Ni bil to maček, ampak neki jako razvedni pič, takozvani »cat-bird« (mačji pič). Ta pičica, približno devet inč dolga, temne barve s črnim temenom in rdečkasto liso pod repom, oponaša s svojim klicem tarianje mlade mačke, ki se nahaja v stiski. Zjutraj in zvečer vs prijazno in melodiozno žvrgoli, in sicer tako raznovrstno, da se zdi, da oponaša petje drugih pič. In zares, ako postane vdomečen, skuša celo oponašati glasbo, ki jo sliši doma. Cat-bird je velik prijatelj farmarja, ker žre črva, ose in žuželke.

Istočasno utegne pešec srečati druga-ga zanimivega malega soseda: neko malo do ververico, imenovano chipmunk. Mirno leži ob cesti, a ob najmanjšem žum pre-

pa sledi iz opombe, da v slučaju nepopolne ocene od šefa se ne prizna oni čas, temveč ga mora vnovično odslužiti (na oddelku), a brez prava na plačo stanovanje in hrano — da bodo dobivali poleg plače polno oskrb za to »praktično leto«.

Ta odredba je izšla, ne da bi se popre-je povprašalo naše zdravstvene oblasti, kak-ki so sedanjí običaji, ne da bi se obvestile one o nameravani reformi ter bile pozvane staviti svoje predloge in svoje pomisleke. — Veljavna je za vso državo. Ako tudi je enotna uredba zdravniških služb in zadev priporočljiva — vendar ni priporočljiva, da se namah z njo kršijo dosedanje naredbe, ki so se po mnogoletnih izkušnjah izkazale kot dobre, — ter namestijo s slabimi. Do-kazati hočemo to v prihodnjem članku. Morda se posreči merodajnim faktorjem, da se vsaj začasno ta uredba ne raztegne na naše kraje, temveč prizna še nadaljva veljavna stari — ter da se po njenem vzorci uvede dve, eventualno tudi tretja služba s pri-mernim upoštevanjem vseh važnih struk-ter za njih študij in vežbo potrebnega časa.

Dr. Fr. G.

strašena jo popiha v svoj brlog. Izkopava si predore pod zemljo, do 20 čevljev dolge. Daka je rdečkasto-rjava z belo progno na hrbtu.

Popotnik utegne srečati na poti še drugo jako čudno živalico. Ako ga ob mraku pelje po mmo kakke luže, ga osupne rjovenje, kot da bi bil v bližini kak zdivja-ni bik. Takoj se drugi enak glasovi pri-družijo prvemu solistu in začne se kon-cert tulečih demonov. Zgodilo se je dosti-krat, da jo je novodošlec, ki si ni mogel razlagati vzroka tega peklenškega kon-certa, urnih nog popihnil in se ni ustavil, dokler ni pridrvel od prvih hiš. Ali njegov prestrašeni beg je bil nepotreben, kajti povzročitelj tega tuljenja je bila nezna-žaba, takozvani bull-frog. Njeno čudno rjaganje, podobno bikovemu rjovenju, se sliši miliji in še več, daleč preko vode. Bull-frog je ena izmed malo užitnih žab in ima lako okusno meso. Nahaja se povsod v lu-žah od Kansasa naprej proti vzhodu.

Ako človek potuje po zapadnih pu-ščavah, najde povsod pretriskega psa (prairie-dog). Pravzaprav ni ta živalica nikak pes marveč gladalec, slični marmoti. Dolgi so 15—25 inč, debele in trščate postavbe, rdečkaste barve. Živi trumoma v velikih naselbinah, takozvanih »prairie-dog towns«, kjer si izkopaljo globoke broge. Videti jih je povsod, ko stojijo po-konci pred svojimi luknjami kot vojniki na straži. Jako slični pretriskemu psu je ta-kozvani ground-hog, pravcata nadloga za poljedelce, ki imajo svoje farme blizu njih-ovih brogov. Mnogi ljudje v Ameriki verjamejo, da se iz obnašanja te živali začelom spomladi daje prerokovati, kaka bo pomlad. Ako ground-hog zagleda svo-jo senčo, čim pride na dan iz svojega pre-zimišča, on se povrne za nadaljnjih šest tednov v svoj brlog in to pomenja, da se spomladno vreme za toliko zakasni. Seve-da je to bajka.

Znan prebivalec prerij je »coyote«, ki ga tuptam tudi zovejo »prairie-wolf« (prerijski volk). Manjši je kot drugi volkovi in njegovo tuljenje je bolj podobno lajanju. Strahopeten je pred človekom. Živi v votlinah med skalami ali v zapuščenih brogih, od koder ob mraku gre na lov na miši, nizko ležeča gnezda, pretriske pse in druge manjše živali. Po zimi pa se spušča tudi nad ovce in teleta v rančah.

Njegov večji bratec je sivi volk (grah-wolf ali timberwolf), ki živi zapadno od Missisipija v pogorskih goščavah. Med značilnimi ameriškiimi živalmi ne smemo pozabiti na slavnega ameriškega smrdljivca (skunk), čigar stika se ljudje bolj boljjo kot kuge. Drugače je skunk krasna žival, približno dva čevlja dolga s krasno diako in velikim, kosmatim repom. Diaka je črne barve z belo liso na vratu, od koder se dve beli prog raztezata čez hrbet. Ko se razleži, izbrizgne iz svojih žlez neko tekočino, ki oddaja močan, skoraj zadušljiv smrad.

Enaki neprijetli sosede sta dve ame-riški strupeni kači: rattie-snake in copper-head. Prva ima svoje ime iz neklih klopo-tač v svojem repu. Ko je ta kača razbur-jena ali jezna, ji konec repa stoji pokonci in se hitro trese, povzročujoč neko klopo-tanje, ki se sliši 30 do 50 korakov daleč. Kača klopotanja je dolga do štiri čevljev. Živi v zapadnih ravninah in v puščavah. Njen pik je jako nevaren in utegne biti smrtonosen, ako se takoj ne vporabi pri-meren protistrup. Indijanci so nekdaž z njenim strupom zastrupljali osti svojih bojnih puščic. Copperhead je gad, rjave barve s temnimi lisami na hrbtu, ki redko-kdaj doseže dolgotost treh čevljev. Trkot-na glava pa je bronastoredeča. Ta gad je eden izmed najstrupenejših in njegov pik je smrtonosen. Živi blizu vode v nenaseljenih krajih in na jugu.

Navade nekaterih živali so dale povod za mnogo pregovorov in izrazov v nareč-ju, v čigar ozemlju so udomačene. Tako rabijo Amerikanci frazo »playing possum«, kar pomenja: ležati mirno kot da je mrtev. Tej govoric je dala povod živalica opossum, ki živi v južnih državah, in ki je dovršena igralka v tem, da zna hiliti smrt, kadar je v nevarnosti. Razne je ve-likosti; nekatere so majhne kot miši, druge dosega velikost mačke. Glava je dolga, gobec spicač, diaka dolga in sivkasta. Jako zvit je ta žival. Meso večjih sort se je; virginiki opusom se smatra v južnih državah kot prvovrstna delikatesa. Živi ponoči in se hrani od žuželk, malih sesal-cev in ptic.

Končno ne smemo pozabiti na ptico, ki je bil mode: za narodni grb ameriškega orla (American eagle). Ker je njegova

glava pokrita z belim perjem, daje vtis plečastega orla. Doseže velikost treh čevljev in še več.

BRITI NEPOTREBNO.

Znani športnik Mehoun Ilman iz Bra-forda, ki je pred leti odnesel svetovno pr-venstvo na mednarodnem turnirju billarda, je napravil interesantno odkritje, ki bo v slučaju, da se praktično obnese, uničilo brivce. Ilman je namreč iznašel poseben brivski aparat, katerega skrivnost leži v tem, da solnčni žarki, ki se propuščajo skozi po gotovih principih brušeno prizmo, ponovno rast brade onemogočijo in tako preprečijo britje. Dopsnik »Daily News« je pred dnevi obiskal športnika in za zasliše-val o podrobnostih njegove iznajdbe. Ilman, ki je bil gladko obrt, je izjavil dopisniku: Moja iznajdba obstoji v tem, da vporab-ijam znano kosmetično metodo, ki so jo ra-bili damski brivci za odstranjenje nepotrebnih las. Nkomur ni padlo v glavo, da bi vporabil isto metodo za onemogočenje rasti brade pri gospodih. P dolgih poskusih se mi je posrečilo na podlagi že omenjenega kosmetičnega postopanja sestaviti aparat, ki daleko prekaša brivni aparat. Postopanje je zelo enostavno in traja dnevno komaj dobrih pet do šest minut. Med tem, ko si pustimo obraz obrtiti, se lahko čita, kadli ali piše. Solčni žarki preprečijo rast brade, ne da bi škodovali koži. Ilman nadalje navaja, da svojega aparata ne namerava prele propacirati, dokler ne bo iznašel še enostav-njšega. Če se mu to posreči, potem bo »Fi-garo« kmalu samo še spomin na preteklost. No, londonski brivci presojaajo stvar zelo skeptično.

★ ★ ★

Kratkečasnice.

Sedaj se že poznata.

»Star vedel prošim za milo-dar!«
»Saj ste bili že včeraj tukaj!«
»Seveda, milostivosti, ali Vi mi niste da-li ničesar in ste rekli, ker me ne poznate. Vendar se sedaj že poznava...«

Prepozno spoznanje.

»Ospod, kako ste mogli mojo hčerko snoči na balkonu poljubiti!«
»Da, da, verjemite mi, ko sem jo da-nes videl podnevi, sem tudi sebe to vpra-šal.«

Pri zobozdravniku.

Zobozdravnik: »Ako že ne morete po-plačati vašega računa, potem tudi ni treba, da bi pridete blizu in se mi tu z mojimi lastnimi zobmi režite v obraz!«

Tudi dobro.

»Ne bodi hud moj možiček, služkinja je danes zasolila juho, kajne, sladke po-ljub te bo potolažil!«
»No, magari, nisem surov človek, pri-pelji jo notri.«

Prijetna ženska.

»Kaj tvoja soproga je bolna? Nevar-no?«
»Ne, nevarno je samo, če je zdrava!«
Mahagoni.
»Krasno je vaše pohištvo gospa Ko-vač!«
»Da, veste je vse pravi makaroni iz-dolek.«

Nis novega.

Hotelier: »Dali ste me klicati...«
Tuljec: »Pokazati sem vam hotel sten-ce, ki sem jih našel v postelji.«
Hotelier (ravnodušno): Kakor da bi še ne videl nobene stenice!«

Skrbno vprašanje.

Pri naborni komisiji v vojni dobi je bil zdravniku predstavljen mlad, čvrst go-renjski fant.
Zdravnik: »Ali si zdrav?«
Fant: »Ne, v trebuhu me večkrat ščip-lje.«

Zdravnik: »Mene tudi. Se kaj?«
Fant: »V prsih me bode.«
Zdravnik: »Mene tudi. Se kaj?«
Fant: »Pravijo, da sem malo »enegave«, tenk, tenk... Ali so oni tudi, gospod dob-ter?«
Zdravnik: »Marsch! Untauglich!«

Rešimo sokolski Tabor!

Glavni urednik:
RASTO PUSTOSLEMEK.

Odgovorni urednik:
VALENTIN KOPITAR.

Opekarniški stroji
in temeljne opreme za opo-
14. in 15. letnice glasnosti izdane v letu 1910
Kamniški stroji
Transportne in razkladalne naprave
za kovane in smekane kope
Zaradi, pripravi, vili za rudnike
(Förderhaspel)
in
Gonilci ravnarja in kovinastega ravnarja
opreme za steklarstvo
LUDWIG HINTERSCHWEIGER & CO
MASCHINENFABRIK EISENGIESEREI G.m.b.H.
LICHTENEGG bei WELS, O.O.
Štev. 17.
Zastopnik za Slovenijo, Nemčijo in Jugoslavijo
AUGUST LECHNER, GRAZ
Ingenieur, 1. St.